

No hay nacionalismo más excluyente que el que impone Ferias de Abril subvencionadas a todas las "autonomías" y el folklore andaluz como oficial español y que, por narices, tiene que aparecer en todo programa musical. A la par que deja en un ostracismo total a sardanas, boleros, albas, valencianas i otras músicas nuestras, con el fin inconfeso de exterminarlas.

L'ESTEL

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
 E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C
 ASSOCIACIÓ
 DE PUBLICACIONS
 PERIÒDIQUES
 EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 425

15 DE DESEMBRE DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros

ALARÓ

Fa 15 anys que en Jaume Ripoll és el vice-president de la Associació de Persones Majors d'Alaró. Són 400 associats que s'ho passen lo millor que poden. Abans de la se va jubilació en Jaume era el carnisser d'Alaró. Tlf. 971 510234

Fa 9 mesos que na Mercè Luengo de Barcelona regenta el Bar Can Pa amb Oli a Alaró. Música, joventut i bona gent. Tel. 670 368 107

Fa un any que en Ramon Pinya de Ciutat va obrir l'Agència de Viatges Santa Ponça a Alaró. Tel. 971 879 193

Fa 2 anys que na Francesca Espinosa i sa filla Maria regenten la Merceria Xisca a Alaró. Tel. 971 879 295

Fa dos mesos que na Maria Dolors Verdú regenta la Gelateria Es Cantó al centre d'Alaró. Tel. 619 065 600

Fa un any que en Ramon Martínez regenta al Restaurant Bearn a Alaró. Recomana l'arròs brut i la caldereta de peix. A la carta se menja per una mitjana de 2.500 ptes. El menú del dia en val 800. Tel. 971 510 249

EL DIJOUS BO D'INCA

Fa 5 anys que la British Petroleum (BP) Lubricants ha obert distribuïdora a Mallorca a través de Palma BAT que és la Distribuïdora Oficial per a les Illes Balears. Comercialitzen olis i derivats per a l'automoció i la indústria a la Nau nombre 2 del vial son Rigo de son Castelló. Tel. 971 430 190. En Bernat Bennasser és el director comercial i gerent, en Joan Àrias, assessor comercial i en Paulí Alcampo cap de magatzem.

En Joan Aguiló és l'amo de Can Juanito de ses llavors de Ciutat, una botiga que va obrir el seu besavi Joan Miró va 90 anys. Ara fa deu anys que va comprar so n'Eixut a son Ferriol on te 25.000 m². De viviers: planters, arbres fruiters i ornamentals... tot tipus d'accessoris, adobs.. Ara fa dos anys que va comprar vuit quarterades a Hijuelas (Xile) on te cosins ja que el seu besavi per part de mare Jeroni Mas i Joan hi va anar fa 110 anys i s'hi va establir. A Hijuelas també hi te grans viviers i negoci d'adobs i accessoris per a la agricultura. Tlf. 971 428 320

Fa 2 mesos que en Josep Roldán i na Caterina Sánchez han obert la Botiga Rhino Lining al carrer del Gran i General Consell de s'Arenal. Venen poliuretà per recobrir superfícies de tot tipus: piscines, cotxes, barques, cases, etc. Tel. 971 442 597

Fa un any que en Lluís Sans i na Margalida Llabrés regenten el Restaurant es Racó al recinte del SYP d'Alaró. Despatxen menús a 900 ptes. Els diumenges serveixen a al carta. Tel. 071 879 295

**Especial dedicat a
 FIRA DE LA TARDOR
 DE SA POBLA i
 POBLES DE MALLORCA**
 Si vos ha agradat,
 telefonau al **971 26 50 05**
 i el vos enviarem
 cada quinze dies.

Fa 12 anys que en Nicolau Canyelles fa molins per decorar jardins i treure aigua a la ferreria Canyelles, al carrer que va de son Ferriol a son Banyà. Tel. 971 428 325

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

Per la secció *Quaderns de Fum Major* que publica cada mes en Miquel Cardell a la revista *Llucmajor de Pint en Ample* hem pogut saber com va anar això de la pancarta que en Rabasco, el Milósevíc de s'Arenal, va aguantar a la Darrera Fira de Llucmajor: Jo no ho he vist, però m'ho han contat:

"Que no heu vist la pancarta? Deia la gent: -L'aguantava en Rabasco i deia **Llucmajor ya es bilingüe ahora toca Mallorca**. Altres precisaven el

relat: -En Rabasco anava amb les autoritats, fins que se n'ha anat correns a posar-se amb els quatre que aguantaven la pancarta. I encara: - Eren en Rabasco, un fill seu i, dos o tres més i en Caime Martorell, aquell que va pegar foc als repetidors de TV3! Han estat 5 minutets amb la pancarta i ja ha estat, però lo bo ha vingut quan el tal Martorell se n'ha anat allà baix, que repartien els trofeus, i com la taula estava guarnida amb la senyera de les quatre barres,

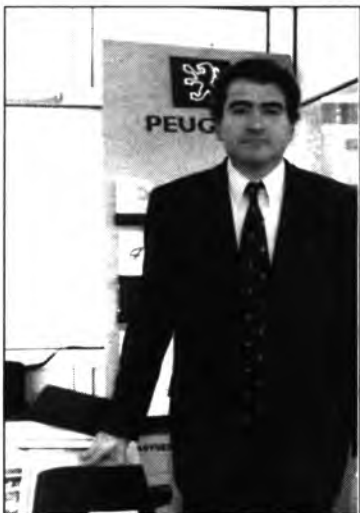
ha investit el regidor Artigues, que si traïdor, i per amunt i per avall, fins que aquest li ha contestat: -Ala vengua, que no veus que tenc una feina que no puc i tu em toques es dallons... Amb aquesta historieta, digna dels germans Max, de la qual, a més de la constatació del ridícul llastimós, de l'irrisori patetisme de tot plegat. Una que eren 5, que no deixen de ser més bé pocs, sobretot si els comparem amb els 30.000 o més que en diverses ocasions ens hem manifestat demanant polítiques i actituds més favorables a la recuperació i normalització del català a Mallorca. La segona observació passa per allò de que no s'apleguen que no s'assemblin: ara resulta que en Rabasco, ara va de bracet amb el

faxa anticatalanista i incendiari Caime Martorell, condemnat per calar foc als repetidors de TV3 a Alfàbia. Curiosos i ben significatius companys de viatge. I tercera: no deixa de ser commovedor que el company de mani d'en Rabasco acabàs la festa insultant als aliats municipals de nuestrolider de ASI. Ja sol passar, això

de rebre esquitxos, quan te colgues amb segons qui.

I segueix l'article un parell de planes més, perquè en Miquel Cardell quan s'hi posa en té per llarg. Recomanam la lectura d'aquesta revista llucmajorera que és una de les millors de la Premsa Forana de Mallorca. Ω

EL DIJOUS BO D'INCA

Fa 19 anys que n'Antoni Beltran (Corb Orgullós, en alemany antic), regenta la botiga de cotxes Tecnomòbil a Inca. N'Antoni és agent oficial Peugeot. Ven cotxes d'un milió i mig fins als sis milions. Tel. 971 501 547

Fa 15 anys que n'Andreu Arrom regenta l'empresa de Fontaneria i Calefacció Can Ribera a Inca. Tel. 971 515 407

Fa 5 anys que n'Antoni Quetgles i els germans Sánchez obriren l'empresa VIDRAL-BI al Polígon d'Inca. Fan grans obres d'alumini. Tel. 971 881012

Fa 2 anys que en Bartomeu Mari és el delegat de COHERMAPISCINES a les Illes Balears. En Francesc Romaní és l'importador d'aquest material que se fabrica a Lemans (França). Els seus clients, ho poguérem veure, són en la seva majoria alemanys. Tel. 971 409 194

Na Maria Payeres és la senyora de les Galeries *Cunium* a la ciutat d'Inca. A la foto amb una de les pintores que hi exposen, na Caterina Sales amb olis de racons d'Inca. Tlf. 971 500 485

Fa un mes que el Col·lectiu Finestra del Sud, ha obert la Botiga l'Altra Senalla al costat de l'Església de santa Maria la Major d'Inca. Venen productes elaborats pels indígenes sud-americans

Fa un any que en Jaume Mari ha obert l'Empresa Aigo Nostra al carrer de sa Font de Selva. Piscines i tractament d'aigua. A la foto amb el seu ajudant Angel Rives. Tel. 971 515 407

La frontera (II)

Deia Toynbee que una nació es fa i es desfà a la frontera. La frontera catalana per excel·lència és el País Valencià. I és el centre de l'ofensiva espanyola contra Catalunya, d'ençà 25 anys. Catalunya s'està desfent al País Valencià. Històricament, els espanyols assagen primer llurs turments al País Valencià per a exportar-los, a continuació, al Principat. L'hidra espanyola està ara mateix, devorant la catalanitat del País Valencià.

I, tanmateix, si ho sabem fer bé, si hi hagués prou gent ferma i tenaç, tampoc no és pas tan difícil de plantar cara als naziespanyols a la mateixa ciutat de València, o al País Valencià. Un parell d'exemples de fa poca: Veig una paradeta del G.A.V. (extrema dreta racista anticatalana, espanyols i blavers, sufragats pel P.P.) en un cèntric carrer del cap i casal. Hi ha uns quants homes i dones, arpleguen signatures, una dona hi està signant i parla en foraster. M'hi atans i etzib: "Xè, i com és, parlant en foraster?". Un home em respon en valencià: "Cada u ací parla com vol, *menos* en català!". "Només el parlen -em diu- quatre renegats. Ni els tortosins volen ser catalans!". Mentrestant la "supermarukha", qui estava signant no sé què, m'afitava amb cara de gos, em pos a mirar-me-la i llavors ella ho deixa córrer. "Això era abans -dic al del GAV, per Castelló es parla tortosí, no com ací: al Maestrat diuen *aquesta*, per ex.". El del GAV calla. "Cal llegir Ausiàs Marc, com escrivia". Calla. Potser sap que Ausiàs Marc usava mots "supercatalanots", tot i ser un "clàssic valencià". I li afig: "Sant Vicent Ferrer deia: "Vosaltres els de la Serrania, qui esteu entre Castella i Catalunya... Me n'aní, però podria haver-hi seguit. Em feu l'efecte que no estaven avesats que ningú els portàs la contrària amb naturalitat! No dic que quedassin convençuts, perquè són gent franquista i, a més a més, subvencionats. Però, tot i llur fama de violents, amb mi no ho van ser gens, fins i tot potser es quedaren desconcertats perquè algú els duagués la contrària tan tranquil.

Un altre cas: passa un cotxe amb la bandera espanyola preconstitucional. A dins van dos homes (d'uns 25 i 40 anys) Me'ls mir. Em demanen que "què estic

mirant". Els dic que la cara que tenen. Que vull saber la cara que tenen els fatxes. Aturen el cotxe insultant-me i amenaçant-me (en català, per cert), baixen i venen cap a mi. Jo sé que la bandera que duen és preconstitucional, teòricament il·legal, i feixista. Em trob indignat, però prou tranquil. Els dic que "ni tocar-me perquè els denunciï ara mateix". No gosen tocar-me, potser s'esperaven que jo fugiria -per ser minoria"- i semblen una mica desconcertats. Tranquil·lament els dic nazis. Breu discussió, ells no semblen considerar-s'hi. Gent guaitant-nos al mig del carrer. Se'n pugen al cotxe i se'n van. Jo ni m'he mogut d'on era, i ni m'han tocat. Han après que els símbols feixistes il·legals espanyols tenen detractors dignes que els planten cara sense embuts, a plena llum del dia i, a més, se n'han anat, tot i ser més, amb la cua entre les cames. Pensament: amb convenciment, audàcia i una mica de coratge podem plantar-los cara i guanyar. Desconcertar, quan no s'ho esperen.

Perquè ells, que tenen darrera tot l'aparell de l'Estat, la premsa i RTV colonials, n'Anson, les bandes de neonazis assassins, etc. per força han de ser en un sentit, ben covards i/o estúpids per a dur una bandereta tal, i més si són indígenes colonitzats.

De coratge en cal per a dur la contrària a tal conglomerat monstrosos. Però, en realitat, i ets saps dosificar, triar el lloc, moment i ocasió, etc. tampoc no cal ser cap heroi ni cap màrtir. Sols que la dignitat ferida et doni fermesa desimbolta i segura. La falsedat del bufons i dels gossos s'hi estamparan, perquè sols són uns materialistes pilotes i robotitzats.

Amb pau i dignitat, plantem-los cara i fem-los recular fins a llur sinistre i gèlid *Imperio* a fi que no puguin tornar a esclavitzar-nos mai més. Per un cop ja, mireu tots de ser una mica més dignes i conseqüents amb el que diem pensar. Fem de la *ideologia nacionalista* un fet real, de conseqüències quotidianes.

No siguem oncles Tom ni pallassos esporuguits mai més. Mai més. Arruix l'espanyolisme inquisidor i nazi!! Ω

Jaume Tallafarro

E L D I J O U S B O D ' I N C A

Fa 23 anys que en Maties Tugores (a qui veiem amb el seu fill Joan), i els seus cunyats Pep Córcoles i Daniel Herrera regenten els Tallers Tugores a Inca. Fusteria metàl·lica, persianes i cristalleria. Va obrir aquest taller son pare, Joan Tugores fa 45 anys. Tel. 971 276 240

Fa 20 anys que n'Elisabet Pulido de Barcelona ven màquines per a brodar amb ordinador. El seu representant a Inca és en Llorenç Fluixà que te el telèfon 971 501 758

Fa 17 anys que en Miquel Riera és el secretari de l'Associació Filatèlica Inca. Una associació amb una trentena d'associats. Enguany han dedicat un matasegells a la figura del Pare Miquel Colom i Mateu T.O. R. insigne lul·lista i filòleg, recentment traspasat al 99 anys. En Miquel Riera és l'amo de l'empresa Menhir Marbres al costat de la Caserna General Luque d'Inca. Tel. 971 881 405

Fa 30 anys que en Manuel Salvatierra regenta la botiga Confeccions Manolo a sa Pobla El dia del Dijous bo, vengué milers de camises de senyor, de fet cada dijous el podeu trobar al Mercat d'Inca. Tel. 971 541 679

Fa 8 anys que na Caterina Martí regenta la Botiga d'animals de companyia, accessoris i pinsos Ki MOIX just davant la caserna del General Luque d'Inca. Tel. 971 880 348

Mallorca, terra cremada

PERE FELIP I BUADES

A la nostra illa, al ser empori turístic de primer ordre des de fa més de 40 anys, repercutí en l'ànim col·lectiu del nostre poble amb canvis estructurals sense precedents al llarg de les nostra llarga història. Un cost molt elevat ha estat la destrucció del paisatge i ambiental, en ares d'aconseguir ràpids beneficis econòmics, hipotecant d'aquesta manera el nostre futur econòmic i social. Com en altres llocs, el nostre territori limitat i petit ha generat problemes i actituds fins avui irresoltes. Vegem-ne algunes:

Generació excessiva de residus amb una difícil i costosa eliminació. Llegiu incineració, molt costosa i antiecològica.

Deteriorament de medi rural. Abandonament de les pràctiques agrícoles tradicionals. Envelliment de la població activa. Pèrdua de sol fèrtil, sacrificant terres en ares de l'especulació de futur molt dubtós.

Abús considerable dels escassos recursos naturals, especialment de l'aigua i l'energia, sense planificar i sense intenció ferma d'equilibrar el progrés econòmic i social conegut per terme "desenvolupament sostenible".

Ús més que discutible i exagerat del transport privat (el cotxe), gran depredador d'energia i espai, que ha arribat a colonitzar fins el darrer racó de les nostres illes.

Aquesta apunts, de problemes ambientals i socioeconòmics no resolts, ens haurien de fer reflexionar sobre el que significa el disposar d'un elevat producte Interior Brut (BIB) i d'una renda per

càpita ben situada en la mitjana europea. Hauríem de considerar que la plusvalua ocasionada pel turisme reverteixi bàsicament en equilibrar errors i convertir les nostres illes en zona puntera, en territori ecològicament compensat, en exemple per que altres llocs turístics puguin imitar-nos.

Tornant a temps enrera, serà bo recordar que en els seus començaments, el turisme ens fou donat per la singular bellesa de la nostra terra. Al seu dia la glosaren personatges cèlebres com l'Arxiduc Lluís Salvador, Frederic Chopin, Ruben Dario, Jules Verne, Robert Graves, etc. La gran atracció que seduï a tants i tants artistes no fou gratuïta. Els nostres esplendorosos paisatges, les nostres costes i cales, un clima amable i una hospitalitat enorme feren que la nostra illa fos coneguda a tot el món, doncs no podem oblidar que només atreu aquella terra que es summament atractiva com la nostra. Això ens ha de fer reflexionar sobre el magnífic patrimoni natural de que disposem, agrair a la naturalesa, la immensitat dels nostres paratges i recordar a les generacions que ens precediren i conservaren semblants meravelles.

Però, des de fa uns anys, entre el turisme i els especuladors, estan convertint les nostres illes en terra cremada... Urgeix frenar als especuladors i al turisme especialista en borrarxeres i baralles. Les nostres illes han de tornar a gaudir del prestigi mundial que tenguieren. Un nou repte: Mallorca Illa de la Calma, per segona vegada. Ω

En el fang del colonialisme eixorc

La fal·lera més habitual dels dirigents polítics dels estats jacobins europeus és, segurament, la de desbarrar i amollar quatre perogrullades fàcils i repetitives contra el nacionalisme representatiu d'aquells països colonitzats que lluiten com poden i saben (*cada terra fa sa guerra*, diuen) per veure qualque dia reconeguts llurs drets nacionals. L'avanç imparabile del nacionalisme reivindicatiu i democràtic, i el progrés general que representa, fa que tota la patuleia intel·lectual d'aquella casta de polítics, des de la seva incurable òptica centrípeta i neoimperialista, es posi cada cop més nerviosa i s'astori ràpidament. Els treu de polleuera que aquest *continuum* polític de caire alliberador es vagi consolidant i es generalitzi a tot arreu.

Els exemples més representatius -i patètics- solen venir servits pels capparets de la central jacobina de París, encara que els que provenen de la meseta castellana no es queden gaire enrere. Entre els primers cal citar el presumpte inquisidor **Jacques Chirac**, el qual insultà tots els bascos en una intervenció que realitzà fa una mesada a l'hemicicle de la càmera Baixa de Madrid, en que es manifestà el compromís ferm de l'Estat francès de mantenir-se al costat d'Espanya *en el combat contra el terrorisme basc* - tot i que finalment baratà el terme **basc** pel mot **cec** en el seu discurs - a més d'afirmar que és un projecte independentista sense legitimitat (!). Fóra bo recordar, a més a més, que el predecessor del tal Chirac en

la presidència francesa, el també ultra-jacobí **Francois Mitterrand**, havia palesat en diverses oportunitats el seu tarannà bel·ligerant envers les nacions amb aspiracions d'esdevenir quelcom més que simples objectes de bescanvi i negociació (*le nacionalisme est la guerre*, solia dir).

Igualment, l'inefable president mesetari, don **José Mari** (el del bigotet) ens ha fet saber que l'entristeix profundament veure el PNB -els bascos una altra vegada- xipollejant *en el fang del nacionalisme estèril*, per tal com considera (ho consideren els del Pe Pe, però també els dels PSOE) que els nacionalistes euskalduns han caigut en les urpes de l'*abominable i radical* independentisme d'**Euskal Herriarrok**. D'altra banda, l'anterior cap de l'executiu espanyol, **Felipe González Márquez**, s'ha omplert la boca en reiterades ocasions amb

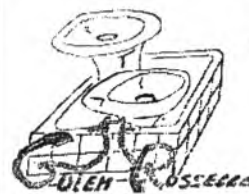
allò tan manyucat dels *nacionalismes exacerbats*.

Veiem, per tant, que les metròpolis colonials (com els estats espanyols i francès) viuen en un constant ensurt, en una inquietud generalitzada, fruit de llur pròpia caparrudesa i/o d'un desinterès total per ajudar a trobar formes més eficaces d'organització de la vida col·lectiva. En aquest sentit, és urgent encarar adequadament el problema de cercar solucions per a resoldre per mitjans pacífics les lluites contra la opressió nacional.

Un dels millors poetes castellans de tots els temps, **Antonio Machado**, interpretà la qüestió en aquests significatius versos:

*España y Castilla de miserables,
Ayer y hoy dominadoras
Tu cultura llena de andrajos,
Desprecia cuanto ignora. Ω*

Andreu Salom i Mir

Amb carnet d'instal·lador autoritzat per Gas i Calefacció

INSTAL·LACIONS I MANTENIMENT

- Fontaneria
- Calefacció
- Gas
- Piscines
- Recs
- Canals de Zenc

Carrer de Llorenç Villalonga, 19
Tel. 971 512 126 - 07350 BINISSALEM

Barcelona Olímpica: Tortura 1992

Testimonis escrits

Marcel Dalmau i Brunet

Les amenaces, tortures i vexacions de tota mena me les produïren a la "Direcció General de la Guardia Civil" de Madrid. A la caserna de Girona, malgrat el clima d'intimidació que hi regnava, em tractaren amb una certa correcció.

Vaig entrar a la "Direcció General" diumenge dia 5 de juliol a la matinada. Me'n van treure per dur-me a l'hospital la matinada següent. Les sessions de tortura a què em sotmeteren consistiren bàsicament a fer-me estar hores i hores de genolls damunt el sòl on hi havia una mena d'estelles que se'm clavaven a la carn. Arran d'això se'm arrancà la pell dels genolls. Em col·locaren les mans a l'esquena i una bossa de plàstic al cap que un o dos torturadors m'anaven estrenyent al voltant del coll produint-me una angoixosa asfíxia. Mentrestant, altres torturadors, de cinc a vuit, em colpejaven fortament per tot el cos (al cap, al ventre, als testicles...). Eren puntades de peu, cops de puny i també cops amb objectes, amb un llibre. És a dir, mentre m'ofegaven amb la bossa de plàstic rebia una veritable pluja de cops i de crits. Entre els crits hi havia constants insults contra Catalunya i les catalanes i catalans d'un contingut racista i masclista. Durant la tortura el cap em quedava negat de suor. A vegades em tiraven fum a la bossa abans d'estrener-la, també cremaven amb una cigarreta l'extrem interior de la bossa per tal que aspirés el fum del plàstic cremat. Aquesta tortura me la inflingiren repetidament al llarg de sessions interminables.

El mateix terror que provoca sentir uns agents que gaudeixen asfixiant-te i colpejant-te forma part d'aquesta tortura. També m'obligaren a posar-me als testicles un fil elèctric que tenia tres terminacions. Van estar una llarguíssima estona intimidant-me i dient-me bestieses de contingut sàdic al voltant de temes sexuals. Durant aquesta tortura les vexacions de tota mena i el terror van ser interminables, permeteu-me que m'estalvi de descriure-la amb més detall perquè al recordar-ho se'm reproduïen els efectes d'aquesta experiència terrible.

Entre sessió i sessió, quan paraven per descansar, em tancaven en una cel·la. Aquests intervals no passaven mai dels vint minuts.

Després de l'última sessió de tortura abans que intentés suïcidar-me em digueren que la Carme, la meua companya, també estava detinguda i que la portaven cap a Madrid, i que podria sentir els seus crits en "so estèreo" quan la torturessin tal com havien fet amb mi. Si bé jo ja feia hores que estava destrossat, això em va deixar absolutament abatut.

Amb tot el que m'havien fet i em feien jo no tenia cap dubte sobre la veracitat de les seves intencions.

Al cap d'una estona d'estar a la cel·la, a causa de l'estat en què em trobava i amb una perspectiva immediata encara més horrible i monstruosa, vaig veure'm empès al suïcidi. Mai en la meua vida havia pensat a suïcidar-me, però aquí se'm va presentar com una necessitat (no podia més) i com una resposta a tanta crueltat i vexació. Com que no tenia res amb què suïcidar-me vaig llençar-me corrents de cap contra la paret. Vaig quedar immòbil a terra, amb el cap que em donava voltes. Em trobava semi-inconscient. Seguidament entraren un grapat de guàrdia civils molt esverats. Un d'ells va ventar-me un seguit de coces, els seus col·legues l'aturaren. Jo no em podia moure. Estaven molt neguitosos, no sabien què fer. Jo vaig perdre el coneixement. Em portaren a un hospital. Els agents que allí em custodiaven es van portar amb correcció. Jo estava molt desorientat. Pensava en la Carme, però cap dels vigilants no sabia o no volia dir-me res sobre ella. A l'hospital vaig tenir una visita llampec d'un individu que preferia amenaces contra mi i la meua família si gosava parlar de les tortures, tot recordant-me que jo ja sabia "què" havia de declarar. I que si no deia allò que ells volien que digués, tot el que havia passat no seria res comparat amb el que em passaria a mi, a la Carme i a la meua família.

Ben entrat el vespre es presentaren mitja dotzena de guàrdia civils a l'habitació de l'hospital, on ja n'hi havia dos amb una màquina d'escriure i un advocat d'ofici que pràcticament ni em va fer cas. Em prengueren declaració des del llit, i l'endemà al matí, quan encara em sentia atordit i marejat i tenia serioses dificultats per desplaçar-me, em portaren a declarar a l'Audiència Nacional. Durant el trajecte vaig preguntar per la Carme però ningú em va donar cap mena d'explicació. Pensava el pitjor. Vaig relacionar la seva sort amb les amenaces que havia rebut a l'hospital.

Ja per acabar, i a causa de les amenaces rebudes de forma repetida i insistent per part de funcionaris de l'estat espanyol, responsabilitzo el ministre espanyol de l'Interior i a la "Direcció General de la Guardia Civil" de qualsevol dany o agressió que rebí la meua dona, qualsevol membre de la meua família o jo mateix.

Xavier Ros

Membres de la Guàrdia Civil em van agafar el dia 7 de juliol cap a 2/4 de 9 del vespre tot sortint de casa. Em van dur a Girona. Durant el trajecte em colpejaren la cara i el clatell mentre em feien preguntes. A

Girona, a la caserna em van fer despullar, em posaren cara la paret i em donaren cops. Em van fer caure i a terra seguien colpejant-me. L'endemà, de bon matí, comencen a insultar-me, em posen en una cel·la, em cobreixen amb una manta per evitar que els cops deixin senyals, em fan agenollar i em colpegen al cap, al clatell, a l'esquena, a l'estómac i a les cames molt més intensament que el dia anterior. Em demanen per un "zulo". Per aturar la pluja de cops els dic que els portaré a un lloc de la muntanya. Excaven unes quantes hores i no apareix res. M'amenacen de mort amb una pistola. Tornem a Girona i es passen el viatge colpejant-me. El mateix dia em porten a Madrid, arribem a la matinada. Després d'esmorzar em posen en una cel·la de cara a la paret. Sessió de preguntes i cops de puny durant tot el matí. A la tarda em van posar una bossa de plàstic al cap dues vegades per provocar-me l'asfíxia. Em van colpejar repetidament amb una mena de porra de plàstic a l'esquena, cap i clatell.

Em van fer estar unes quantes hores dret a la cel·la, a causa del cansament em vaig adormir i com a càstig per haver-me adormit em van picar amb una porra a l'esquena durant una bona estona.

Al dia següent, es repeteixen totes les tortures abans esmentades. Em fan fer flexions i m'amenacen d'aplicar-me la "màquina". Tot plegat amb crits i insults personals i contra Catalunya, i amb amenaces contra la meua família.

Durant l'interrogatori em deien allò que havia de declarar. Em feien aprendre de memòria la resposta que ells havien triat i me la feien repetir diverses vegades. Em deien que si no responia el que ells em deien m'anirien torturant.

A l'Audiència Nacional, abans de declarar davant del jutge se'm va permetre parlar amb l'advocat. L'advocat em va dir que signés tot allò que la Guàrdia Civil m'havia fet dir mitjançant les tortures. Em va assegurar que el jutge li havia dit que signant aquella declaració em deixaria en llibertat sota fiança, com així va ser.

Xavier Ros,
29 de juliol de 1992

Xavier Puigdemont

Em van agafar cap a les sis de la tarda del dia 7 de juliol en el meu lloc de treball. Em van portar a la caserna de Girona. Em van insultar i em van donar uns quants clatellots, però res greu.

Em van dur a Madrid. Vam arribar a la matinada. Durant els interrogatoris em tapaven els ulls amb una mena de cinta de plàstic. Em

feien posar dret de cara a la paret i em feien preguntes mentre m'anaven colpejant per tot el cos.

Em van amenaçar amb l'aplicació d'electrodes. D'aquesta tortura en deien la màquina. Jo els vaig dir que patia asma, però ells se'n van riure. Em van dir que el forense els havia dit que jo podia resistir 3600 W i que si no ho suportava la culpa no era seva, sinó del metge forense per no assessorar-los prou bé. Els seus comentaris eren d'un gran cinisme sàdic. Jo estava atemorit. Em posaren una mena d'objectes a les mans, com unes varetes. No puc precisar-ho millor perquè continuava amb els ulls tapats. Mentre jo tenia a les mans aquells objectes ells discutien sobre si baixar o no baixar la palanca. Jo estava aterroritzat. Em volien donar a entendre que discutien sobre la possibilitat d'electrocutar-me.

Em van amenaçar de fer-me la banyera. Ja se m'enduïen a fer-me la tortura però de sobte va aparèixer l'agent "bo" i els ho va impedir. Em van fer sentir les veus dels meus companys detinguts.

Em van posar dues vegades la bossa de plàstic al cap. la segona vegada van estrener molt fort mentre m'anaven colpejant de forma ininterrompuda per tot el cos.

Durant els dies que va durar la detenció no vaig menjar ni dormir. Em vaig aprimar set quilos. Mai a la meua vida havia sentit tant de terror. Durant la declaració vaig signar tot el que ells em van dir davant la por que es repetissin les tortures. Em van dir que com que jo tenia un historial net no m'havia de preocupar, que si signava podria sortir.

Xavier Puigdemont,
Girona, 29 de juliol de 1992

Xavier Alemany

Em van agafar a l'Estartit a les 5 de la tarda del dia 7 de juliol. Em van dur a la caserna de la Guàrdia Civil de l'Estartit. Uns agents em van colpejar mentre em preguntaven per un amagatall d'armament. Em posaren una mena de passamuntanyes que em tapava els ulls. Al cap d'una estona em van portar a Girona. Durant el viatge em van amenaçar de parar el cotxe i "escarmentar-me". A Girona, a la caserna, no em van agredir físicament.

A Madrid, a la matinada, a poc d'arribar, vaig demanar per anar al wàter, m'hi van conduir i un cop a dins no em deixaren orinar. Em feren fer flexions durant molta estona enmig dels excrements i els orins. Al matí va ser el primer interrogatori, em deien que reconegués tot allò que ells anaven dient. Jo m'hi negava perquè era mentida. Ells m'anaven colpejant a l'esquena, al cap, al clatell i a les cames. La sessió va durar tot el matí. M'amenaçaren de posar-me corrents elèctrics. A la tarda, em posaren una bossa de plàs-

tic al cap dues vegades. Em tiraven fum de cigarreta a dins de la bossa per augmentar la sensació d'asfíxia. El primer cop que em posaren la bossa vaig estar a punt de perdre el coneixement.

Al dia següent em van colpejar amb un objecte que semblava una guia de telèfons enrotllada, en forma de tub. Em van fer agenollar i em col·locaren els dits dels peus de forma que no pogués recolzar el pes del cos en el peu, sinó que tot caigués en els genolls. mentre estava de genolls em colpejaren molta estona per tot el cos. Els insults, les amenaces, les coaccions es van repetir una vegada i una altra.

L'endemà vaig signar la declaració. La Guàrdia Civil m'obligà a repetir allò que ells havien decidit que digués sota amenaça de noves tortures.

Xavier Alemany,
Girona, 29 de juliol de 1992

Eduard Lòpez

Sóc detingut el dilluns dia 6 de juliol -aproximadament a dos quarts de dotze de la nit- i traslladat amb els ulls tapats a una caserna de la Guàrdia Civil de la qual en cap moment no arribaré a conèixer ni tan sols la ubicació. Al moment de la detenció, realitzada al portal de casa quan vaig baixar reclamat per l'interfon per veure una suposada "amiga de Vic", em llancen una jaqueta al cap, m'entren en un cotxe i no se'm revelen els motius del meu arrest -em diuen "Sabes a què venimos, verdad?". Sols quan arribo a la sala d'interrogatoris se m'informa que estic detingut per la meua suposada relació amb Terra Lliure i se'm llegeixen els drets. Signo un document en aquest sentit.

A la primera nit d'interrogatoris vaig rebent els primers cops de mà al clatell i alguna esporàdica puntada. Em fan estar constantment de peu, amb els ulls embenats i de cara a la paret. Fins l'arribada del matí -ho identifico pels primers ocells- no se'm permet seure.

Començo a sentir el brogit de guàrdies que s'incorporen a la feina. Els interrogatoris s'endureixen. Augmenten els cops. Identifico una persona com a màxim responsable del meu interrogatori. Quan vol, parla en català -amb un fort accent castellà- tot i que em prohibeix la utilització d'aquest idioma. "Aquí hay gente que no lo entiende". Ell mateix s'encarrega de donar-me cops de puny als ronyons i d'incitar-me a "confessar" quan em comencen a aplicar el que ells qualifiquen de "màquina de pensar" -una bossa de plàstic col·locada al cap que impedeix de respirar i acaba per provocar ofegament.

M'amenacen amb fer "la banyera" i amb ficar el meu cap en una tassa de wàter. Durant la meua estada a Barcelona no em permeten de

dormir ni em donen res per menjar. Esporàdicament -"si em porto bé"- em deixen beure algun got d'aigua. Em duen al lavabo dues vegades: la primera el matí de dimarts i la segona a la tarda, poc abans de ser traslladat a Madrid.

El trasllat a Madrid s'efectua amb un furgó. Durant tot el viatge vaig emmanillat i amb els ulls tapats. Em sembla, -no ho podria assegurar- que som tres els detinguts que som traslladats. El furgó pren una gran velocitat i fins i tot tinc por que no es pugui produir un accident.

Arribem a Madrid. Em deixen en una cel·la sense llum i amb un camastre amb dues mantes. Sento crits esfereïdors procedents del pis de dalt. De seguida em porten a interrogar. Comença un veritable calvari. M'apliquen una bossa de plàstic al cap i, a l'ofegar-me, me l'arrenco amb certa violència. Enfurismats m'emmanillen les mans al darrere i me'n continuen aplicant. Em fan posar de genolls -un d'ells se m'aseu al damunt- amb més bosses al cap i amb una contínua pluja de cops al cap. Em donen puntades i cops de puny. Lluito i aconseguixo incorporar-me mínimament diverses vegades. M'amenaquen a aplicar-me electricitat se no "col·laboro" i al mateix temps un d'ells recorre els meus braços amb la punta dels dits. Ignoro durant quant de temps es perllonga la sessió. Identifico el guàrdia que sap parlar català com la persona que porta la veu cantant. És ell qui dóna l'ordre que em deixin seure en una cadira i em demana si vull un got d'aigua. Quan em baixen altre cop a la cel·la em fan estar dret de cara a la paret. Tinc molta son i em sembla defallir. De tant en tant els guàrdies obren la reixeta de la porta de la cel·la per comprovar que no hagi caigut en la temptació d'estirar-me al camastre.

La resta d'interrogatoris -efectuats pel que parla català acompanyat d'un noi més jove- seran un constant "repàs de cara a l'examen" a partir de les falsetats que em fan dir en aquest primer interrogatori. M'intimidem amb el soroll produït per bosses de plàstic i continua, encara que no amb un ritme tan intens, la pluja de cops al cap.

Al cap d'unes hores del primer interrogatori em fan passar a una habitació on una dona se m'identifica amb un carnet del Colegio de Forenses de Madrid. Prèviament m'han retirat la bena dels ulls. Em demana si em medico, si tinc malalties contagioses, etc. Em fa una revisió i comprova que tinc una ferida al genoll. En pren nota, però, tot i que li nego que la meva detenció hagi estat violenta, no em pregunta com s'ha produït la ferida. Al preguntar-me quin és el tracte que estic rebent de la Guàrdia Civil m'encongeixo d'espatlles i la miro als ulls. Ella abaixa els seus. Com a comiat em recomana que, tot i el mal tràngol, no deixi de menjar. Segons ella, em convé.

Poc després arriba el "sopar". És la primera cosa que puc menjar des de l'inici de la detenció. A partir d'a-

leshores la qüestió culinària s'anirà normalitzant.

Dijous al matí, un guàrdia entra a la cel·la i em fa signar un paper del jutge segons el qual se'm prorroga l'aïllament durant 48 hores més.

Els meus interrogadors m'advertixen que aviat em faran pujar a parlar amb "uns amics seus". Sembla ser que es refereixen a la meva futura declaració policial. Al darrer interrogatori ja no hi assisteix el que sap parlar català. Me'l fa el que sembla més jove.

La matinada de dijous a divendres em fan pujar a declarar. Prenen un camí diferent del que condueix a l'habitació on acostumen a interrogar-me. Trobo un escriptor, un guàrdia de paisà que em fa les preguntes i, asseguda a la meva esquerra una dona que no diu res. Quan demano qui és, el guàrdia m'ensenya un carnet que la identifica com a advocada del Colegio de Madrid.

Em diuen si vull declarar. No sé que fer i tinc por. Responc que sí. Mentre declaro se senten gemecs procedents d'una habitació propera. L'advocada no diu ni piu. El que em pregunta s'aixeca i obre la porta del passadís, diu que fa molta calor i que vol que corri l'aire... Al cap d'una estona el reclamen fora, desapareix i quan retorna em formula una nova pregunta. Acabo per declarar substancialment el que els meus dos "instructors" m'exigien.

L'endemà em porten a l'Audiència. Cap al migdia passo al despatx del jutge. Em fa les preguntes a partir de la meva declaració policial. Nego la part més patentment falsa i, tot i que voldria matisar una mica algun altre aspecte de la meva declaració, no vull passar per mentider i "vivalets" davant el jutge. Em fa molt de respecte. Denuncio les tortures a què he estat sotmès i en pren nota. Prèviament, quan era a la cel·la de l'Audiència, un forense ha pres nota de la meva ferida al genoll i li he explicat el seu origen.

Barcelona, 13 de juliol de 1992

Vicent Conca

Em dic Vicent Conca i Ferràs, sóc militant del MDT des de fa anys. El passat 1 de juliol de 1992 vaig ser detingut cap a les 8 del vespre a la seu del MDT de Barcelona. Em va detenir la Guàrdia Civil, la qual em traslladà a una de les seves comandàncies de Barcelona o rodalies. No puc saber quina era perquè tenia els ulls tapats o embenats. L'endemà em conduïren en cotxe cap a Madrid, però tampoc no sé exactament a quin lloc. En aquest lloc vam romandre fins a la nostra declaració davant el jutge de l'Audiència Nacional.

Durant tot el període de detenció, gairebé quatre dies, vaig estar incomunicat i no vaig tenir cap possibilitat de contactar amb cap familiar o advocat. Això permeté que la Guàrdia Civil actués amb tota impunitat i em sotmetés a tota mena de tortures, amenaces, pressions i humili-

liacions.

Tot seguit detallaré aquests fets per tal que tothom se'n faci càrrec:

Vaig ser interrogat constantment durant gairebé tres dies. En aquests interrogatoris no vaig poder veure qui em torturava perquè sempre tenia els ulls tapats amb una bena o amb les meves mans. Durant aquestes sessions vaig poder sentir els crits dels meus companys, que estaven essent torturats en habitacions contigües.

Els cops efectuats amb les mans afectaren el meu cap, el coll i l'esquena (la part superior). Aquests cops foren constants durant els interrogatoris i només s'acabaren quan vaig declarar davant la Guàrdia Civil. Els agents que em colpejaven podien ser un o, com solia succeir, tres o quatre alhora.

Durant un dia (el primer de la meva detenció) no vaig dormir no menjar. Una altra nit, la tercera, em despertaven contínuament i m'obligaven a posar-me dempeus o a fer flexions. La segona nit vaig dormir poques hores, encara que no em van trencar el son. Només la quarta nit, la del dissabte a diumenge, se'm va deixar tranquil, ja que havia declarat el que ells volien.

En els intervals que hi havia entre un interrogatori i un altre, em forçaven a estar dempeus i, de vegades, a fer flexions. Tot això impedia que durant el dia pogués descansar.

Se'm va aplicar nombroses vegades el mètode de la bossa per tal de provocar-me l'asfíxia. Les bosses, segurament d'escombraries, cobrien el meu cap i la part superiors del meu cos; només en alguna ocasió feren ús d'una bossa que cobria pràcticament tot el meu cos. Aquest sistema de tortura anava acompanyat de cops al coll, al cap i també, encara que menys, de cops a l'estómac.

En tres ocasions em van submergir tot el cap en aigua per ofegar-me. No vaig poder veure on era l'aigua perquè em tapaven els ulls. Aquest mètode era anomenat per ells com a "la banyera".

Em posaren un revòlver diverses vegades (al cap i a la boca) tot amenaçant-me de matar-me si no responia el que ells volien. Igualment m'amenaçaren de dur-me a una muntanya i matar-me. Tot assegurant que això ja havia passat moltes vegades i ningú no se n'assabentava.

Altres tipus d'amenaques foren la de torturar i agredir sexualment la meva companya, de qui afirmaven que també era detinguda; la de torturar encara més els meus companys detinguts; i la de fer-me empassar aigua mitjançant un tub fins a ofegar-me.

Abans de la declaració davant la Guàrdia Civil, realitzada dissabte dia 4 a la tarda, m'advertiren que si no responia el que ells m'havien dit o no signava la declaració, tornarien a torturar-me i repetirien el procés tantes vegades com calgués. Vull esmentar el fet que l'advocat d'ofici davant el qual vaig declarar aquell dia i amb el qual no vaig poder parlar va afirmar dos o tres cops que

jo feia mala cara. Tot i això vull remarcar la relativa indiferència dels dos advocats d'ofici que em van assistir, un en la declaració i l'altra en la identificació de fotos.

Diumenge al matí, un guàrdia civil ens va dir des del passadís de les cel·les que si denunciàvem tortures ja ens trobaríem algun dia al carrer i ens podria ocórrer algun accident.

Els insults (marcadament masculistes, en molts casos) contra la meva persona, la meva companya, la meva ideologia, el poble català i els seus símbols foren constants durant tot el període de la meva detenció. D'altra banda, se'm forçà a cridar consignes com "Viva España", "Viva la Guàrdia Civil" o a comptar en veu alta fins a cent en espanyol.

Per acabar aquesta enumeració, m'interessa de remarcar l'interès que mostrà la Guàrdia Civil a detenir i, sobretot, a torturar Carles Castellanos. Les al·lusions que hi feien els agents eren constants i reiteratives.

Vull insistir en el fet que les tortures físiques cessaren pràcticament un cop vaig fer la declaració policial, dissabte dia 4 a la tarda, és a dir, un cop havien aconseguit una declaració autoinculpatòria. A partir d'aquest moment els maltractaments quedaren reduïts a amenaces, insults i vexacions.

Per tot això, la declaració que vaig fer davant la Guàrdia Civil no té cap validesa i només em ratifico en la que vaig efectuar a l'Audiència Nacional. Un estat que necessita sistemàticament de la tortura per eliminar el que considera els seus enemics polítics no pot ser considerat democràtic.

**Alcalá-Meco
14 de juliol de 1992**

Jaume Oliveras

Vaig ser detingut per dues persones, una d'elles apuntant-me amb una pistola, a dos quarts de set de la tarda del dimecres dia 1 de juliol de 1992 quan sortia del local de la Ronda de Sant Pere; em van fer pujar a un cotxe identificant-se posteriorment com a membres de la Guàrdia Civil i dient-me que estava sota la llei antiterrorista per ser acusat de pertànyer a Terra Lliure.

Durant el trajecte fins a la caserna de la Guàrdia Civil vaig anar rebent continuats cops al cap; tenint que mantenir els ulls tancats i el cap entre els genolls, amb les mans emmanillades. Vaig estar una llarga estona dins una habitació; de seguida vaig exposar els meus problemes respiratoris ja que pateixo d'asma.

Després em van portar a una altra habitació on ja van començar els interrogatoris. Em van portar els dos esprais que necessito per l'asma; però prèviament vaig notar que es van dedicar a buidar-los pel soroll que sentia. Sempre vaig amb una caputxa i un tros de bossa de deixalles amb cel·lo als ulls i les mans emmanillades. A

Barcelona em van amenaçar de fer-me la banyera diverses vegades.

A la matinada em van pujar en un cotxe i em van traslladar a Madrid, passant el trajecte emmanillat i el cap i els ulls tapats. Crec que, aproximadament, cap al mig dia vaig arribar a la caserna de Madrid i allí vaig passar la nit de dijous, divendres i dissabte.

A Madrid, els maltractes i amenaces van ser continuats. Només arribar ja van començar els nombrosos interrogatoris i de tant en tant em tancaven a una cel·la. Fins al dissabte a la matinada no em van deixar estirar una estona una mica llarga i vaig estar quasi sempre dret i amb els ulls tapats. Contínuament era traslladat de la cel·la a diferents habitacions on era interrogat.

A part d'aquest cansament i pressió psicològica vaig rebre cops al cap, al clatell, l'espatlla i l'esquena d'una forma continuada. Malgrat que quan era a cel·la i ho demanava, em donaven els medicaments per l'asma; de res em va servir ja que em van fer la "bossa" diferents vegades. Ficant-me una o dues bosses alhora i deixant-me sense respiració i en alguna de les ocasions introduint-me fum del tabac per dins.

Van estar a punt en força ocasions de fer-me la banyera, arribant només a tirar-me aigua per sobre. Una nit també vaig ser amenaçat amb els elèctrodes, passejant-me'ls per la cara i mostrant-me una cadira amb rodes on m'havien de lligar amb una bossa al cap per començar a donar-me cops. Psicològicament vaig quedar destrossat, sentint-me com un vegetal. Em van amenaçar que si no deia el que ells volien no els costaria res tirar-me al port del Masnou per ofegar-me. També van amenaçar i insultar la meva companya, amenaçant-me amb la seva detenció i volent-la implicar.

Van manifestar el seu especial interès en torturar en Carles Castellanos; fent-me repetir que jo era la seva mà dreta. Les dues declaracions policials que vaig tenir de fer i signar van ser una autèntica farsa. Abans de fer-les me les feien assajar quatre o cinc vegades i si no ho feia bé com ells volien, em tornarien a baixar per interrogar-me.

La primera declaració va ser dissabte per la tarda i abans de fer-la ja em van comunicar que tenia una prorroga de 24 hores d'incomunicació; per tant havia de tornar a baix a la cel·la. Diumenge al matí vaig fer la segona declaració, havent de tornar a la cel·la abans de ser traslladat a l'Audiència. Algunes de les respostes en la declaració policial ja eren contestades pel mateix interrogador; els advocats d'ofici van mostrar un total desinterès pel cas, i per les declaracions que em van obligar a signar la Guàrdia Civil. Finalment, un cop a l'Audiència, vaig manifestar a la forense que havia rebut aquests maltractes i amenaces.Ω

**Alcalá-Meco,
14 de juliol de 1992**

L L U B Í

Fa 10 anys que na Maria Llabrés a qui veiem amb la seva filla va obrir el Super Balear a Llubí. Tel. 971 522 615

Fa un any i mig que n'Aina Jaume ha obert la Merceria Aina a Llubí. Tel. 971857082

Fa 2 anys que en Miquel Munar regenta el Músic Bar s'Oratge a Llubí. És un bar juvenil. Són del Mallorca, contraris al Madrid. Tel. 971 522 415

Fa 4 anys que en Llorenç Planes és el president de l'Associació de Persones Majors de Llubí. Tel. 971 522 369

Fa 2 mesos que en Gaspar Montserrat de Felanitx és el rector de la vila de Llubí. Els darrers 10 anys havia estat a Vilafranca i abans havia estat a sant Jordi. Tel. 971 522 070

Fa 4 mesos que en Miquel Fiolet, amb en Pep Tugores i en Joan Martorell han obert el Bar 1836 (any de la segregació de Muro, de la Vila de Llubí. Són del Mallorca. Tel. 971 857 113

Fa un any que en Joan Pastor de Biniali regenta el Bar del Poliesportiu de Llubí. Despatxa les hamburgueses i els plats combinats. Tel. 971 522 237

Malparlar i xafardejar i criticar

RICARD COLOM

"Qui diu el que vol sent el que li dol.

La mala nafra és cura, però la mala fama, dura. Qui escolta pels forats, oïx sempre els seus pecats.

Es guareixen les ganivetades, però no les males paraules.

Qui escolta a favor del vent, les seves faltes sent. Els uns s'emporten la fama i els altres carden la llana.

Qui vingui a criticar, que es trenqui les cames abans d'entrar.

Si no hi haguessin orelles xafarderes, les males llengües no existirien.

Si vols que diguin be de tu, no diguis mal de ningú.

Quan al llengua surt de mare, adéu pare!

Les injúries, ben venjades o ben aguantades.

Mira't a tu i no diràs mal de ningú.

Qui amb gossos va, a bordar aprèn.

Si vols ben parlar, aprèn a callar.

Les burles fan com les processons, que tornen allà d'on surten.

No cal que diguis qui ests: ja t'ho diran.

Vés-te'n amb tanta pau com descans ens has deixat".

(Refrans catalans).

"Els qui vivim en les capes altes de la societat, sabem massa els uns dels altres per a poder servir una imatge pura de la personalitat".

(Jakob Wassermann, 10.3.1873 Fürth- 1.1.1934 Altansee, escriptor alemany).

Hi ha gent sense cap respecte envers els secrets d'altri, car ells mateixos no tenen cap secret".

(Vicky Baum, 1888-? Escriptora austríaca).

En les nostres converses hem d'estar oferint contínuament, si volem mantenir-ne l'interès, éssers vius, i doncs hem de parlar d'algú que encara no hagi estat introduït dins al conversa i dir-ne coses i secrets i revelar allò que sols sabem nosaltres, per la gran amistat que ens hi uneix".

(Hyppolite J. Gitaudoux, 1882-1944, escriptor francès)

"Qui s'enfella per les crítiques, reconeix que se els mereixia".

(Caius C. Tacit, 54-120, historiador i orador llatí).

"En tota societat hom es jutjat no pas pels seus actes o pensaments, sinó per les aparences i, millor encara, per allò que de les aparences és socialment enregistrat".

"Tots els necis posseeixen l'art de denigrar, cal aprendre a admirar. Vet ací l'escollit.

Si has descobert que una cosa roïna és roïna, no has fet gran cosa. Però si has descobert que una cosa bona és bona, has avançat força".

(André E. Maurois, 1885-1967, escriptor francès).

"El poble fa la crítica de la pintura amb l'oïda".

(Okakura Kazukp, 1860-1913, escriptor japonès).

"D'ençà que ens n'hem tornat d'esquenes comencem a dir horrors els uns dels altres, tant si som intel·lectuals com si no: tothom ho fa. I qui no ho fa, amaga les horrors que pensa en el silenci o en falsos dubtes dolços".

(D. H. Lawrence, 11.9.1885 Eastwood - 2.3.1930 - Vence, novel·lista i poeta britànic).

"Quan t'has complagut en enraonies dolentes, no t'has d'enutjar contra els qui parlaven, sinó contra tu mateix. El missatger no faria mal si no trobàs qui fa el mal d'escoltar-lo".

(Marc l'Ermità, 200 capítols sobre la llei espiritual, cap. 153, s.V).

"Qui mal vol oïr, primer l'ha de dir".

(Refrany català medieval, al *Tirant lo Blanc*, vers 1460, cap 139).

"Hom es troba tan exposat a la crítica com a la grip".

(Frederich Durrenmatt, 1921-1990, escriptor suïso-alemany).

"No desconfiem mai prou dels mots, Semblen no res les paraules, cap perill, petites bufades, una fressa de la boca sense fred ni calor, no en desconfiem i ve la catàstrofe. Hi ha mots amagats entre els altres, com a còdols. No els descobrim, però ells ens enverinen la vida".

(Luís Fernidant *Celine* Destruoches, escriptor i metge francès).

"Els detalls íntims sempre interessin el públic encara que no sien veritat".

La paraula serveix per a comunicar als nostres semblants que tenim la sort de no semblar-nos hi gens".

(Noel Clarassó, 190-1985, escriptor català).

"Ets esclau de les teves paraules i senyor dels teus silencis".

(Autor no identificat).

"Les crítiques són com els testaments. Sols val el darrer".

(Frederich Haug, 1761-1829, poeta alemany).

"He estimat alguns homes per haver-me'n parlat tan mal uns altres homes els quals no m'estim.

Si els qui malparlen de mi sapiessin exactament el que jo pèns, encara malparlarien més de mi".

(Sacha Guitry, 1885-1957, dramaturg i actor russo-francès).

"La saviesa ve d'escoltar; de parlar, el penediment".

(Proverbi italià).

"Les paròdies i les caricatures són les crítiques més penetrants".

(Aldous L. Huxley, 1894-1963, escriptor anglès).

"L'experiència ens ha demostrat que per a la persona no hi ha res més difícil que dominar la pròpia llengua".

(Baruch Spinoza, 1632-1677, filòsof judeo-neerlandès).

"I si algú, parlant, no ensopega mai, vol dir que és un home perfecte, capaç de dominar tot el seu cos. Quan posam brida a la boca dels cavalls a fi que ens obeeixen, podem governar tot llur cos. Fixeu-vos també en els naus, encara que sien gran i vents forts les empenyin, amb un petit timó el pilot governa cap on vol. Igualment la llengua, que és un membre ben petit del cos, es glòria de grans coses. Mireu com un foc de no res encén un bosc ben gran!. I la llengua és un foc, tot un món de malícia; és un més dels membres del cos, però fa impur tot el cos; inflama la roda de la vida i al final és inflamada per l'infern. Els homes han domat i domen tota mena de bèsties salvatges (...) però no hi ha home capaç de domar la llengua: és un mal que no es domina, va plena de verí mortal...".

(Lletra de Jaume 3:2-8, devers l'any 40 o bé devers 80-100 d.C.).

"Aquell de vosaltres que no tengui pecat que tiri la primera pedra.

Després (Jesús) es tornà a ajupir i continuà escrivint a terra. Ells, en sentir-lo, anaren retirant-se, l'un darrera l'altre, començant pels més vells...".

(Evangeli segons Joan 8:7-9, escena de la dona sorpresa cometent adulteri). Ω

Constitució i democràcia, ous amb caragols

Aquest mes de desembre la Constitució espanyola fa vint-i-una anys. El 6 de desembre de 1978, la Carta Magna fou beneïda en referèndum per una àmplia majoria d'espanyols, gallecs i catalans -Euskadi hi votà en contra. El resultat de la consulta fou el següent: 87'87% de vots afirmatius, 7'83% de negatius, 3'55% en blanc i 0'75% de nuls. El cap de l'estat, Juan Carlos I, sancionà la llei de lleis pocs dies després, el 27 de desembre de 1978.

Aquella Constitució, avui vigent, no donava cabuda a les aspiracions de les forces democràtiques d'Euskalherria i del Principat de Catalunya: no reconeixia el dret a l'autodeterminació, i barrava el pas a la creació d'institucions compartides als Països Catalans i al País Basc. El text constitucional espanyol naixia amb una assignatura pendent, que tard o d'hora caldria recuperar.

A casa nostra, els partits progressistes amb representació parlamentària donaren per bona la rebaixa, a l'espera de temps millors per acumular forces i replantejar la qüestió. Probablement no es podia fer altra cosa, ateses les circumstàncies. A les casernes de l'exèrcit, el renou de sabres era constant: durant anys, els tancs tingueren els motors calents, a punt de marxa. I un 23 de febrer, l'any 1981, els tancs sortiren al carrer, en un cop obscur (encara avui no aclarit), que cercava de provocar una involució democràtica i avortar el procés de construcció nacional a Catalunya i Euskadi. La LOAPA i el "café para todos" serien la conseqüència immediata d'aquella maniobra -no tan matussera com sembla.

En aquella tessitura (de coacció i de por), la nounada Constitució per força havia de tenir dèficits democràtics importants. Quan el text va ser proposat a la població en referèndum, l'alternativa era: o *allò* o el retorn al passat. No hi havia opció: calia agafar-se al ferro roent de la Constitució per evitar mals majors. Només Euskadi, un país amb una gran fortalesa nacional i una cultura política combativa, es podia embarcar en una estratègia de resistència frontal al *Nou Ordre*.

Clarobscur

Les pegues de la Constitució eren (són) grosses: consagra la desigualtat de les comunitats lingüístiques de l'Estat, ignora el dret a l'autodeterminació, prohibeix la federació de comunitats autònomes, legalitza una monarquia i un rei imposats pel dictador, valida l'estructura d'estat heretada del franquisme, i encomana a l'exèrcit la tasca de reprimir tot intent de secessió democràtica. Aquest marc legal pot semblar magnífic vist des de Madrid, però no és

democràtic (i per tant no és acceptable) des del punt de vista de les nacions sotmeses per Espanya.

Bo i així, val a dir que la Constitució actual és millor que les anteriors, que hi ha un marge d'actuació suficient perquè els partidaris de nous marcs puguem *fer política*, i que és possible (ara que el soroll de sabres ha remès) reformar la Carta Magna. Si s'entén que les lleis (la Constitució també) són *éssers vius* que s'han d'anar adaptant a les noves realitats, que els mals de la democràcia es curen amb més democràcia, i que a la pell de brau hi ha altres nacions a més de l'espanyola i la portuguesa, hi ha una via de solució per a tot plegat. Anem a pams, però.

Quan els partits dinàstics espanyols (PP i PSOE) divinitzen la Constitució com un tòtem inamovible, fan com els inquisidors de segles enrere, que imposaven violentament la seva *veritat única* i escorxaven els dissidents, sense aturar-se a pensar que un plantejament més flexible i tolerant potser facilitaria la convivència. El paper que aquests partits fan a Euskadi és deplorable, per tal com volen eternitzar una situació de violència provocada per una injustícia manifesta: uns senyors s'entesten a decidir què han de fer els bascos en nom d'unes lleis i un poder que els bascos no han votat ni reconeixen com a propis. En nom de la Constitució, trepitgen la democràcia.

Constitucions per donar i per vendre

En realitat, de constitucions, a l'Estat espanyol, n'hi ha hagut tantes com tomàtigues té un ramellet. Heu-les aquí: la constitució de 1808 (Baiona), de 1812 (Cadis), de 1837 (La Granja), de 1845, de 1856, de 1869, de 1873, de 1876, de 1931, i la que avui fa anys. I en general els canvis han millorat la situació anterior. Vejam-ho. Si la Constitució de 1808 es basava en un pacte entre el poble i el sobirà, la de 1812 proclamava que la sobirania resideix en la "nació". Primer pas endavant. I la Carta Magna del 1837 fa un primer moviment cap al laïcisme. Segon pas endavant. El text de 1845 sí imposa un fort retrocés democràtic (el rei podia nomenar tots els membres del senat sense restriccions), i el de 1856 es fon abans d'arribar a terra. Però la Constitució de 1869 instaura la monarquia constitucional i implanta el sufragi universal (masculí). Tercer pas endavant. La Constitució de 1873 proclama la república federal i afirma l'existència de drets naturals de la persona. Una passa enorme (la quarta), tot i que el general Pavía matà el nadó abans que obrís els ulls. El text de 1876 és una nova reculada de cranc, si bé reconeix els drets individuals. En la Carta

de 1931, Espanya és una *República democràtica de treballadors*, un estat aconfessional que farà votar les dones i aprovarà els estatuts de Catalunya i d'Euskadi. Cinquè pas endavant. I la Constitució de 1978 reconeixerà per primera vegada l'existència de nacions dins l'estat, a més de la nació espanyola (per bé que s'usi l'eufemisme *nacionalitats*). Sisen a passa -i molt important. La lògica dels esdeveniments apunta clarament cap a la passa següent: el reconeixement del dret de les nacions sense estat a decidir lliurement sobre el propi present i futur.

La història de totes les constitucions europees és un llarg camí cap a la concreció dels ideals il·lustrats de la Revolució Francesa: "llibertat, igualtat i fraternitat". Es tracta d'un camí definit pel canvi, per la metamorfosi democràtica, que no casa amb l'integritat constitucional que demostren els partits dinàstics espanyols. De fet, si aquests partits volen que la Constitució actual duri gaire més, són els primers interessats a reformar-la; altrament, potser hi haurà una bugada feresta, i amb la gran remenada encara perdrem qualche llençol blanc!

Cal, doncs, modificar alguns articles per guanyar en qualitat democràtica. Si volem *llibertat*, no pot ser que tres de les quatre nacions que compartim Estat hagin de pidolar competències al govern central. Si volem *igualtat*, no pot ser que un senyor es calci una corona reial sense que ningú l'hagi votat, o que els catalans haguem d'aprendre i usar la llengua dels colonitzadors mentre ells dormen en els llorers del monolingüisme. Si volem *fraternitat* -ara en deim *solidaritat*-, no pot ser que ens buidïn les butxaques sense demanar permís, o que ens escamotegin tot-hora el dret a protegir la nostra identitat i normalitzar la nostra llengua.

I -és clar- no podem acceptar un marc legal que ens amenaça violentament ("Las Fuerzas Armadas, constituídas por el Ejército de Tierra, la Armada y el Ejército del Aire, tienen como misión garantizar la soberanía e independencia de España, defender su integridad territorial y el ordenamiento constitucional", art. 8è). No debades deia en Nadal Batle que la constitució espanyola és una pistola que ens apunta al pit.

La via de sortida

Plantejar una reforma substancial de la Constitució no hauria d'espantar ningú. Alguns estats del nostre entorn (França, Bèlgica, Holanda, Portugal...) han modificat fa poc les seves cartes magnes (per diversos motius) i no s'ha ensorrat res. Al contrari: hi han sortit guanyant.

Si fossin més reflexius i lúcids

-ja sé que deman molt-, els polítics espanyols s'adonarien que hi ha un temps per a cada cosa, i que les reformes fetes a deshora són difícilment controlables. Gorbaxov volgué reformar el socialisme soviètic quan ja era massa tard: per això el cavall se li desbridà i la transició precipità en un daltabaix traumàtic. Els polítics de

les Espanyes n'haurien de prendre nota: si es torben gaire a foradar el mur i permetre així el trànsit d'una banda a l'altra, un dia el trobaran esbucats de mala manera. Ω

Joan Cabot,
representant d'Esquerra
Republicana de Catalunya al
Migjorn de Mallorca.

SANTA MARIA DEL CAMÍ

Fa 3 anys que na Noemi Fortesa va obrir la Joieria Noemi a la Plaça de l'Ajuntament de Santa Maria del Camí. Tel. 971 140 945

Fa 13 anys que en Joan Sbert i na Catalina Pastor obren la Peixateria Pastor a Santa Maria del Camí. Tel. 971 620 919

Fa 8 mesos que na Maria Jesús Coll és la secretària d'Espectacles la Balanguera a Santa Maria del Camí. Tenen conjunts per a festes de pobles i barriades, per a bodes, sopars... L'amo de l'empresa és en Sergi Rajoy. Tel. 971 620 823

Fa 5 anys que en Miquel Montesinos regenta la Fusteria Martorell a Santa Maria del Camí. La va obrir el seu sogre Josep Martorell l'any 1950. Tel. 971 620 056

VIVERS

ORNAMENTALS - HORTÍCOLES - FORESTALS

ELS ESPECIALISTES EN AGRICULTURA I JARDINERIA
PER A PROFESSIONALS I AFICIONATS

Oficina, magatzem i vivers:
Carretera de Manacor, km. 6'600
Tels. 971 429 594 - 971 428 320
07198 Son Ferriol - Mallorca

Consell de Mallorca

Article Conveni Entre el Consell de Mallorca i L'APFM

Associació de Premsa
Forana de Mallorca

Els Castells i la seva història

L'Illa de Mallorca ha estat punt de confluència de les cultures de la Mediterrània al llarg de tota la història. Això fa que dins el seu reduït territori es trobi una inusual concentració de restes patrimonials.

Elements d'aquests temps passats són els castells. La historiografia tradicional els ha tractat sempre des d'una òptica concreta, el seu caràcter militar i defensiu. El coneixement dels processos històrics de zones pròximes geogràficament i culturalment, com ara València, Sardenya, etc... fa que es puguin plantejar interrogants com ara la desconeguda vinculació dels castells amb la

població anterior a la islamització, el paper que tingueren aquests en la funció organitzativa del paisatge humà i administratiu posterior o les similituds que alguns historiadors han assenyalat entre Mallorca i Sardenya després de la conquesta catalanoaragonesa.

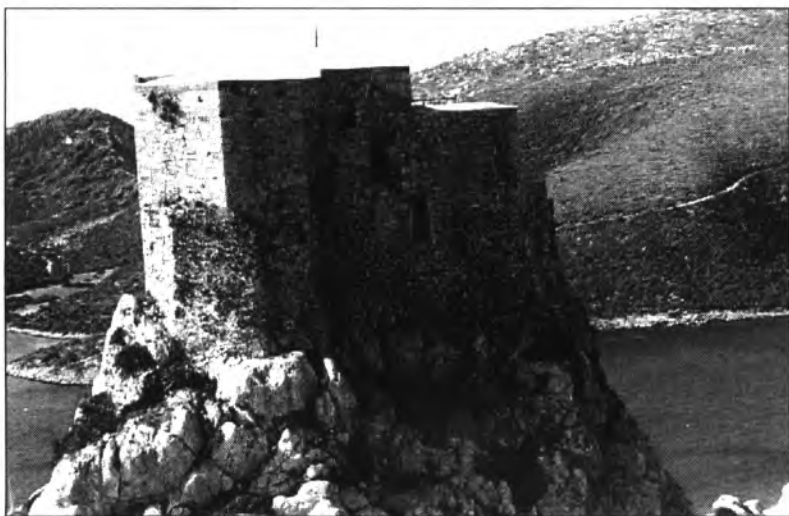
Tot això fa que el seu coneixement arquitectònic i arqueològic sigui fonamental per donar llum a molts aspectes de la nostra història que avui encara resten foscs. Donada l'exhaustivitat i l'extensió de l'estudi històric només feim ressò dels fets més transcendents que marcaren la història i singularitat de cada castell..

Castell d'Alaró

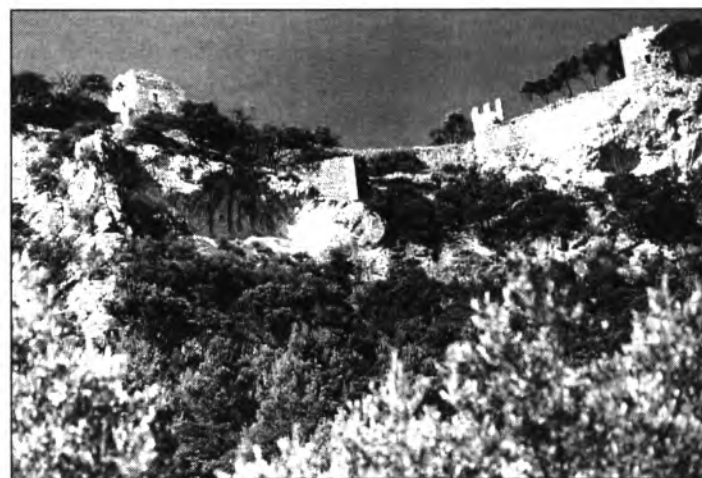
Ubicat a dintre terra i descrit per les fonts com el castell més fort i inaccessible del Regne de Mallorca. S'hi troben restes arqueològiques que podrien confirmar l'ocupació ja durant l'època talaiòtica. És a l'època musulmana quan es perfecciona el sistema defensiu i les obres d'enginyeria hidràulica. El castell roquer és conquerit per Jaume I el 1231. El 1285 es produeix la defensa heroica de la fortalesa per part de Cabrit i Bassa contra el rei Alfons d'Aragó. Aquest castell ha sofert, igual que els altres, multitud de reformes i adaptacions al llarg de la seva història.

Castell de Cabrera

Els seus inicis foren possiblement una talaia que es convertí amb el temps en la fortalesa, d'enorme importància com a plaça forta. Ja documentada l'any 1410, fou destruïda i reconstruïda múltiples vegades. La seva constant són els atacs per part dels sarraïns i pirates. El 1808 Cabrera va ser utilitzada com a presó, poblada per més de 5.000 presoners. Al final del segle XIX funciona com a possessió. El 1983 es comencen les darreres obres de restauració i el 1991 es declara Parc natural tot l'arxipèlag de Cabrera.

Castell de Capdepera

A la crònica de Jaume I anomenada Llibre dels Feits es relata l'estada del Rei al cap de la Pera, molt possiblement a l'actual torre d'en Nunís, per aconseguir la submissió dels musulmans de Menorca. És una prova que el castell no existia encara el segle XIII, únicament hi devia haver la torre que s'anomena. Jaume II el 1300 va ordenar l'aixecament de dues noves viles al municipi d'Artà, una de les quals devers la torre d'en Miquel Nunís, vila que amb el temps va restar envoltada de murada. Aquesta característica de ser vila emmuradada, el distingeix de la resta de castells. La seva població i el seu nombre de cases va variar substancialment al llarg de la història sense perdre però la seva finalitat de vigilància del braç de mar entre Mallorca i Menorca, i refugi i defensa de la gent de dins les muralles i del raval en cas de perill. Perill que en aquest indret venia principalment de la mar.

Castell del Rei

Situat en alta muntanya contra la part de Catalunya. És probable que quan els sarraïns conqueriren Mallorca els pobladors cristians no volguessin rendir-se i es retirassin a les muntanyes on s'alcen el tres castells roquers on devia haver-hi alguna fortificació. El 1231 es va firmar un acord entre Jaume I i l'infant Pere de Portugal on es pactà que el rei es reservava el castell reial de Ciutat, el d'Alaró i el de Pollentia. Pel que fa a la capella, sembla pel que diuen les fonts que ja existia el 1354. Al llarg de la seva existència, igual que la resta de castells, el del Rei ha sofert múltiples modificacions, restauracions i adequacions a les successives necessitats i esdeveniments històrics. Ω

FIRA DE LA TARDOR A SA POBLA

Fa 7 anys que na Magdalena Sociés va obrir la Pastisseria Dolça a sa Pobla. Tel. 971 541764

Fa 9 anys que n'Antònia Muntaner, a qui veiem amb la seva filla Xisca i la seva neboda Antònia regenta la Merceria Agulles i Fills a sa Pobla. Tel. 971 542 151

Fa 3 anys que els germans Pomar obren s'Acadèmia a sa Pobla. Ensenyen baxiller, estudis universitaris, idiomes... Tel. 971 542 623

Fa 3 anys que na Margalida Terrassa va obrir la botiga de paraments de la llar "Menaje" a sa Pobla. Tlf. 971 541 202

Fa 11 anys que en Miquel Mulet de Campos és el rector de sa Pobla. Són tres capellans que a més del seu ministeri habitual, a través de Càritas ajuden a pagar el lloguer o els llibres per anar a l'escola a la gent que no té possibles. Tenen grups de confirmació i de catequisis. Aquests capellans tenen una relació de respecte i ajuda amb els moros que habiten a sa Pobla. A la foto amb n'Akidi Ayad, un marroquí amic. Tel. 971 540 294

Fa 13 anys que na Magdalena Bonnin fa macramé i pinta quadres tridimensionals al seu estudi de la Soledat a Ciutat de >Mallorca. Tel. 971 250 826

Fa 15 anys que na Maria Miró fa bunyols els diumenges i festius, des de sant Miquel fins dues setmanes abans de Nadal a la seva casa del carrer gran de sa Pobla. Tel. 971 862 378

En Josep Pons és el president i n'Antoni Gost és el secretari del Magatzem de Construcció Forsa a la carretera d'Inca de sa Pobla. Són una vintena de socis que fundaren aquesta empresa fa 20 anys.

Amb el por per corbata

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

En Thom Sharpe va exercir de professor a Cambridge. Hi impartia classes d'història contemporània del Regne Unit i d'Europa. Un dels fets que més el seduïa del segle XX era plantejar als seus alumnes per què tot i la fam que van patir milions de britànics entre els anys 20 i 30 mai això va desencadenar una revolució social a l'illa. I, en canvi, una situació similar a l'Estat espanyol va provocar una revolució armada. L'escriptor sud-africà considera que la Gran Bretanya va quedar sotregada a ran de la guerra civil contra Carles I de 1640. Aquest conflicte fou tan esgarriós que va generar un trauma que romanien en la consciència nacional dels britànics del primer quart de segle: "La guerra va ser tan horrosa que va actuar i actua com una vacuna contra el desordre. I vostès tenen una altra vacuna molt recent de guerra civil..."

En Sharpe no va mal encaminat quan parla que les conseqüències d'un passat brutal són difícils de digerir. La gent gran, en la seva majoria, encara es nega a parlar als seus fills i nets de la guerra del 36 i de les barbaritats d'una dictadura que tant al seu inici com al seu final fa afusellar sense escrúpols. El mal tràngol fa que la por se'ls escapi pels ulls. Hi ha famílies que fins i tot amaguen els crims de parents directes comesos en temps roig. El silenci és eloqüent davant el dolor i altres emocions colpidores. "Què els impedeix parlar i fins a quin punt podem analitzar el seu silenci?", es pregunta Fridhelm Boll. Aquest historiador alemany ha tingut veritables dificultats per parlar amb jueus que visqueren de prop l'holocaust. La fredor del terror els fa emmudir. Moltíssims es neguen a ser entrevistats 60 anys després. El tabú, en aquests casos, encobreix situacions viscudes com a vergonyants.

Aquestes basardes perviuen en el subconscient col·lectiu durant un parell de generacions pel cap baix. "És una soterrada, latent envers el

poder... La pervivència de la por, encara que estigui dissimulada sota set vels, només s'explica per quaranta anys de dictadura dura, si se'm permet l'expressió", sentenciava Ramon Solsona. La vacuna franquista no ha caducat i la seva ombra pul-lula entre nosaltres en forma d'amenaques subtils i burles enverinades. L'herència de la por, però, en els Països Catalans ve de lluny. El poble que hi habita ha estat masegat i humiliat repetidament al llarg dels darrers segles. Les guerres, les repressions i els intents genocides contra la nostra cultura han sovintejat: revolta popular de les Germanies (1519-1523), guerra dels Segadors (1640-1659) contra la monarquia hispànica, guerra de Successió (1702-1715), bombardejos -ferotges i innecessaris- del general Espartero contra Barcelona (1841), fundació de la Guàrdia Civil (1844), Llei de Moyano d'obligatorietat de l'espanyol a les escoles (1857), la dictadura d'en Primo de Rivera (1923-1929). A més de la llarga nit del franquisme (1936-1975), seria d'ingenus també oblidar l'intent colpista d'en Tejero, amb passejada inclosa dels tancs espanyols per al cuitat de València, i el cas Galàxia d'uns anys abans amb gairebé els mateixos protagonistes. Aquest constant escarment contra situacions socials progres i contra la nostra identitat ha alimentat la submissió i unes "pors històriques", en paraules de l'investigador empor-danès Enric Pujol.

Tant vencedors com vençuts del Kosovo no dubten en afirmar que la inseguretat i la por han estat els instruments més poderosos de la guerra. Ara, en la postguerra, saber controlar i reconduir la por són les claus per encarar el futur. Salvant totes les distàncies, nosaltres també hem de fer un esforç per alliberar-nos del llast d'un temor antic que no ens permet avançar com a poble, perquè els sentiments intensos no canvien d'un dia per altre. Ω

CONSELL

En Carles Feliu és l'encarregat de la secció de fora vila del Laboratori Herbe-trac a Consell. Fa extractes de diverses herbes medicinals i les venen arreu del món. Tenen pagesos que cultiven la farigola, l'herba de sant Joan, la carxofera, etc. És una empresa alemanya. Tel. 971 142 222

Fa 7 anys que Nofre Colom va obrir la Ferrreteria Ca na Buc a Consell. Tel. 971 622 162

Fa un any que en Richard Stadnik de Múnic va obrir el Laboratori Dental Stadnik & Krebs a Consell. Fabrica pròtesis dentals. Tel. 971 622 719

Fa 25 anys que en Pep Lluís Galindo fa de viatjant de comerç. Representa vins, licors i conserves. Tel. 971 602 654

**Animals de companyia
Peixos tropicals
Aquaris i rèptils
Perruqueria canina**

Carrer del General Luque, 252
(Davant la caserna militar)
Tel. 971 880 348 Inca (Mallorca)

J. G. i S. (R.' L.' Catalònia - G.' O.' C.'.)

A propòsit de la Declaració Universal dels Drets Humans

Com a Visitant d'aquesta Respectable Llotja, considero un excepcional Gran Honor de lliurar-vos la màxima informació que he pogut obtenir sobre un tema tant interessant com és la Declaració Universal dels Drets Humans, en ocasió d'haver-se commemorat el proppassat 10 de desembre de 1998 el seu Cinquantenari, en la que l'Assemblea General de les Nacions Unides la va aprovar i proclamar perquè - en paraules del Venerable Mestre que presideix aquesta Tinguda «el món té necessitat de reflexionar sobre aquest subjecte tant important...» -

L'Organització de les Nacions Unides, el 10 de desembre de 1948, després de l'esmentat i tant singular Acte històric, l'Assemblea va recomanar a tots els Estats Membres que publicuessin el text de la Declaració i que procurassin que fos divulgada, exposada, llegida i comentada, principalment a les escoles i als altres establiments d'ensenyament, sense cap mena de distinció que es basés en la situació política dels diferents països i territoris.

Per aquest últim motiu i pel fet que la Proposta d'aquesta magnífica i ben intencionada Declaració va sorgir i fou redactada per 161 Germans Francmaçons de diferents Estats i abans d'ésser

aprovada per unanimitat. És quelcom que de tant sublim com d'absolut sentit comú, que potser en resulta una teoria molt difícil de portar a la pràctica, precisament, per la magnitud d'interessos creats que s'hi oposen.

No obstant, nosaltres, com a Germans i com Homes de bona voluntat, tenim l'inexcusable deure moral de prendre'n consciència i fer tot l'humanament possible per tal de que algun dia s'assoleixi la tant desitjada Pau en el món.

Creiem memorable i oportú recordar-vos l'improvisat i emocionat parlament que a l'Organització de les Nacions Unides, el 1971 feu, en anglès, el Mestre dels més famosos Mestres violoncel·listes que han existit en el món, en ocasió del 25 Aniversari de la fundació de l'O.N.U. a estrenar i dirigir l'Himne compost expressament per l'immortal Pau Casals. La veu i imatge del qual les tenim enregistrades magnèticament.

Per manca d'un aparell reproductor d'imatges dins d'aquest Taller, estimats Germans, i contant amb el permís del nostre Venerable, tot seguit podreu oir, únicament, les paraules del Mestre Casals traduïdes simultàniament en la nostra llengua.

«Jo sóc català. Avui Catalunya

ha quedat reduïda a unes províncies d'Espanya. Però, què ha estat Catalunya? Catalunya ha estat la nació més gran del món. Us diré perquè: Catalunya va tenir el primer Parlament, molt abans que Anglaterra. I fou a Catalunya on hi va haver un principi de "Nacions Unides".

Totes les autoritats de Catalunya es van reunir el segle XI a Toluges - una ciutat que avui pertany a França però que abans era de Catalunya -, per parlar de Pau.

Sí, al segle XI! Pau al món, perquè Catalunya ja estava contra la guerra, contra allò que les guerres tenen d'inhumà. Sí: en el segle XI. Això era Catalunya! I joestic tant content d'ésser aquí amb vosaltres, content i commogut...»

Creiem que per molt emotiu aquest curt i sintetitzat parlament del Mestre Pau Casals us l'havíem de transcriure, perquè amb pocs mots diu moltes coses interessants i desconegudes per a molta gent.

Ell el va voler improvisar amb el seu anglès, tant defectuós com categòric i convincent, davant de les personalitats més representatives que varen voler ser presents a tant solemne Acte i que hi acudiren des de quasi tots els països de la Terra.

A banda d'aquests mots, pen-

sem que segurament a França es deuen haver publicat exhaustivament els 20 Articles de que consta la Declaració dels Drets Humans, però potser ja no és tant conegut el Preàmbul amb els seus «set considerants», i per si algun Germà no n'estès assabentat, permeteu-nos que us els exposem seguidament:

PUNTS DEL PREÀMBUL

Primer. - Considerant que el respecte a la dignitat inherent a tots els membres de la família humana i als drets iguals i inalterables de cadascú, constitueix el fonament de la Llibertat, de la Justícia i de la Pau del món;

Segon. - Considerant que del desconeixement i el menyspreu dels Drets Humans n'han derivat actes de barbàrie que revolten la consciència de la Humanitat, i que l'adveniment en el futur d'un món on les persones alliberades del terror i de la misèria, tinguin dret a parlar i a creure lliurement, ha esdevingut la més alta aspiració de l'Home.

Tercer. - Considerant que és també essencial de fomentar l'establiment de relacions amistoses entre les Nacions;

Quart. - Considerant que és també essencial de fomentar l'es-

tabliment de relacions amistoses entre les Nacions;

Cinquè. - Considerant que a la Carta de les Nacions Unides els pobles han proclamat llur fe en els Drets Fonamentals de l'Home, en la dignitat i en la vàlua de la persona humana, en la igualtat de Drets d'Homes i Dones, i s'han mostrat disposats a afavorir el progrés social i a instaurar unes millors condicions de vida dins una més gran llibertat;

Sisè. - Considerant que les Estats Membres s'han compromès a assegurar, en cooperació amb l'Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i efectiu dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals;

Setè. - Considerant que una concepció comuna d'aquests Drets i d'aquestes Llibertats és de la més gran importància amb vista al ple compliment d'aquest compromís. Ω

AIXÍ QUE L'ASSEMBLEA GENERAL DE L'O.N.U. DEL 10 DE DESEMBRE DE 1948 VA APROVAR I PROCLAMAR LA DECLARACIÓ DELS DRETS HUMANS

E L V E L D E M A I A (1 7)

Dimoni

PERE GRI

Una vegada el vaig provar a l'èxtasi, digué en Fructuós, em sembla bé si no se n'abusa. Així i tot, voldria convidar-la a fumar del meu haixix, no és veritat que no n'ha tastat mai d'aquest roig libanès?

Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!

Doncs no, negal'al-lota, però només en vull un parell de calades, no he d'acabar el dia molt cega.

Amb això n'hi haurà prou perquè m'acabi d'entendre. Aquesta xocolata embrixa, i ho haurà de tenir clar quan escrigui el llibre, ja que em podrà sentir a jo que li aniré indicant com ha de posar els detalls més importants, concluí en Fructuós, abans de començar a enllestir el canut.

Quan hagueren fumat l'haixix, el personatge central d'aquest relat i motiu principal del llibre que preparava n'Àlícia, va anar desgranant la seva història, quasi sempre partint d'aquell conjur que li havia clavat una bruixa a dalt del Coll de Sóller.

Li explicà que tenia aquells tros de xocolata des de feia molt de temps, i que per molt que en fumassin, no s'acabava mai, àdhuc n'havia donat la meitat a una al-lota que va conèixer en el viatge d'anada, i tornava a estar sencer. Digué també que li havia donat la bruixa, que es deia Habatzelth, aquell mateix vespre, i que a part de ser boníssim, li havia fet guanyar molts d'amics, però que les bruixes volien

que provàs les altres drogues, perquè els déus, a més de la independència dels Països Catalans i d'Euskal Herria, perseguïen la legalització de totes les substàncies psicodèliques, i no només el cannabis, donant així la raó a la modernitat en general.

Me'l deixes veure de prop?, demanà n'Àlícia, ja tractant-lo de tu.

En Fructuós li mostrà, i la periodista el mirà. Al cap d'un moment quedà astorada, pel fet que mai havia vist un haixix tan meravellós.

Seguiren conversant fins un poc abans que el vaixell arribàs a Ciutat. Llavors n'Àlícia va desaparèixer de la seva vista, i no la tornà veure aquell dia. Com incís diré que uns dies després el va trucar per telèfon, per demanar-li com es trobava i per fer-li més preguntes.

En sortir del vaixell, en Fructuós tengué una altra desil·lusió, no hi havia ningú al port per victorejar-lo, com havia passat a València, el port estava desert.

Tanta sort que no hi ha la policia que m'espera, ni l'exèrcit, pensà. Tot deu haver estat un somni el que m'ha succeït

aquests dies, però m'ho he passat molt bé, encara que no sigui més que això, un desvarieig.

Per anar al seu pis agafà un taxi. Tenia tanta son que un cop hagué indicat on l'havien de portar es quedà dormit en sec, tan aviat que no va arribar ni a saber si el taxista era mallorquí o foraster, una cosa que en aquells moments, tot s'ha de dir, li importava un pebre.

Un cop arribaren a ca seva, en Fructuós es despertà i pagà el que marcava el taxímetre. Pujà tranquil·lament per les escales, ben orgullós, no de bades venia de guanyar la major de les batalles ocorregudes durant tots els segles a la Península.

Ibèrica. Un home sol, amb l'ajuda dels déus, havia aconseguit el que molts havien estat somniant durant molts d'anys, la pràctica independència de dues nacions oprimides, Espanya ja no tornaria a ser mai més la mateixa.

Quan ficà la clau al pany, se'n dugué un gran ensurt. Sentí una veu molt gruixuda que deia: Vull parlar amb tu.

Qui ets?, demanà en Fructuós.

El Dimoni Cucarell, exclamà aquella veu. Vull que facem un pacte, però primer hauràs d'escoltar el que et diré. Passa, seute al sofà i dialogarem una estona, i no t'amoïnis per res, jo sé que el Dimoni ja no fa por a ningú.

Encantat de conèixer-te, banyeta verda, i com és que encara no havíem parlat mai tu i jo?, li preguntà.

Això té una explicació senzilla, digué el Dimoni, com que les bruixes saben que ets una bona persona, fins ara t'han fet creure que la teva missió és cosa dels déus, però elles m'adoren a jo, que som el príncep d'aquest món.

Jo només respect al príncep Felip, assegurarà el nostre heroi.

El me pas pel nas en aquest, afirmà sa satànica majestat.

Nota de la redacció: A la passada edició del Vel de Maia, va aparèixer per equivocació el nom de Cristina Sorell i Adrover, la seva adreça electrònica i els seus telèfons. Volem aclarir que aquesta senyora no té res a veure amb l'article ni amb el seu enviament. Ω

Acord entre CIU i ERC per la sessió d'investidura de la VI^a Legislatura

Les delegacions de CiU i ERC composades, respectivament, per Pere Esteve i Josep Antoni Duran i Lleida, i Josep Huguet i Joan Puigcercós acorden que ERC es compromet a abstenir-se en la votació d'investidura del candidat Sr. Jordi Pujol en base a:

1. L'elaboració conjunta d'una Proposició de llei de creació de l'Institut Català d'Indústries Culturals, en la qual hi ha acord de contingut. Presa en consideració en 3 mesos.
2. La presa en consideració de la Proposició de llei de modificació de la llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable, pel que fa al Consell Audiovisual de Catalunya, ja presentada a registre del Parlament de Catalunya per ERC.
3. La presa en consideració de la Proposició de llei de suport a les unitats familiars, ja presentada per ERC al registre del Parlament de Catalunya i el compromís de negociació prioritària entre ambdues formacions pel contingut d'aquesta.
4. Creació d'una ponència parlamentària conjunta per a l'elaboració d'una llei d'incompatibilitats.
5. El govern decretarà una moratòria d'un any per a la construcció i posada en funcionament de les línies de transport i subministrament d'energia elèctrica. Durant aquest any el govern establirà una normativa de regulació de línies d'alta tensió que tingui en compte l'entorn i la preservació de la salut de les persones, així com la creació d'una Comissió que confeccioni un mapa de necessitats energètiques i un pla d'aprofitament òptim dels actuals traçats de les línies elèctriques per tal de minimitzar l'impacte ambiental.
6. El govern establirà un fons anual d'ajut a la reconversió i millora de la competitivitat del petit i mitjà comerç de 2.000 milions de pessetes. Aquests fons provindran de la creació d'un impost finalista a les Grans Superfícies comercials o de la prèvia consignació dels Pressupostos de la Generalitat.
7. Presentar conjuntament una Proposició de llei per al Congrés de Diputats que garanteixi la presència de Catalunya al Consell de Ministres de la Unió Europea, als organismes que decideixen els Fons Europeus i en la delegació permanent de l'Estat espanyol a la Unió Europea. Així mateix, la presència catalana en la delegació espanyola de la UNESCO.
8. Presentació d'una Proposició no de llei on el Parlament insta el Govern a aprofundir la col·laboració ja iniciada, amb la signatura dels corresponents convenis amb els governs del País Valencià, Illes Balears i Aragó, amb l'objectiu de permetre:
 - 8.1. La coordinació estable en matèria de política econòmica
 - 8.2. L'apropament de posicions en relació al model de finançament autonòmic
 - 8.3. La interrelació entre els agents socials i econòmics d'aquestes Comunitats autònomes
 - 8.4. El foment dels valors culturals i lingüístics comuns.
9. Inclusió d'un apartat a la llei d'acompanyament dels Pressupostos per a l'any 2000, pel que el govern adopta les mesures normatives i administratives adients amb l'objectiu d'incentivar el finançament preferent per part de les Caixes d'Estalvis, de l'activitat de les petites i mitjanes empreses de l'economia social així com la millora i ampliació d'infraestructures culturals catalanes.
10. Presentar conjuntament, en la propera setmana, una Proposició de llei sobre l'adopció d'un programa que suprimeixi els actuals costos socials generats per la subsistència d'autopistes de peatge en règim de concessió, per tal d'assolir un abaratiment sensible o el rescat, cas de la B-30, a partir de la creació d'un Fons Integrat pel producte de la recaptació de l'Impost de Societats i de l'Impost sobre el Valor Afegit ingressat en la Hisenda Pública per qualsevol de les societats concessionàries d'autopistes.

11. Ensenyament

11.1. Llar d'infants

En el termini màxim de tres mesos, a partir de la investidura, a constituir una comissió mixta redactora d'un document definidor de les línies d'actuació del repartiment en el territori de l'oferta de 30.000 noves places d'atenció als infants de 0 a 3 anys. Aquest document serà objecte i consulta d'institucions, organitzacions, entitats i associacions vinculades al tema.

Augmentar, com a compromís inicial, en un 20% els imports destinats pel Departament d'Ensenyament a les llars d'infants pròpies, a les llars d'infants de les corporacions locals i a les llars d'infants promogudes per entitats sense ànim de lucre.

Prendre les mesures necessàries per tal de què la inspecció educativa disposi d'uns criteris més clars en el control organitzatiu i pedagògic de les llars d'infants.

11.2. Normes de flexibilitat organitzativa

Incloure en les instruccions d'inici de curs mesures que reforcin la facultat de cada centre docent per disposar de més flexibilitat organitzativa i que possibiliti estructurar els crèdits de forma trimestral, anual, o de cicle per tal de respondre a les necessitats educatives dels alumnes o de l'entorn social.

Incloure també en aquestes instruccions criteris organitzatius per tal de reduir, en els casos extrems, el nombre de professors que intervé en un mateix grup.

11.3. Atenció a la diversitat

Impulsar converses i negociacions amb els sindicats i altres entitats de la comunitat educativa per aprofundir, incrementar i reformar els recursos i les estratègies d'atenció a la diversitat.

11.4. Matriculació d'alumnes

Reforçar i millorar els mecanismes de preinscripció i matriculació existents, i si s'escau, crear-ne de nous per tal d'assegurar que tots els centres docents públics i concertats compleixin les normes d'admissió d'alumnes, evitant en el procés de matriculació seleccions prèvies, contràries a les lleis i a les normes.

En el si de les comissions de matriculació, constituir un òrgan permanent que, dins el marc de les normes de funcionament que es dictin, vetlli per la correcció del procés de matriculació dels alumnes que s'incorporin a centres de la zona de referència, després d'haver finalitzat el període ordinari de matriculació.

12. El Govern de la Generalitat presentarà un estudi, en un termini màxim de tres mesos, per tal de modificar el Pla Territorial General de Catalunya, amb l'objectiu d'incloure les comarques de l'Alt Pirineu (Ara, Alta Ribagorça, Pallars Jussà, Pallars Sobirà, Alt Urgell i Cerdanya) dins un mateix àmbit funcional de planificació, així com crear l'Institut pel Desenvolupament de les comarques de l'Alt Pirineu. Ω

Barcelona, 16 de novembre de 1999

Pere Esteve
Josep Antoni Duran i Lleida
Josep Huguet
Joan Puigcercós

RECORDA

Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

No viatgeu a països que no respectin els drets de les persones i dels pobles:
+TURISTES = +ARMES

La participació política no-convencional (IV)

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÀNDEZ

Les formacions polítiques han sofert canvis importants a tot el llarg del segle XX, canvis que han marxat paral·lels a l'evolució de la societat. La societat d'avui no és la mateixa que la de fa unes dècades. S'ha produït una disminució dels treballadors del sector secundari (de les masses proletàries en la qual basava la seva anàlisi el marxisme ortodox), al temps que s'ha incrementat notablement el sector terciari, el de serveis, apareixent una nova classe d'autònoms amos dels seus propis negocis (botiguers, treballadors autònoms,...). Si a això li afegim que s'han aconseguit alguns assoliments socials per a una part important de la societat, tals com la instauració de la jornada laboral de vuit hores, vacances pagades, seguretat social,...; i si tenim en compte que els mitjans de comunicació de masses, i en especial la televisió, conformadors del "pensament únic", estan a l'abast de tothom (en el món occidental), i que aquests mitjans de comunicació es troben majoritàriament controlats pel Poder (administracions capitalistes, banca,...), no ens ha d'estranyar que avui dia la major part de la població de qualsevol societat occidental se mostri contrària a la lluita armada (o, si més no, a la utilització de la violència com a mitjà per aconseguir fins polítics), preferint-se en la major part dels casos el "pactisme" a la "ruptura".

Aquesta extensió massiva de la televisió a totes les llars ha produït una autèntica revolució pel que fa al tema de la propaganda política, car qui controla els mitjans de comunicació, tard o d'hora, controlarà la societat (les institucions ja les controla, car del contrari l'inversor capitalista no tindria la possessió d'aqueixes emissores de televisió, doncs no li serien atorgades les llicències pertinents).

Aquesta ideologització unidireccional promoguda des del Poder (utilitzant per això els mitjans de comunicació de masses, així com el sistema educatiu i els cossos policials i militars), ha afavorit la implantació del partit professional-electoral (en part teoritzat per Kirchheimer), destinat a recaptar el major volum possible de vots provinents d'una massa amorfa i desideologitzada perfectament encabida en els paràmetres establerts pel mateix Poder; dels "partits de masses" s'ha passat a un sistema de "partits de notables", on no importa ja la quantitat d'afiliats, sinó la "qualitat" dels mateixos, entesa aquesta "qualitat" en el sentit de que allò que interessa és atreure als "líders d'opinió", capaços aquests d'arrossegar a un gran nombre de votants. No és d'estranyar, doncs, que davant la greu crisi per la que travessa el sistema de partits, hagin anat adquirint cada cop més protagonisme polític els grups de pressió, també con-

guts com a *lobbies*; als Estats Units, està molt arrelat aquest sistema de *lobbies*, trobant-nos alguns força potents i de gran influència sobre els polítics nord-americans (el *lobby* dels cubans antiastristes, el *lobby* sionista o el *lobby* dels republicans irlandesos).

En un primer moment, els partits polítics aparegueren com a conseqüència d'una sèrie de fractures, tal i com encertadament plantejà Stein Rokkan. Aquestes fractures serien quatre: la fractura centre-perifèria, la fractura Estat-Església, la fractura ciutat-camp i la fractura de classe.

La fractura que més clarament s'ha mantingut amb tota la seva força i que, fins i tot, a pres més embranzida en els últims temps (i que presumiblement adquirirà encara més protagonisme en el futur) ha estat la fractura centre-perifèria, és a dir, aquella fractura que divideix els partits i formacions polítiques entre les nacionalistes d'estat per una banda, i les independentistes i autonomistes de nacions sense estat, per l'altra. Entre les formacions nacionalistes d'estat podríem incloure-hi als espanyols Partit Socialista Obrer Espanyol, Partit Popular, Izquierda Unida; als francesos Partit Comunista Francès, Front Nacional, Partit Socialista; als britànics Partit Laborista i Partit Conservador, etc. Entre els representants de nacions oprimides, en tindríem el Bloque Nacionalista Galego, a

Galiza; el Partit Nacionalista Basc, Euskal Herritarrok i Eusko Alkartasuna, a Euskal Herria; l'Scottish National Party, a Escòcia; el Sinn Féin, a Irlanda; el Plaid Cymru, al País de Gal·les; A Cuncolta Nacionalista, a Còrsega; o Esquerra Republicana de Catalunya, Partit Socialista de Mallorca, Bloc Nacionalista Valencià, Unitat Catalana o el Partit Socialista d'Alliberament Nacional, al nostre país.

Pel que fa a la resta de fractures, cal recordar que antany tingué la seva importància la que dividia als partits entre camperols i urbans, com ho demostra el fet de l'existència, en temps de la II República a l'Estat espanyol, de diverses formacions de caire agrari, tals com la Unió de Rabassaires a Catalunya o el Partit Agrari d'Espanya a nivell estatal; actualment ens trobem amb un Partit Agrari a Rússia. Tanmateix, pel que respecta al món industrialitzat, la gran davallada del camp a implicat la fagotització de les forces camperoles per altres formacions polítiques de caire ideològic més genèric. La fractura de classe, per altra banda, que donà al seu moment origen a la divisió entre els partits de dreta (representants dels grans hisendats i de la classe burgesa) i els d'esquerra (representants de les classes treballadores), s'ha anat difuminant amb el pas del temps, i avui dia la immensa majo-

ria dels grans partits, tan els de dretes com els d'esquerreres, s'han abocat a un pragmatisme que els ha menat a acostar posicions programàtiques; la mundialització de l'economia, l'extensió del pensament "únic" a cada cop més massa social, i la pregona manca de consciència de classe entre els sectors populars, han contribuït força a aquest acostament de posicions entre els partits de dreta i d'esquerra, basculant la majoria cap a suposades posicions de "centre sociològic". Per últim, i pel que fa a la fractura confessional entre partits religiosos i partits laics, aquesta ha quedat superada en les democràcies burgeses occidentals, no essent així, però, en països musulmans o a Israel, on existeixen diverses formacions de caràcter religiós.

Actualment, però, ens trobem davant una altra divisió: la que separa les classes dirigents dels grups de ciutadans, i que provoca importants fenòmens d'abstencionisme polític. Ronald Inglehart anomenà aquesta divisió *establishment/antiestablishment*.

Si és ben cert que tot el que hem vist fins ara complica el panorama polític i fa un tant incert el futur dintre de l'àmbit de les relacions entre l'Estat i les institucions, d'una banda, i la massa ciutadana per l'altra, també és ver que, a curt termini, no sembla que els mecanismes de relació entre el ciutadà i la gran estructura político-administrativa vagin a variar substancialment; cosa que no implica que no puguin produir-se importants modificacions en el futur, tot dependrà, en gran mesura, de la capacitat mobilitzadora de la societat en el seu conjunt, i de cada individu en particular, per tal de cercar noves vies de representació i organització alternatives a les ja existents. Ω

VIDRALDI, S.L.

VIDRES I ALUMINI D'INCA

CARPINTERÍAS EUROPEAS DE ALUMINIO

AUTÉNTICA PERSIANA MALLORQUINA

TODO TIPO DE CURVAS

CRISTALES CLIMALIT, PLANITHERM I LAMINADOS

Capellers, 36 - Pol. Ind. Can Matzarí - 07300 INCA
Tel.: 971 881 012 - Fax: 971 881 572 - Mòvil: 629 660 436

POSTERIA CANYELLES

FUNDADOR MIGUEL CANYELLES 1931

MIGUEL I MATIAS CANYELLES PIZA

C/ Costa y Llobera n°2 - 07320 Sta. Maria del Camí - Tel. 971 62 00 80 - Fax: 971 14 09 08

L'establiment fins ara anomenat Restaurant Cafeteria El Bolitxe, domiciliat al carrer Guillem Galmés, 46 baixos de Ciutat, passa a dir-se Restaurant Cafeteria Tendido i serà regentat pel senyor Rafel Alou i Campins

Lluita

"Qui no plora no mama".
(Refrany català).

"L'home fort crea els seus esdeveniments, el feble en pateix aquells que el destí li imposa".
(Alfred de Vigny, 1797-1863, escriptor francès).

"Gaur borroca dugu ta garaipena bihar".
("Avui lluitem i demà vencerem").
(X. Amuriza, poeta euskaldun).

"No hi ha res de tan difícil que no pugui ser assolit per la fortalesa".
(Juli Cèsar, 100-44 a.C., emperador romà).

"Ànima que no lluita és ànima perduda, sens esperança. Ànima que no prega és ànima vençuda abans de combatre".
(P. Tomàs Morales, S. J.).

"la victòria pertany als perseverants".
(Napoleó Bonaparte, cors i emperador dels francesos, 1769-1821).

"De què havien de servir nostres culpes i errades si no ens ensenyessin a conèixer-nos millor, si no servissin per a refer la nostra vida, no pas per a malmetre-la per sempre més?".
(Jacinto Benavente, 1866-1954, escriptor foraster).

"La majoria de les personalitats s'han vist obligades a la rebel·lia. La meitat de llur força s'ha perdut en el frec".
(Oscar F. O'Flahertie Wills Wilde, 1854-1900, escriptor dublinès).

*No serem, no serem moguts
Igual que un pi
A prop de la ribera,
No serem moguts.
1. Ens empara el sindicat.
2. Lluitarem i aguantarem.
3. Del nord i el sud tots junts.*
(Cançó de protesta nord-americana, molt popular als anys '60-'70).

"Qui vulgui ser home ha d'ésser inconformista".
(Ralph Waldo Emerson, 1803-1882, pensador i polític nord-americà nord-americà).

*No,
Jo dic no,
Diguem no.
Nosaltres no som d'eixe món.
Hem vist la fam
Ser pa per a uns pocs.
Hem vist que han fet
Callar a molts
Homes plens de raó...*
(Ahir, Raimon, anys '60, cim de la cançó protesta antifranquista).

"Heus ací el secret per a collir el màxim profit i gaudi de la vida: viure perillosament!".
(Friedrich Nietzsche, 1844-1900, filòsof alemany que acabà boig).

"El meu estat d'esperit fa la síntesi d'eixos estats anomenats optimisme i pessimisme i els supera: soc pessimista per la intel·ligència, però optimista per la voluntat".

(Antonio Gramsci, polític i escriptor italià i marxista, mort a les presons de Mussolini).

*L'avi Siset em parlava
De bon matí al portal
Mentre el sol esperàvem
I els carros veiem passar.
-Siset que no veus l'estaca
on estem tots lligats?
Si no podem desfer-nos-en
Mai no podem caminar.
Si estirem tots, ella caurà
I molt de temps no pot durar;
Segur que tomba, tomba, tomba,
Ben corcada deu estar ja.
Si jo l'estiro fort per 'qui
I tu estires fort per lla,
Segur que tomba, tomba, tomba
I ens podem alliberar.
Però Siset, fa molt temps ja
Les mans se'm van escorçant
I quan la força se me'n va
Ella es mes ampla i més gran.
Ben cert sé que està podrida
Però és que, Siset, pesa tant*

*Que a cops de força m'oblida
Torna'm a dir el teu cant:
Si estirem tots...
(L'Estaca, d'en Lluís Llac, cançó protesta més emblemàtica de la resistència antifeixista als anys '70).*

"A muntó han lluitat de moltes maneres contra els esdeveniments; però ningú no ha pogut fugir del mal si no a través de la pregària i de la penitència".

(Marc l'Ermità, cap.92, 200 capítols sobre la llei espiritual, s. V, a la Filocàdia).

"A major violència, menys revolució".
(Barthelemy De Ligt, pensador de llengua neerlandesa, s. XX).

"Són esclaus els temerosos de parlar en defensa dels caiguts i dels febles; els qui no volen patir la malícia, la burla i la injúria i prefereixen amagar-se'n en silenci...".
(James Russell Lowell).

Ricard Colom
(Continuarà). Ω

www.cnc-cat.org
Sempre fidels a Catalunya

Les intrigues d'un cert personatge polític

És d'estranyar que en nom de Catalunya i la democràcia ens pugui representar un anticatalà amb símptomes de decadència, com Pasqual Maragall.

Mentre l'alcalde Josep Mª Porcioles, personatge de significació franquista l'enviava, com a funcionari de l'Ajuntament de Barcelona, a seguir uns cursos d'economia als EE.UU. pagant les despeses l'Ajuntament, o sigui el contribuent, Jordi Pujol pagava els anys 1960 el seu amor a Catalunya amb anys de presó.

Ens cal no oblidar que la formalitat característica del baix estil moral de Pasqual Maragall va deixar plantats sense cap explicació els seus electors de Barcelona a mig mandat d'alcalde per anar-se'n tranquil·lament a exercir de professor?! a la capital d'Itàlia.

El Consell Nacional Català, ja ha denunciat repetides vegades el sectari i retrògrad nacionalisme espanyol que practica el PSOE-PSC, no és

d'estranyar doncs que Pasqual Maragall segueixi també els hàbits i consignes que li devia inculcar el seu protector franquista Porcioles.

Que lluny queden els precursors del socialisme català com Serra i Moret, Rafael Campalans o Josep Pallach, polítics honestos, coherents i fidels amb els seus ideals i la seva terra.

Si veritablement el partit que representa Pasqual Maragall no vol ser un instrument més de les clavegueres del colonialisme espanyol a Catalunya, que defensaria el que defensaria un autèntic socialista i demòcrata: el dret internacionalment reconegut per les Nacions Unides de l'autodeterminació i Independència dels Països Catalans.

No defensar l'exercici d'aquests drets a través d'un Plebiscit, és optar per fer de majordoms dels qui mantenen una injusta situació colonial d'opressió i robatori als ciutadans de la nostra terra, actituds més properes a partits d'ideologia feixista.

Sergi Torrente i Andreu

Sergi Torrente i Andreu
Secretari d'Organització del Consell Nacional Català

Joan Lucas i Masjoan

Joan Lucas i Masjoan
President del Consell Nacional Català

Carles Giménez-Camins

Carles Giménez-Camins
Secretari General del Consell Nacional Català

Barcelona, Novembre 1999

Feu-ne còpies i divulgueu-ho!

Poble que oblida sa història es troba abocat a repetir-la

No a la amnèsia. Recordem!!!

Entre el comentari radiat arrel de l'ocupació de Barcelona l'any 1939, és significatiu el pronunciat per l'escriptor feixista Ernesto Giménez Caballero des dels micròfons de l'Emissora *Ràdio Associació de Catalunya*, que els ocupants havien convertit immediatament en *Radio Nacional de España en Barcelona*. En transcrivim alguns fragments:

"Cataluña: Te habla un español que te quiere. Y te quiere, como los españoles de la meseta castellana des de siglos te aman: con pasión. Con la misma pasión, que se quiera a una mujer.

"Y la pasión, ya lo sabes: va del despojamiento más abnegado de nuestra propia dignidad hasta la ira terrible de esta dignidad al fin exacerbada: hasta el crimen, per eso se ha llamado pasional.

"Quien bien te quiere te hará llorar, dice el profundo adagio nuestro.

"La maté porque era mía, dice también otro apasionado decir de nuestro pueblo.

"En pequeño, en mi particular caso de español que te quiere con pasión, ese ha sido de todo nuestro pueblo. De España contigo.

(...)

"Tú eres -has sido siempre, ¡Cataluña!- el rostro de perfil más helénico i clásico de España: la boca que ha vertido en su lírica lemosina las más dulces palabras del mundo. Eres la más opulenta y nutricia matrona mediterránea de carnes de oro, playas azules y vegetales de pinos, mar, frutas i acantilados.

"Por esos nosotros, los castellanos, los españoles de tierra adentro -adustos, secos, ardientes, celosos, vehementes, donjuanescos- siempre te hemos deseado con fiebre en los labios y delirio en las entrañas.

"Nosotros los españoles de tierra adentro, los españoles de verdad, ¿no podíamos james venderte ni perderte!

"Podíamos, por el momento, resignarnos consumidos de pena y de pasión.

"Podíamos, por el instante, morder de rabia nuestros puños, que las generaciones anteriores, abúlicas y suicidas, nos dejaron débiles e incapaces de golpear i matar.

"Pero podíamos resignarnos hasta que nuestros brazos volvieran a tornarse membrudos. Y capaces de empuñar el arma que habría de limpiar nuestro honor.

"Porqué tu, Cataluña ¡nos pertenecías!, ¡Y a nadie más! Y sentíamos el derecho de "hacerte llorar". Porque te queríamos.

"Por eso las palabras de miel de mis poemas de papel, y mi pluma de trovador de hacia años -al verse pisoteadas por tu desdén y tu abandono-, se hicieron de hiel, de hierro y sangre. Y supe encender mis arengas con alarmas de guerra, y crispase mis manos en un arma de fuego. Y entrar un día de enero -26- en tu Barcelona, con botas de montar. Vestido de soldado, y un ansia incontenible de gritarte: ¡mía! Sí Mía. Nuestra. ¡De España otra vez!

(...)

"Vestido de soldado, con botas de montar, te hablo hoy, enero de 1939, recién liberada; te hablo por este micrófono de radio como des de una reja, como se habla otra vez a una novia. Detrás de la reja estás, amada Cataluña, contemplando el yugo de mis flexas de Amor con que de nuevo hemos de unirnos en sacro i eterno matrimonio.

"Mis rivales, los rivales de España- ahí los tienes: apuñados en el suelo. Como peleles. Todas las riquezas que te ofrecieron allá se las llevaron los celestinos, traidores y cobardes que consintieron un día tu huida del hogar hispánico".

Amb motiu de l'ocupació de la capital catalana, el general Francisco Franco i el Duce Benito Mussolini intercanviaren els telegrams següents:

"Benito Mussolini, jefe del Gobierno italiano. Roma. La victoria de Barcelona coronando brillantes operaciones de Cataluña, es exponente de la vitalidad de un pueblo cuando lo preside una doctrina plena de espiritualidad. Como general y como español me enorgullece el contar entre mis tropas a las magníficas camisas negras, que al lado de sus camaradas españoles han escrito estas páginas de gloria contra el comunismo internacional. Con mis mejores votos para vuestro Imperio recibid el más afectuoso y cordial de los saludos. ¡Arriba Italia! -Generalísimo Franco."

També amb motiu de l'ocupació de Barcelona es bescanviaren telegrams de felicitació entre el govern espanyol del general Franco i Adolf Hitler i les principals personalitats nazis:

"Le felicito de lo más profundo de mi corazón por los brillantes éxitos del Ejército Nacional bajo sus órdenes. También confío que el final próximo y victorioso de la guerra traerá al pueblo espa-

D'anecs i bledes

PER MANEL FRAU I CORTÈS, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA (mfrau@maptel.es)

Camina com un ànec, té plomes com un ànec, té un bec d'ànec i diu qua-qua tot el dia... però està convençut d'esser un moix. És la estranya idiosincràsia del nacionalistes de casa nostra. Fa pocs dies, Josep Moll, provinent d'una nissaga de més que provada vàlua, afirmava al diari *Balears* que un nacionalista no forçosament havia d'estar en un partit nacionalista. Si ho vaig entendre bé, la fita ideal a aconseguir seria que dintre dels diversos partits -fins i tot dels estatals- hi tinguessin cabuda persones que pensen en clau nacional. El propi senyor Moll es considera un nacionalista que milita en un partit de disciplina estatal.

Aquest no és un fenomen gaire inusual per aquestes contrades. Sortiu als mercats, parlau amb la gent i us adonareu que, en aquesta època on les ideologies semblen haver-se fos en un magma indestruïble, hi abunden els malentesos. Molta gent ben intencionada admet votar el PP perquè protegeixen "lo nostro", la tradició. Molta gent està insatisfeta amb la constitució o l'es-

tatut i en canvi milita en partits immobilitistes en aquest aspecte, com el propi PSOE. I no es tracta que ningú vagi amb segones: ambdues formacions deixen ben clara la seva vocació espanyola. Qui no ho escolta és perquè no vol. Un detall que ens va deixar perplexos la nit de les eleccions catalanes: en començar la "festa" pels resultats, les càmeres de TV3 varen enfocar membres de les joventuts de CiU que anaven cantant per les rambles, portant estelades: "Pujol President, Catalunya Independent". De veritat pensen que el fet que governi el Molt Honorable ens acosta a la independència?

Un vegetarià que menja vedella i pollastre no és ben bé vegetarià i més valdria que s'ho repensàs. Què hi fa en el sí de l'església catòlica una persona les creences de la qual són decididament protestants? Podríem argumentar que es tracta d'una certa fidelitat adquirida, d'un vot per tradició. Això no obstant, crec que és ben hora que -en una època en què tant es parla de vot útil- cadascú reconsideri les seves

filiacions. Pot un independentista català militar al sí d'un partit com el PSM, que parla de conceptes descafeïnats com "nació balear" i "autodeterminació" però no gosa pronunciar la paraula "independència"? Fora explicable si no hi hagués més alternatives o si la cultura política estigués encara a les beceroles. Per sort, els ciutadans de les Illes comencen a tenir ben clar qui és qui. A plaça tot s'hi ven: només cal localitzar el trast escaient.

Vull deixar clar que les filiacions de cadascú em semblen respectabilíssimes, com m'ho semblen totes i cada una de les formacions polítiques que he esmentat i moltes d'altres. Això sí: no ens creuem que a Madrid ens trauran les castanyes del foc. A tot estirar, potser arribin a entendre el significat de la paraula "castanya", després de llargues explicacions dels indígenes colonials enviats. Ara bé, qui vol ser vegetarià, que vagi comprant bledes. La resta són simples postures per a accontentar l'esperit, com qui menja una oliva i diu "ja he dinat". Ω

niol la paz y con ella se abrirá una nueva época de brillante desarrollo de la nación española. Adolf Hitler, Canciller de Alemania."

El general Franco va contestar amb el telegrama següent:

"Las victorias de Cataluña corresponden a la fe que en nosotros depositasteis des del primer momento. Agradecidísimo a vuestra sentida felicitación, os envío, con los mejores votos por la grandeza de vuestra nación, los de la nueva España y sus Ejércitos. -Generalísimo Franco."

Telegrama del mariscal Goering al general Franco:

"Es para mi un placer poder expresar a V. E. mi más cordial felicitación, a la vez que nuestro asombro de sus valiosas tropas. -Goering, mariscal de Hitler."

El general Franco respongué així:

"Muy agradecido a vuestro recuerdo con motivo de la conquista de Barcelona, os envía, con muy afectuoso recuerdo, reconocimiento de mis tropas por vuestro sentido aprecio. Generalísimo Franco."

Cinc mesos després de l'ocupació de Barcelona, a mitjan juny, un periodic oficiós publicat a la ciutat, la *Hoja Oficial de la pro-*

víncia de Barcelona, anunciava solemnement que "Cataluña vuelve a ser de España. I trionfalment declarava:

"El que aun mantenga vanas ilusiones (en la pervivencia del catalanismo) no tardará en llevarse grandes disgustos. El primero

se lo preparan les intelectuales catalanistas que ahora, con ayuda del Diccionario de la Real Academia Española, están aprendiendo, a toda prisa, a escribir en castellano para no tener que plantear a la Musas el grave problema del paro forzoso. Ω

Gil i Gil no tenia el carnet en regla, per a ser mafiós reglamentari

Vicente Gil ha dit que "Ho deixa córrer", i no farà la competència a n'Aznar. Li han fet la vida impossible a fi que no els ficàs en perill la majoria relativa o absoluta, a les properes generals.

Gil i Gil, un ruc feixista vinculat, segons diverses fonts, a la màfia russa i a la del sud d'Itàlia, va esclaiar els seus competidors del PPPSOE en guanyar les eleccions a Septa (Ceuta) i Melilia, dos destacats centres de corrupció i tràfic de tota mena, on, a més, podia gaudir de plenes competències en un sector típicament mafiós: el joc.

Aquest fans d'en Franco i d'en Mussolini, cap de l'"Atletico" (una de les bandes neonazis que assassinaren un basc

no fa gaire), pretenia guanyar vots als despolititzats i desgraciats barris perifèrics de les grans urbs, on la droga -en mans de "xivatos" i d'altres "intocables"- campa com vol: En fi, fer de la corrupció institucional una sitja de vots populistes feixistes. No calculà bé la seva força. La Gran Banca ja té els seus criats oficials: PPPSOE, mesells i genuflexes, i no cerca aventures de personatges vallainclanescos com ell. A més, el tràfic d'armes en mans d'"Appaia", de Madrid, dona més rèdits que les xarxes mafioses de constructors i droga. Simple megalomania, idò. Ω

Jaume Tallaferró

Adopció per homosexuals i esglèsia catòlica

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

Con la iglesia hemos topado, s'ha dit i repetit durant anys i panys i encara no ha arribat l'hora que aquesta ja sigui una expressió anacrònica.

A les passades eleccions al Parlament nostrat, els partits polítics progressistes donàrem suport gairebé sense objeccions al paquet de propostes que va fer l'agrupació gai i lesbiana Ben Amics, entre les quals en destacava una que toca el voraviu de molts ciutadans: l'adopció d'infants per parelles homosexuals.

El PP va deixar ben clar que aquesta possibilitat no era assumible en els seus plantejaments, en la línia d'una esglèsia catòlica que durant aquesta dècada ens ha obsequiat amb tot un seguit d'instruccions pastorals que han d'haver fet empegueir més d'un cristià condret i d'uns mitjans de comunicació liderats per la televisió que no deixen de transmetre la imatge de anormalitat que volen que tenguem el fenomen homosexual: presentadors i artistes extravagants que s'ajusten ben poc al perfil d'un ciutadà com la majoria dels mortals, una gent rara i clarament anormal que es mou en ambients privats que públicament només pot mostrar *glamour*, ja que no pas *amour*, cosa que podria ofuscar les ments pures i induir els joves a conductes desviades i malaltisses.

A l'altra costat caldria situar-hi la voluntat de fer una llei d'adopció d'infants que es caracteritzaria pel seu caràcter plenament democràtic, en el sentit d'esser respectuosa amb els drets individuals quan aquests no suposen perjudicis per als altres individus de la societat.

Una anàlisi superficial ens indica que la legislació va per davant de la realitat social en temes com la igualtat home-dona, treballadors, vells, infants o ecologia, mentre que el marc legal penalitza els homosexuals com si es tractés d'un col·lectiu antisistema o de ciutadans marginals (en la línia dels drogoaddictes o de les prostitutes).

Esperem que els parlamentaris "progressistes" entendran que no s'hi guanya res per la via de la discriminació i que en aquest cas també resultaria molt positiu disposar d'una llei que permeti l'adopció d'infants per parelles homosexuals, rebatent així les pressions contràries a aquesta decisió que es faran des de l'esglèsia i altres centres conservadors amb l'argument que l'adopció ha de perseguir fonamentalment que l'infant compti amb un pare mascle i una mare femella, al marge que aquest després pugui ésser estimat i tractat respectuosament.

Si ja ens hem acostumat a sentir que una relació homosexual és una relació con-

tranatural, ara veurem com surten novament els arguments més desfasats i poc respectuosos: que si un home no pot ésser una bona mare per a un infant que necessita del pare i de la mare per créixer amb bona salut mental (on se situen els nombrosos fills de nuclis familiars monoparentals?), que si l'exemple dels pares homosexuals pot induir els fills adoptius al mateix comportament desviat (com si això fos una malaltia, un càncer social), etc.

Davant aquests desbarats, hem d'imposar l'argument que una societat és més lliure i democràtica quan més lliures i respectats són tots i cada un dels seus membres, s'ha de fer entendre que els que no són exactament com nosaltres no són més dolents o més incapaços sinó senzillament una mica diferents, cal explicar a tort i a dret que el més important per a la salut física i psíquica d'un infant és que sigui estimat i que se li respectin els seus drets, més que no especular amb la capacitat socialitzadora dels seus pares adoptius (quan el fracàs de molts dels considerats "normals" ja és prou evident) o bé la seva influència sobre la conducta sexual dels fills (quan la major part dels homosexuals han crescut en el si de famílies heterosexuales que responen al criteri de famílies "normals" ben estructurades). Ω

No és la nostra constitució

Ben sovint la classe política s'omple la boca en parlar de l'actual constitució espanyola, suposadament construïda entre tots i fruit del diàleg i de la concòrdia. En l'opinió dels partits espanyolistes, seria absurd plantejar la reforma d'una carta magna que tan bé ens representa a tots.

La realitat és força diferent: aquesta constitució és fruit d'un pacte entre forces no-democràtiques provinents de l'antic règim, partits de presumpta esquerra i forces regionalistes resignades al tradicional centralisme. És fruit de la por d'una societat a què les forces armades es tornassin aixecar contra la democràcia, com ja havien fet quaranta anys enrera. La nostra nació continua esquarterada i dividida entre dos estats aliats, l'espanyol i el francès, que ens oprimeixen i ens neguen la llibertat mitjançant la repressió exercida amb els seus ordenaments jurídics. La major part del nostre territori es troba sota el domini espanyol i, per tant, hem de sofrir els efectes de la seva constitució, de la qual deriven l'estat de les autonomies i els estatuts.

Nosaltres, jovent català de les Illes, rebutjam la constitució espanyola per tres raons:

Per les seves mancances: tot i que en teoria ho proclama, no ha garantit una existència digna, és a dir, ni casa ni feina per als seus ciutadans. Tampoc no reconeix el dret a la federació de territoris que componen la nació catalana, ni el dret, reconegut internacionalment, a l'autodeterminació dels pobles.

Per les seves incoherències: malgrat la pretesa igualtat de la ciutadania davant la llei, el rei és contemplat com una figura "inviolable" i "no subjecta a responsabilitat". El darrer garant de la unitat de l'estat és l'exèrcit espanyol. Aquesta és la seva democràcia.

Pels seus incompliments, constatatats amb l'existència de tortures, la subordinació fàctica del poder judi-

cial a l'executiu o la coacció de drets fonamentals com la llibertat d'expressió. Al mateix temps, agredeix la voluntat democràticament exercida per les institucions del nostre poble, intentant retallar contínuament lleis nacionalment progressistes (plena normalització lingüística, seleccions catalanes).

Vint-i-un anys de vigència han estat suficients per mostrar la incapacitat d'aquesta constitució per satisfer les demandes i les aspiracions del nostre poble. La majoria dels joves que estam aquí ni tan sols l'hem arribada a votar i, això no obstant, volen que l'assumim sense qüestionar-la. Avui, sis de desembre, "fem botifarra" a la constitució espanyola, però no com acte d'una acràcia buida de contingut, sinó amb la seguretat que el nostre poble és madur i sap el que vol. L'objectiu de les nostres exigències és que Catalunya esdevingui socialment justa i nacionalment lliure. Cal superar les constitucions espanyola i francesa per assolir les fites que de manera lliure i democràtica el nostre poble decideixi. És necessari que els Països Catalans independents gaudeixin d'una constitució pròpia que asse-guri:

Justícia social: uns mínims que permetin una vivenda i un treball per a tothom de manera efectiva i digna. Igualtat sense discriminació -per motius de raça, gènere o opció sexual- i unes prestacions públiques gratuïtes i de qualitat.

Llibertat nacional: la construcció d'un estat propi que ens permeti gestionar els nostres afers de la mateixa manera que la resta de països. Un estat on sigui oficial la nostra llengua pròpia i que vetlli per la conservació de la nostra història i cultura.

Contra l'opressió i la injustícia social, contra la manca de democràcia i el poder del més fort, diguem no a la constitució espanyola. Ni Espanya, ni França: Països Catalans! Ω

1977: El pacte social de la Moncloa (I)

El 25 d'octubre de 1977 era signat a Madrid el Pacte social de la Moncloa. Els màxims responsables polítics de portar endavant uns acords tan contraris als interessos dels pobles de l'Estat -i concretament als treballadors- són Adolfo Suárez, Felipe González, Joan Reventós, Josep Maria Triginer, Manuel Fraga, Enrique Tierno Galván, Juan Ajuriaguerra, Miquel Roca, Leopoldo Calvo Sotelo y Santiago Carrillo. A nivell de les Illes, durant el temps de la transició, els responsables del carrillisme s'encarreguen de dur a la pràctica aquest Pacte Social. El PCE féu un paper important en l'acceptació d'una constitució que barrava el pas al dret a l'autodeterminació i, de rebot -con-

sagrànt l'economia de mercat capitalista-, impedia, fins i tot, avançar cap al socialisme ni que fos mitjançant mètodes pacífics i democràtics. El llibre De los pactos de la Moncloa al AES, editat el gener de 1989 per la Confederación Sindical de CC.OO. (Secretaría de Formación y Cultura), conté un pròleg ben aclaridor del que significaren els Pactes de la Moncloa per als treballadors de les Illes i de l'Estat. Tengueu en compte que aquesta autocrítica radical no la fa cap "esquerranista", o cap "trotsquista". Ben al contrari, està escrita (octubre de 1988) per un dels responsables màxims de CC.OO -en aquell temps, secretari d'Acció Sindical. Un home, suposam, que en el seu moment

blasma contra els "perillosos esquerranistes" que llavors criticàrem les conseqüències dels Pactes de la Moncloa. Ara, constatant l'abisme d'abjecció, d'endarreriment polític que significaren per als treballadors, de retall de prestacions socials, d'atac als interessos més vitals de la classe obrera de tots els pobles de l'Estat, Agustín Moreno, escriu, fent seves les conclusions d'una anàlisi publicada a *Monthly Review* l'any 1977: "Los Pactos de la Moncloa fueron los de mayor contenido doctrinal y repercusión pública y política. Constituyeron un amplio repertorio de medidas de política económica y social tendientes a neutralizar la crisis y los desequilibrios tradicionales. De ahí que combinaren medidas

coyunturales y estructurales" (pàg. 12 del llibre esmentat).

Més endavant Agustín Moreno, seguint la mateixa *Monthly Review* situa bastant encertadament el nucli de la qüestió, el significat real d'aquest atac brutal contra els interessos dels treballadors. El dirigent de CC.OO explica: "Los objetivos reales de los Pactos de la Moncloa son:

- La remisión forzosa de los salarios reales para lograr una distribución funcional de la renta en beneficio del excedente empresarial.

- Disciplinar a la clase obrera a nivel laboral y dividirla a nivel sindical y a nivel político. Se trata de impedir las movilizaciones y de formar un proletariado no combativo, pero sí

organizado, que desvíe su combatividad a la participación pasiva en elecciones generales, etc.

- Alcanzar una paz social pactada que signifique un freno al proceso de politización y toma de conciencia de clase iniciado con las luchas de 1961 y que convirtió a la clase trabajadora de España en una de las más combativas de Europa.

- El saneamiento complementario de la economía a través de la flexibilidad de plantillas.

A cambio de esto, los partidos de izquierdas reciben concesiones progresistas de dudosa viabilidad en sanidad, vivienda, educación, etc". Ω

ANDORRA: GRAN FESTA DE LA CULTURA CATALANA

Aspectes socioculturals de la vida andorrana

PER MARINA FERRÀ-HAMELYNCK

Andorra és un país amb un gran valor paisatgístic, entre França i Espanya, format per petites valls entre la serralada pirenaica. Aquest aspecte ha possibilitat que la nació andorrana hagi pogut passar d'un sistema econòmic primari al conreu del comerç i del turisme.

Turisme que és preferentment hivernal, ja que l'objectiu principal és la pràctica esportiva de l'esquí. A les altres estacions de l'any la gent que visita la vall és també amant de l'aventura, de l'esport i del contacte directe amb la natura, gaudint així de la bellesa dels seus rius, boscos i pastures i de l'experiència de l'excursionisme.

Fins fa un parell d'anys Andorra era governada per un sistema de co-principat pel conveni dels Pariatges de l'any 1278. El bisbe de la Seu d'Urgell i el president de la República Francesa van ser els darrers coprínceps, que exercien llur autoritat a través dels respectius Delegats Permanents i Veguers. Dins el context polític andorrà el veguer és el responsable de l'ordre públic i de l'administració de justícia, és per tant un magistrat que depenia dels respectius coprínceps. El règim administratiu i jurídic està molt vinculat a la tradició (lleis particulars de la Vall, basades en els seus privilegis, usos i costums), al Dret Català i al Dret Romà. Les lleis d'Andorra, que fins aleshores eren orals, van ser recopilades en un "digest" (recopilació dels drets i dels privilegis d'Andorra), pel doctor Antoni Fiter i Rossell l'any 1748, natural d'Ordino. Fou presentat en el consell general de les Valls, però aquest, gelós de l'exclusivisme del govern recomanà que només es fessin tres o quatre còpies, que no fos imprès i que no es mostrés als estranys. Aquest document va ser la primera història d'Andorra. Només, tal com desitjava l'autor, es van fer tres còpies. Una es va guardar a l'arxiu, una altra se la va quedar el bisbe d'Urgell i la tercera va anar a parar a les mans del síndic, el procurador general. Durant molts d'anys els andorrans van desconèixer l'existència d'aquest llibre. Els pocs que n'havien sentit parlar, el consideraven un text "sagrat", encara que desconeixien el seu contingut. L'obra a la primera plana comença d'aquesta forma: "Manual digest de las Valls neutras de Andorra. En lo qual se tracta de sa antiguitat, govern i religió, de sos privilegis, usos, preheminiacions i pregorativas. Escrit a petició del comú general de Ellas per lo doctor en drets Antoni Fiter y Rossell, del poble de Ordino per lo millor govern, i regimen de sos patricios..." La primera plana acaba amb dues cites en llatí: "Accipite disciplinam meam et non pecuniam, doctrinam magis, quam aurum eligue. Prov. Cap. 8 V.10 (Rebeu les meves instruccions, amb major gust que si rebéssiu doblers. Abans que a l'or heu de donar importància a la ciència.). Individus aut taceat, nostri detractor honoris, aut aliud melius, si sapid edat opus."

L'obra del doctor Fiter va ser per tant una important contribució que encara que avui consti com una font encara anecdòtica resulta ser un important document per entendre l'evolució de la república-principat. Avui modernitzada i actualitzada, amb un govern democràtic i constitucional.

De totes formes és interessant recordar algunes tradicions legals andorranes com per exemple, que mai no ha tingut un exercit permanent encara que tots els seus ciutadans han d'agafar les armes a una crida del veguer, quan la pàtria estigui amenaçada. Aquest petit estat s'ha vist en perill en moltes situacions degut a que es troba entre dos països ben conflictius. La revolució francesa, les guerres carlistes, la guerra de successió, les guerres napoleòniques, les dos guerres mundials... i molts de conflictes més que han posat les valls en una situació delicada. Gran part del territori és de propietat comunal, essent propietat privada les edificacions i els conreus. Andorra es divideix administrativament en sis parròquies que tenen per capital Sant Julià de Lòria, Encamp, Canillo, La Massana, Ordino i Andorra la Vella, essent aquesta darrera la capital de tot l'estat.

Després de la guerra civil espanyola va esdevenir un centre cultural i informatiu molt potent gràcies a l'emissora de ràdio Andorra que s'escolta a tota Europa. **Ω**

Principat d'Andorra.

EL PRINCIPAT D'ANDORRA, EN EL COR DELS PIRINEUS, HA ESTAT DES DE SEMPRE UN OASI DE LA CULTURA CATALANA

Els hugonots i els zorrillistes, dos episodis poc coneguts en la història d'Andorra

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Sempre he sentit un gran interès pel Principat, per aquesta petita-gran nació en el cor dels Pirineus, que va saber guardar la nostra llengua dins una caixa cuirassada i tirà la clau. He visitat aquell país diferents vegades, en el meu viatge de noces i després essent director d'un motel turístic a Seu d'Urgell. Amb això vull dir que la història andorrana, que per alguns serà o semblarà senzilla i pobre, és riquíssima en esdeveniments i curiosos episodis. Aquell parell d'anys prop de la nevada república ens varen permetre de fer-ne tot un arxiu. Avui haig de referir-me només a dos episodis poc coneguts, el dels Hugonots i el dels Zorrillistes, ambdós plens de significat social.

Els hugonots o calvinistes, paraula que deriva, mitjançant el francès, de l'alemany "Eidgenossen" que significa "confederats per jurament" fan l'any 1582 temibles incursions que esdevenen insuportables i els bandits de la muntanya fan causa comuna amb ells, com explica Serrahima, i no hi ha seguretat en tota la vall d'Andorra. Governava aleshores la diòcesi d'Urgell Fra Hug Ambrós de Montcada, successor de Pere de

Castellet, el qual, com co-príncep volgué resoldre el problema. Res no aconseguí. Morí el desembre de 1586, és a dir només quatre anys després de la primera incursió. Aleshores, la seva diòcesi va restar orfe durant dos anys, ja que el seu titular, Fra Andreu Capella, del Convent tarragoní Scala-Dei no ocupà el seu càrrec fins el 1588. Durant aquest parell d'anys, el després famós, Josep de Calasans, exercí el càrrec de mestre de cerimònies del capítol d'Urgell, del qual fou també secretari. Aleshores, Calasans, proveeix els seus canonges d'arcabussos i armament amb munició. Un dels canonges armats que forma cap de colla nom Rostoll i demostrà ser capaç de dur a bon terme una certa estratègia. Per altra banda, Josep de Calasans demana ajut al virrei Comte de Miranda. Qui haguera relacionat la figura de Josep de Calasans (1556-1648), sacerdot i pedagog, fundador de les Escolles Pies, amb un episodi bèl·lic al Principat d'Andorra?

En el seu escrits, Josep de Calasans deia que "els hugonots han entrat a Andorra i el pla d'Urgell i formen una companyia de lladres i bandits que passa dels trenta. Van comandats per un tal Plometa i són els amos absoluts dels camins..."

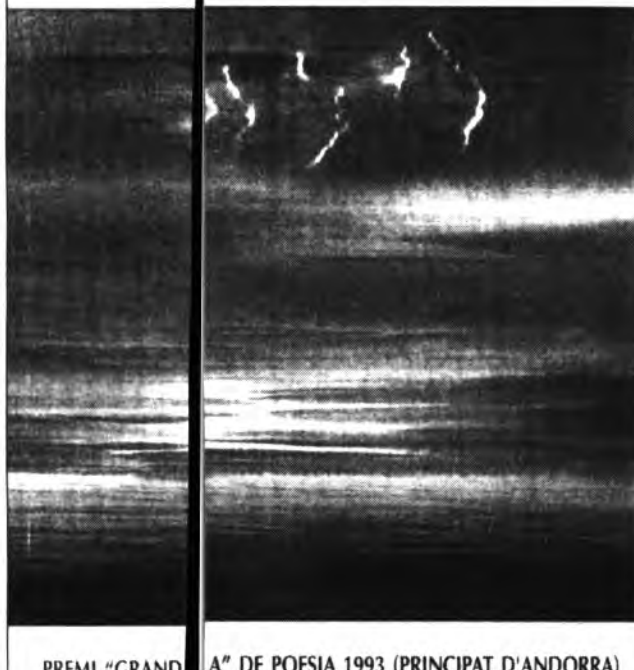
El 1592 el Virrei, Duc de Maqueda es lamentava encara del mateix i escrivia que "els heretges hugonots i lladres facinerosos fan gran opressió als pobles del Pirineu..."

En aquell moment el bandit més conegut era un tal Pere Corbet, de malnom "Nostresenyor" que actuava amb la major impunitat.

Un altre episodi és el dels zorrillistes, és a dir, els seguidors de Manuel Ruiz Zorrilla (Osma, Soria, 1834-Burgos, 1895, un dels membres més destacats del partit republicà. El dia 5 d'agost del 1883 hi va haver una sublevació de l'exèrcit i els zorrillistes i els repu-

ELS POEMES DE L'HORABAIXA

M. LÓPEZ CRESPI

PREMI "GRANDALLA" DE POESIA 1993 (PRINCIPAT D'ANDORRA)

blis proclamaren altre cop la Constitució de 1869. La revolta es va donar a diferents punts de la Península, és a dir, Extremadura, Andalusia i el Nord. El dia deu, a les quatre de l'horabaixa, el general del somatent de Castellciutat telegrafava al Capità General de Catalunya que ara i mitja abans la guarnició de la Seu d'Urgell s'havia rebel·lat tot abandonant els carrers i la plaça, pel qual motiu, l'esmentat capità havia anat a ocupar-los amb forces del somatent, acompanyat del jutge municipal, el batlle i el governador de la fortalesa destituït pels rebels. Havien qualificat de meteòriques les sublevacions de Badajoz i Santo Domingo el mateix dia es pot dir de la Seu d'Urgell que el mateix dia els insurrectes cercaren refugi a la Vall d'Andorra. Alguns, però, no informaren en emigrar, tot preferint tornar a la Seu d'Urgell, on lliuraren les armes i van anar indult. **Ω**

Gran festa de la cultura catalana al Principat d'Andorra Albert Salvadó i Miquel López Crespi amb L'anell d'Àtila i Llibre de pregàries guanyen els premis de novel·la i poesia

FELIP CLADERA

Andorra, amb aquesta 22a Nit Literària, marcava el pols cultural dels Països Catalans

Andorra, amb aquesta 22a Nit Literària, marcava el pols cultural dels Països Catalans. El premi Principat d'Andorra de ciències socials, el Fiter i Rossell de novel·la, el Premi Sant Miquel d'Engolasters d'assaig literari, el Grandalla de poesia, el Tristaina de periodisme, el de teatre i novel·la curta marcaven, indubtablement, una fita històrica en el nostre redreçament cultural.

El President del Cercle de les Arts i de les Lletres, ànima de la cultura catalana en els nostres Pirineus, i puntal bàsic de l'organització d'aquest esdeveniment d'importància cabdal per a les nostres lletres, explicava -referint-se als guardons i a la seva importància-: "Prestigi i qualitat són concep-

Albert Salvadó guanyà el premi de novel·la.

Albert Salvadó va proclamar-se vencedor del premi Fiter i Rossell de novel·la, dotat amb 1,6 milions de pessetes, amb l'obra L'anell d'Àtila

El premi "Grandalla" correspongué a l'escriptor de sa Pobla (Mallorca) Miquel López Crespi

Albert Salvadó va proclamar-se vencedor del premi Fiter i Rossell de novel·la, dotat amb 1,6 milions de pessetes, amb l'obra

El premi "Grandalla" correspongué a l'escriptor de sa Pobla (Mallorca) Miquel López Crespi. Com explicaren els membres del jurat que atorgaren el guardó al poemari Llibre de pregàries: "El jurat, després d'estudiar els treballs seleccionats prèviament, va considerar per unanimitat, concedir el premi "Grandalla" de poesia 1999, a un treball molt detallat, que ens recorda en part, els moments en que els catalans estàvem orfes de llibertat, i en part també, les llibertats negades i esclafades en altres parts del món... Aquest treball duia per lema Llibre de pregàries i oberta la plica corresponent al número 608, ha resultar ser l'autor, Miquel López Crespi, de Mallorca".

Silvia Colomé, periodista de l'ORTA, va guanyar el premi Tristaina de Periodisme

Silvia Colomé, periodista de l'ORTA, va guanyar el premi Tris-

Beth Escudé i Josep Franco es repartiren el premi de teatre.

tes que van estretament lligats. Consider d'especial importància que els premis que s'atorguen recaiguin en obres que realment els mereixin; perquè, d'altra banda, tots els treballs són publicats, i si no fossin prou bons, quedaríem en evidència davant la societat".

La gran festa de la cultura catalana al Principat d'Andorra també quedarà en el record dels presents en l'acte de lliurament de guardons com la vetllada que va servir per reafirmar la bona salut que gaudeix la literatura del país. "Som conscients del ressò que té fora de les nostres fronteres", va proclamar Burgués als assistents.

taina de Periodisme per un recull de reportatges sobre la feina dels artesans emesos per Andorra Televisió entre el 24 de gener i el 14 de març. El Premi de Teatre de l'any 1999 va ser pels escriptors Beth Escudé, per l'obra El dia del judici i Josep Franco amb l'obra Ànima Càndida. Igualment es lliuraren diversos accessits en els premis d'historieta gràfica (Francisco Nájera Ortega); Premi Manuel Cerqueda Escaler de novel·la curta (Isidre Domenjó); Premi Estudi 24 Editors (Jordi

Silvia Colomé obtingué el premi de periodisme.

Miralles).

El Premi Sant Miquel d'Engolasters d'assaig literari va ser per Josep Reixach i Reus.

La Gran Festa de la Cultura Catalana al Principat d'Andorra finí amb unes sentides paraules del President del Cercle, el senyor Joan Burgués que, remarcant l'alta participació i la qualitat de les obres presentades, digué: "Esperem que cada vegada, el cartell guanyi en prestigi i participació. Aquest any, hem augmentat el nombre d'obres fins a 115". **Ω**

Miquel López Crespi (primer de la dreta) amb diversos membres dels jurats de la gran festa de la cultura catalana al Principat d'Andorra.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Venc local comercial amb apartament a la barriada de l'Ullal de Pollença. Tlf. 981 865 428.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsole12@pie.xtec.es

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qual-sevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talieu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguen penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanixerera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Oculs i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Portocolom.

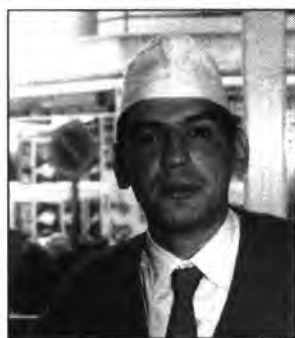
Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

Atenció: administrativa, cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tengui bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, *ragazas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al.lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ense-nyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explotació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qual-sevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat

contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjami Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs

espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Podeu adreçar-vos a: LENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meva col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen-us el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellens de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castell!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria pro-

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ • Escriviu un sol anunci per cupó
• Usau lletres majúscules
• Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:
L'ESTEL, Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA

Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

PETITS ANUNCIS

vada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriuiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berri-papera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnant-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangeli segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llonguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Lluis.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluis.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluis.

Menorquines i menorquins! per dir prou a l'asserviment colonial espanyol, organitza't i lluita amb el Col·lectiu Independentista de Menorca CIM. Per rebre informació, escriu a CIM - Bústia Postal 24 - 07700 Maó.

Família de Mallorca cerca al.lota (Au Pair) pèr tenir cura d'un nin de 2 anys a partir de la primera setmana de desembre del 99, durant un període de 8 mesos. Cridat a partir de les 20'30 al 34/971 757 831.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritagge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tfls. 971 441 629 - 971 441 289.

Venc pro-bonsais. Tel. 971 511 937 / 971 511 461.

A TV3 parlen estandard (espanyol!)

Fa quinze dies donarem una bona passada als responsables de Canal 4 i de Telenova per la seva irresponsabilitat lingüística. On s'ha vist mai que els presentadors d'una cadena de televisió parlin per primera vegada una llengua a davant les càmeres? (recordeu la presentadoretta dels informatius com parlava el primer dia -i no ha millorat gaire!).

Avui la patata calenta ha caigut en mans de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (Catalunya Ràdio, TV3, Canal 33...).

A ca nostra rebem Tele Madrid. I, redéu, no parlen madrileny. A Tele Madrid parlen la mateixa llengua que a Televisión Española (l'estandard espanyol). Jo m'esperava sentir-hi *me voy pa Madrid*; però, en comptes d'això, sempre diuen *me boy a Madrid*, ben igual que a TVE.

Vegem què passa a la Catalunya-quatre-províncies. Els mitjans audiovisuals públics de la Generalitat deuen tenir un estil de llengua (bé, és segur que el tenen). Aquest estil podria seguir un parell de models:

1. El model de Tele Madrid i Canal Sur. Segons aquest model, la llengua d'ús de les televisions regionals (com és el cas de TV3, la televisió regional del Principat) coincideix amb un estàndard més o menys solidari amb la llengua més o menys supradialectal dels grans mitjans de comunicació estatals. Segons aquest model, dirien: *el jove va se arrestat per les forces pulicials [pu-li-ci-als]*.
2. Un model regional de llengua, que tengui present les diferents varietats dels parlants que financen el mitjà de comunicació concret (en el cas de TV3 i Catalunya Ràdio, el català de les quatre províncies). Segons aquest altre model, dirien: *El jobe ba se arrestat per les forces pulicials [pu-li-ci-als]*.
3. Un model metropolità de jove ric barceloní. La llengua dels pijos de la capital política i financera de la regió. La llengua de la classe dominant. D'acord amb aquest model, la frase diria: *al txoba, al ban arrastà las forças policicals [pu-li-cyals]*.

Quin model us sembla que segueixen? Jo crec que el tercer; i això quan no empen aquest quart (pot ser un programa d'en Buenafuente, d'en González, d'en Soler...):

4. [transcripció sense explicació prèvia]: *Usted qué opina de los últimos incidentes ocurridos en Marbella. Oi ca li he fe una bona pragunta* [aquesta darrera frase va dirigida als espectadors].

Mitjans de comunicació dels Països Catalans: heu d'emprar una llengua que ens identifiqi a tots com el que som: parlants catalans. Tanmateix, no som altra cosa. Tots som catalans: però no tots som barcelonins, o catalunyesos, o palmesans... (i d'aquí quinze dies parlarem dels valencians). Ω

Embotits Artesans

Carrer Marqués de la Romana, 1
Telf. 971 54 03 95
Fax. 971 54 23 83
07420 SA POBLA (Mallorca)

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

AGENCIA EN INCA I LLUCMAJOR

Lorenzo Llobera Salom
Agent Afecte Representant

Carrer Sant Domènec, 15, 07300 Inca (Balears)

Telf. 971 50 56 14 Fax: 971 50 38 38

E P U

**PARES,
EDUCAU-ME
EN CATALÀ,
A MALLORCA
HI HA EL
MEU FUTUR**

el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

(Les lluites dels anys noranta)

Sa Pobla i l'art d'avantguarda a les Illes. La lluita per la renovació de la música, la poesia i la música mallorquines

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Jaume Font i Ramon Molina de seguida donaren suport a aquesta mostra d'art d'avantguarda de les Illes que unificaria poesia, música i pintura

Quan per l'agost de l'any 1996 un grup d'artistes (pintors, músics, escriptors) decidírem entrar en contacte amb l'Ajuntament de sa Pobla i, més concretament, amb el seu batle Jaume Font, de seguida, sense reticències ni cap embull, entengué la nostra proposta. Ramon Molina, el director del Museu d'Art Contemporani, també donà suport a aquesta mostra d'art d'avantguarda de les Illes que unificaria poesia, música i pintura. Cal dir que Jaume Font es capficà de seguida dins la idea que li exposàvem: enllestir un experiment únic dins l'art a Mallorca. És evident que tot-hom està acostumat a veure, a contemplar, a "consumir" (que dirien els situacionistes dels anys seixanta) art per "separat". La gent va a una exposició de quadres, a un concert musical, o compra un llibre de poemes. Els artistes, de tots els camps sense excepció, treballen cada un pel seu compte. No s'unifiquen experiències artístiques; no es treballa en conjunt. Nosaltres (Esperança Mestre, el grup musical Al-Mayurqa, l'escriptor que signa aquest escrit) volíem fer un experiment nou. Rompre barreres, intercanviar experiències de creació; experimentar, en definitiva, una altra manera de fer art a les Illes. Abans -i particularment- havia provat d'interessar determinats responsables culturals (molt d'"esquerres" ells, però sense gens ni mica de sensibilitat envers l'art d'avantguarda, disposats -no en mancava més! a donar milions a qualsevol conjunt andalús o a qualsevol intel·lectual de moda a la península o a París, però ni una pesseta per a cap provatura d'empena que sortís de Mallorca). Perquè parlàrem amb Jaume Font en lloc de tornar a anar a veure qualsevol "progre" d'anar per casa, d'aquests que "fan cultura" perquè cobren bons sous a finals de mes però no han viscut l'art per un forat? El coneixia de fa temps, en Jaume Font. Malgrat les nostres evidents i prou conegudes diferències polítiques (ell cap del PP de Mallorca, jo nacionalista d'esquerres

Jaume Font, batle de Sa Pobla.

de tota la vida), sabia del seu tarannà obert, intel·ligent en qüestions artístiques; i, el que era més essencial: com a pobler de rel sabia situar davant de totes les coses, abans que la ideologia, l'amistat: sa Pobla i l'art per damunt de tot. I, com explicava una mica més amunt, de seguida que li exposàrem la qüestió s'oferí en tot el que necessitàssim per part de l'Ajuntament. I encara ens digué que ell i l'Ajuntament de sa Pobla es sentirien molt honorats de poder ajudar en la realització d'aquest experiment únic a Mallorca i, pel que intuïa i endevinava, d'alçada vertaderament internacional. Així ens ho va fer saber. Dit i fet, constat el suport de Jaume Font i de l'Ajuntament de sa Pobla envers l'art mallorquí d'avantguarda (tan en pintura com en poesia i música), Esperança Mestre, tots els components del grup musical Al-Mayurqa i jo mateix ens posàrem a treballar de ferm.

Mestre va dir: 'Jo som de poble, concretament de Felanitx, i a la poesia de López Crespí hi ha una evocació nostàlgica de la infantesa a sa Pobla, un sentiment de solitud a la Palma urbana, amb el qual em sent particularment identificada'

El Diari de Balears informava el 19 d'agost de 1996 de l'esdeveniment que es preparava a sa Pobla. Bartomeu Picornell deia: "La poesia de Miquel López Crespí serà traduïda,

però no a altres idiomes, sinó a altres arts. Esperança Mestre, professora de Dibuix a un institut d'ensenyament secundari i il·lustradora de diversos llibres, treballa actualment en la lectura pictòrica d'un poemari de l'autor pobler i probablement, això encara és incert, un popular grup mallorquí musiqui els seus poemes.

El que és cert i segur és que el Museu d'Art Contemporani de sa Pobla vol fer una exposició on es combinin la poesia de López Crespí i la interpretació que en fa Esperança Mestre.

La idea ha partit del director del museu [Ramon Molina] i del batle de sa Pobla [Jaume Font]. Miquel López va dir a Diari de Balears que estava molt il·lusionat amb aquesta iniciativa que es duria a terme durant les properes festes de Sant Antoni.

Diari de Balears es va posar en contacte amb Esperança Mestre perquè comentàs el seu treball.

Mestre fa feina sobre els poemes de Planisferi de mars i distàncies (premi Joan Salvat Papasseit 1995), el darrer poemari publicat per López Crespí.

La pintora, que va començar a exposar el 1973 a la Llibreria Tous, va declarar que era 'amiga des de feia molts d'anys i que sempre l'ha trobat un autor molt coherent i independent'.

Pel que fa als punts de contacte entre ambdós artistes, Mestre va dir: 'Jo som de poble, concretament

Art d'avantguarda a sa Pobla. En la fotografia Jaume Font (en el centre), Esperança Mestre -Balutxo- (tercera per la dreta) i Miquel López Crespí (segon per la dreta).

de Felanitx, i a la poesia de López Crespí hi ha una evocació nostàlgica de la infantesa a sa Pobla, un sentiment de solitud a la Palma urbana, amb el qual em sent particularment identificada. A més, López Crespí parla del descens de la nostra generació i té una ironia que combina molt bé amb el meu caràcter'.

'Quan Diari de Balears li demana sobre les dificultats de la tasca, la pintora afirma: 'a un poema pots trobar una imatge a cada vers, però el que jo he de fer és cercar-ne una que en faci la síntesi'.

Planisferi de mars i distàncies (Columna, 1996) està format pel recull de dos treballs poètics: Planures de sorra que va obtenir el premi Miquel Martí i Pol 1994, i el que dona títol al llibre que va guanyar el premi Joan Salvat Papasseit 1995.

Entre els llibres de poesia que aquest col·laborador de Diari de Balears ha publicat en els darrers anys podem citar Tatuatges (Castelló, 1986); Mestral (València, 1984); Foc i fum (Barcelona, 1984); El cicle dels insectes (Editorial Moll, 1992); Les Plèiades (Andorra, 1994); Els poemes de l'horabaixa (Andorra, 1994); Punt final (Editorial Moll, 1995); L'obscura ànsia del cor (UIB, Mallorca, 1996) i Planisferi de mars i distàncies (Barcelona, Editorial Columna, 1996), entre molts d'altres'.

A començaments dels anys setanta, en una de les primeres exposicions que aquesta pintora va fer, l'escriptor Antoni Serra la definia així: "...de sobte ens surt Esperança Mestre que llegeix Baudelaire, que fa cucaveles amb el color, les formes, les composicions... Viatges a París, Viena..."

Però investiguem qui eren els artistes engrescats en aquesta expe-

riència. Parlarem primer d'Esperança Mestre (que, en tots els mesos que durà la preparació de l'esdeveniment, va ser l'ànima, la més decidida a portar endavant una història que deia, "marcarà una fita important a la nostra terra"). Esperança Mestre neix a Felanitx el 18 de desembre de 1943. Estudia a l'Escola d'Arts i Oficis, de Palma, a l'Escola Internacional de Pintura Mural de Sant Cugat i a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi (Barcelona), on es titula l'any 1966. A començaments dels anys setanta, en una de les primeres exposicions que aquesta pintora va fer, l'escriptor Antoni Serra la definia així: "...de sobte ens surt Esperança Mestre que llegeix Baudelaire, que fa cucaveles amb el color, les formes, les composicions... Viatges a París, Viena... Anatema. Vade retro. Els bons costums pictòrics de la localitat no ho permeten. Ho condemnen. Però ella, caparruda i felanitxera, això li fa mal de cap, i segueix pintant la interpretació del món..." (Antoni Serra, 1975).

Ha realitzat exposicions individuals a: Llibreria Tous (1973); Art Galery (1974); Galeria Tebas (Madrid, 1975); Centre Cultural del Port de Pollença (1975); Sala de Cultura "Sa Nostra" (Felanitx, 1975); Llibreria Tous (1975); Museu de Mallorca (Palma, 1978); "Cavall Vermell" (Felanitx, 1980); Centre d'Expositors (Inca, 1981); Galeria Joaquim Mir (Palma, 1985); Banca March (Palma, 1988 i 1998); Estació de Sineu (1989)...

La Gran Enciclopèdia de Mallorca diu d'aquesta pintora: "Treballa dins un figurativisme oníric i melangiós, amb alguns ressons surrealistes". En una entrevista que li vaig fer (vegeu la revista El Mirall, núm. 50), la pin-

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

Jaume Font (primer a la dreta) porta la flama de la llengua catalana.

tora definia la pintura com "una forma de veure i de viure". Artista molt crítica amb el mercantilisme artístic, explicava alguns problemes del mercat de l'art que altres pintors i pintores pretenen ignorar: "Un altre factor de la pintura actual de Mallorca, on el nivell econòmic ha pujat més que el cultural, és la inversió de diners negres. Durant uns anys ha semblat que compraven com qui espera guanyar a la loteria. Això explica les preferències vers els pintors joves, que ofereixen un cert 'suspense'".

L'any 1973 el poeta Rafel Jaume definia la pintura d'Esperança Mestre de "simbolista". Ara, en unes declaracions encara inèdites, l'artista explica: "He anat canviant çap a una figuració expressionista, sense ruptures i sense proposar-m'ho. Les vivències, l'entorn, les lectures, etc., incideixen sempre dins l'obra".

L'any 1981 publicà la carpeta de dibuixos Patchwork amb poemes d'Antònia Canyelles, de qui també il·lustrà Quadern de conseqüències (1980). De les influències diu que "actualment, tenim la sort de poder triar molts camins. Hi ha espai per a tots. No m'agraden els dogmatismes, ni fer valoracions entre figuratiu i abstracte. Per què és més avançat qui segueix Pollock, Motherwell (anys 40-50) que qui segueix Anselm Kiefer, Werner Büttner (any 80)? Fa riure". Defineix finalment les seves influències amb una paraula: Gràcia.

El primer treball del conjunt ja mostrava clarament quines eren les dues inquietuds essencials que els motivaven: la música tradicional mallorquina i el catalanisme d'esquerres

La música la posà el grup mallorquí de música tradicional Al-Mayurqa, que obtenia fa uns anys, per votació popular, el premi Cerverí a la millor lletra de cançó. Això s'esdevenia en la nit dels Premis Literaris de Girona. Hi concursaven un total de setanta-sis discos, els quals s'anunciaven als programes Èxit, Catacrac i Babel de Catalunya Ràdio i per l'emissora Rac 105. El jurat era el públic de

tots els Països Catalans que, amb les seves trucades, decidiren el premi. En el grup, fundat per Antoni Roig, hi són presents amb la seva veu i instruments: Aina Jaume (violí); Neus Jaume (flautes); Maria Vilches (percussió); Joan F. Escudero (llaüt, mandola); Miquel Carbonell (guitarró); Gaspar Jaume (baix); Josep Lluís Cádiz (baix, guitarró); i Bernat Cabot (violí). La cançó guardonada en el II Premi Cerverí de Lletres per a Cançons va ser Mai l'amor és impossible, i és una història d'amor entre una adolescent i un adult que demostra que tot i les diferències d'edat, l'amor és possible. Al-Mayurqa va ser fundada el 1994 i els seus components tenen una llarga experiència en altres formacions musicals de les Illes.

El primer treball del conjunt ja mostrava clarament quines eren les dues inquietuds essencials que els motivaven: la música tradicional mallorquina i el catalanisme d'esquerres. El català el defensen utilitzant-lo en les seves cançons i reivindicant obertament el concepte de Països Catalans. Antoni Roig, fundador del grup Al-Mayurqa, va ser definit pel presentador de la Nit dels Bertrana, Josep Puigbó, com "un lluitador cultural des de les Illes". Roig és clar quan afirma: "La unitat dels Països Catalans no és una utopia. Potser els Països Catalans no existeixen políticament, per culpa dels polítics que tenim ara, però sí que existeixen culturalment". Antoni Roig considera que la filosofia del grup és la de la tradició medieval dels joglars i defineix el seu treball musical com una creació a mig camí entre la tradició i l'evolució de la cançó amb arrels mediterrànies.

El primer treball de Al-Mayurqa havia estat Projecte Roig; el segon fou De poetes i altres codolades. En aquest, gravat a Ona Digital i editat per Blau, Al-Mayurqa, seguint -com sempre han explicat- la tradició dels trobadors, volia donar a conèixer poetes mallorquins contemporanis al públic illenc. Els poetes musicats pel grup són en aquesta ocasió Vicenç Calonge, Miquel López Crespí i Rafel Crespí (entre d'altres).

El disc té dos temes tradicio-

nals: Navaters i No en volem cap. Dues versions de La Balanguera, una instrumental amb el violoncel com a protagonista enregistrat per Luis Miguel Correa. Igualment es recupera una cançó que Toni Roig presentà a finals dels 60 al "Festival de la Canción Mediterránea" interpretada per Els Calafats. Aquesta cançó (Una parella) va ser l'única que es va cantar en català i va quedar entre les deu finalistes del festival.

El nou disc té una coberta feta pel pintor Joan Francesc Canyelles. Aquest projecte de renovació continua de la nostra música tradicional conté catorze temes, en la línia, com hem explicat abans, de lluita pel nostre redreçament nacional i social.

Aquesta vegada Al-Mayurqa ha comptat amb l'ajut de Miquel Carbonell per a les fotografies i de J.M. Riera per a la maquetació. El so va anar a càrrec de Miquel Brunet i els arranjaments pertinents de les catorze cançons que inclou el treball són d'Antoni Roig.

Talment com Jaume Font i Ramon Molina havien previst, aquesta important provatura d'art mallorquí d'avantguarda obtingué un èxit rotund i sense discussió. Tota la premsa de les Illes, mitjans de comunicació (ràdio i televisió) se'n feren ressò

Talment com Jaume Font i Ramon Molina havien previst, aquesta important provatura d'art mallorquí d'avantguarda obtingué un èxit rotund i sense discussió. Tota la premsa de les Illes, mitjans de comunicació (ràdio i televisió) se'n feren ressò. Per posar-ne un exemple, el diari Última Hora de 12 de gener de 1997, deia, en una crònica de Joana Melis sota el titular "Una manifestació cultural una en sa Pobla poemes, pintura y música": "Poder conèixer els poemes del poeta pobler Miquel López Crespí, a través de la pintura de la artista Esperança Mestre y del grup musical Al-Mayurqa, acaparà la atenció del numeroso públic que acudí a la inauguració en sa Pobla de tan singular exposició.

"La artista Esperança Mestre ha querido plasmar en cada uno de los cuadros expuestos, en la sala

de Es Cavallets de sa Pobla, uno de los libros de poemas de Miquel López Crespí.

"El poeta, por su parte, ve en el acto, que tuvo lugar en sa Pobla el pasado viernes día 10, con motivo de las fiestas de Sant Antoni, una forma de divulgar su trabajo... Así lo manifestaba Miquel López, que mostró su satisfacción y agradecimiento a todos los que han hecho posible que sus poemas hayan podido ser pintados y musicados.

"El acto contó con la presencia del alcalde de sa Pobla, Jaume Font, y distintos ediles del Consistorio municipal. La música del grupo Al-Mayurqa... sus voces dieron a

conocer varios de los poemas de Miquel López Crespí, concretamente de su último libro editado Planisferi de mars i distàncies (Editorial Columna). La exposició consta de 20 obres y ha sido organizada por el Ajuntament de sa Pobla y el Museu d'Art Contemporani. Los cuadros quedarán expuestos hasta el próximo día 2 de febrero en la sala de Es Cavallets. El poeta no descarta la posibilidad que esta iniciativa cultural, que ha tenido lugar en sa Pobla con motivo de las fiestas de sant Antoni, pueda disfrutarse en otras galerías. Sin embargo recuerda que "de momento es una exclusiva de sa Pobla". Ω

Tribut a la revista "Trot"

MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

El dia 1 de novembre de 1984, va aparèixer al món de les publicacions una revista dedicada a la informació hípica que era dedicada al trot; modalitat que al nostre país es limita i exclusivament a les Illes Balears.

La gran afecció a les carreres de cavall amb cabriol que hi ha a Mallorca animà a un grup de aficionats a crear aquesta revista, que nasqué amb la Diada de Tots els Sants d'un any que recorda molt el títol de un llibre escrit pel famós escriptor britànic: George Orwell; autor de "1984".

Els primers anys varen ser molt difícils degut a que era una època on el esport del trot anava de rota batuda. Els hipòdroms de Son Pardo i Manacor tenien greus problemes amb Hisenda i les curses no donaven espectacle.

La revista "Trot" aconseguí superar aquests problemes. A poc poc, molta gent començà a creure amb ella i s'hi apuntà en aquesta publicació dedicada a la informació hípica fent que avui en dia sia la més llegida de l'esport hípica i una de les millors dedicada al món dels cavalls. Quinze anys de vida que celebren enguany són el seu avalador.

Durant aquests quinze anys, "Trot" ha sabut informar amb puntualitat de tot el que concernia a les carreres de cavall amb cabriol. Molta gent que ara condueix cavalls; ha nascut, crescut i vist reflectir els seus èxits esportius amb la revista "Trot". Tres lustres de Història del Trot a Balears han desfilat per aquesta publicació. Des de els problemes de subsistència de Son Pardo fins al naixement de la Federació Balear de Trot

passant per les victòries de Bartomeu Estelrich "Pancuit" i Joan Antoni Riera "Es Boveret" i sense deixar els comentaris de la prova més important del Trot a les Balears (El Gran Premi Nacional) han estat contat a les pàgines de Trot.

Cinc anys després del seu naixement; va crear el Premi "Revista Trot" per agrair el recolzament dels seus subscriptors. Totes les corregudes han estat disputades a l'Hipòdrom de Manacor a finals d'any.

La dotació de premis sol ésser molt bona. La inscripció es lliure i es troba reservada als subscriptors de aquesta revista que tinguin cavalls de trot per córrer. El guanyador reb un trofeu i una manta, els classificats en segona i tercera posició també reben un trofeu i tots els participants tenen el seu obsequi corresponent per haver participat a aquesta correguda important al calendari hípica de Balears.

Entre els cavalls guanyadors de aquesta cursa cal destacar: "Selfon", "Varco", Quietito o Cèsar de Saint Pol (guanyador de l'any passat).

Aquesta correguda també es celebra a Menorca i l'any passat es corregué per primera vegada a Eivissa.

La revista "Trot" també té la seva plantilla de cavalls. El seu primer cavall fou "Jokus SF" (fill de Galant de Retz i Jaminosa).

Enhorabona doncs a Jaume Rosselló i Andreu Riera, coordinadors d'aquesta publicació i que la revista que dirigeixen tenguí una llarga vida i que puguin continuar informant tant bé com fan ara.

Molts d'anys; Ω

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXIX)

Regnat de Juan II (de Navarra): 1458-1479

PER RICARD COLOM - TLF. 964 207607

"... El desconeixement de la història pròpia és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional espanyola. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per això, és la primera casa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més posa en evidència. El factor històric és tant o més important que el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país.

(Catalunya, nou Estat europeu. Declaració de la Primera Convenció per la Independència Nacional).

1458-1479: **Regnat de l'intrigant i autoritari Juan II**, qui ja era rei de Navarra, i lloctinent i germà del Magnànim. Té 60 anys i perd vista, però durarà més del previst.

Ferrante I, bord del Magnànim hereta Nàpols.

1458: Requeriment reial als senyors partidaris dels mals usos contra els pagesos. Juan II sembla disposat a fer complir la interlocutòria.

Cinc o sis viatges de naus catalanes a Ultramar.

Rebrot de pesta.

Roderic de Borja s'ordena sacerdot.

Joan Roís de Corella escriu la cèlebre *Tragèdia de Caldesa*.

NO PUC DORMIR SOLETA, NO..."

Anònim (a. 1429)
No puc dormir soleta, no,
¿Què em faré, llassa,
si no mi's passa?
Tant mi turmenta l'amor!

Ai, amic, mon dolç amic!
Somiant vos he esta nit.
¿Què em faré, llassa?

Somiat vos he esta nit
Que us tenia en mon llit.
¿Que em faré llassa?

Ai, amat, mon dolç amat!
Anit vos he somiat.
¿Què em faré llassa?

Ai, amat, mon dolç amat!
Anit vos he somiat.
¿Què em faré llassa?

Anit fos he somiat
Que us tenia en mon braç
¿Què em faré llassa?

Ca 1458: Joan Roís de Corella escriu *Lletres d'aquil·les de Policena, Lletres de Iolant Durlada i Lletra consolatòria*.

6.8.1458: **Mor el Papa Catalanus Calixt III**, *lexant tot nuu e deseparat de tots los seus. E hac gran tumult en Roma, que los Romans staven avalotats contra los Catalans, car dien-se que lo papa qui era cathalà (interlineat: ço és valencià) e era bisbe stat de València, los havia fort maltractat (Libre de Provisions del General del Regne de València)*. L'annotació de l'interlineat és un aclariment de data posterior.

1458-1464: Papat de Pius II, humanista sienès, continua promovent croades contra el perill turc.

Foto 891

3.3.1459: **Ausiàs Marc mor** al carrer Avellanés, al centre de València, on havia comprat una casa. Deixa 5 fills bords. Encara que hi ha una làpida a la Seu de València com a lloc de sa tomba, es més probable que jagui a la capella dels sant Calze.

Poc abans de morir, testa per segona vegada: aquest

testament està a Sevilla, als arxius de Medinaceli, futurs hereus del senyoriu de Beniarjó (Safor).

1459: 12.000 morts a València per epidèmies i caresties.

Els oficials reials insisteixen en al validesa dels decrets de supressió dels mals usatges.

3 ó 5 viatges e naus catalanes a Ultramar.

El príncep de Viana és a Sicília, on els estaments (mig independentistes) reclamen la lloctinent i ladesignació d'hereu de la Corona per a ell. Davant el perill d'un tomb separatista, el rei fa tornat el príncep.

10.1459: Els barons napolitans, revoltats inesperadament contra Ferrante I, successor del Magnànim, fan possible que Joan d'Anjou, duc de Lorena, fill de Renat I, desembarqui a Voltorno (sud d'Itàlia) 9, amb ajut genovès, amenaci Ferrante.

1459-1460: Pesta a la Ciutat de València.

1459-1472: Préstecs valencians a Juan II: 963.000 sous, sobretot per a finançar la guerra contra la rebel·lió del Principat.

2.1.1460: Joanot Martorell comença a escriure *Tirant la Blanch*.

1.1460: Concòrdia de Barcelona: Juan II perdona Carles de Viana sols per evitar una nova guerra civil, ara a Sicília. Per aquest acord, el príncep té prohibit de romandre a Navarra ni ha Sicília.

1460: Alarma a Barcelona pe la difícil situació de Ferrante I, amenaçat per la tradicional coalició enemiga (angevins i genovesos).

Sis viatges de naus catalanes a ultramar.

Els valencians desplacen els princepatins en el comerç amb Flandes i Anglaterra.

Barcelona compra la baronia de Flix, vora l'Ebre, per poder assegurar-se el gra que hi davalla, front als impostos, els pirates i el consum de Tortosa.

Nous requeriments reials als senyors i nova insistència dels oficials reials per la supressió dels mals usos.

0012

Retaule dels sants Abdón i Senén de Jaume Huguet, 1460, Terrassa

Retaule de sant Abdó i sant Senet, gòtic d'en Jaume Huguet per a l'església de sant Pere de Terrassa.

Enric IV de Castella envia emissaris al de Viana per una nova aliança (li ofereix la mà de sa germanastra, Isabel, en el futur *la Catòlica*).

Ca. 1460: Revolta de ciutats maies contra la de Maïapan, l'Imperi Nou maia cau en el caos.

1460-1461: Jacomart, pintor de cambra del Magnànim, pinta el retaule de sant Llorenç i sant Pere de Verona, una de les joies del gòtic valencià. Està a Catí (Alt Maestrat).

Corts al principat, a València i a l'Aragó, per obtenir subsidis per a socórrer Ferrante I: els barons napolitans revoltats han ofert el tron de Nàpols a Renat de Provença.

12-1460: Corts a Lleida, on la Diputació i el Consell del Principat s'atribueixen funcions de sobirania política, farts i descontents dels ambiciosos Trastàmars, de llurs contínues guerres i absentismes i de llur política populista que tenen per subversiva. El rei ja les havia dissoltes, però abans de cloure creen el Consell de 9 membres.

1.12.1460: Els braços. Dirigits per la noblesa i la burgesia bigaire, voten una resolució que encomana a la Diputació General catalana l'adopció de mesures per a resoldre al situació.

8.12.1460: Primera mesura: Creació d'un *Consell representant del Principat de Catalunya* de 27 membres (9 per braç) a mena de *Comitè de Salut Pública de la revolució oligàrquica*. Ω

Les reflexions del votant No reflecteixen a l'aspirant

Aquesta democràcia *baquetejada*
On aquell que mana s'enriqueix,
La seva bona marxa, ens exigeix
Que eixa corrupció resti aturada.

Gaudir d'una democràcia exemplar,
És tema al que tot votant aspira
I qui contra tot això conspira,
No mereix que se'l torni a votar.

La tasca d'engalipar al votant,
Per guanyar-se sa complicitat
Converteix l'al·luit candidat,
En tot un acreditat comediant,
Que ens acabarà *putejant*,
Oblidant la seva responsabilitat.

Democràcia amb, molta seguretat
Es cosa que tot votant mereix,
La corrupció que ara hom pateix,
No és allò que tots hem cercat.

Entre el que es diu i com s'actua,
Notem una monumental diferència,
Aquell qui assoleix una presidència,
Damunt l'indefens votant s'evacua.

Tot això amarga el coneixement,
Dels qui innocents als voten,
I quins son votants, els foten,
Sense sentir cap remordiment,
Però l'elector ho manté present,
I a la propera elecció **no voten**.

REFLEXIÓ

**Tot candidat en ésser elegit
En unes polítiques eleccions
Ha d'oblidar ses temptacions
Per ser una figura de profit.** Ω

Jaume Alfonso i Barceló -Barcelona

L'esperit republicà L'estat rus, aquest malalt que fa tanta de por

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

A les enquestes del novembre, devers un 63 % dels russos donaven suport a la guerra de Txetxènia. El govern, el parlament i l'exèrcit russos varen considerar que no es podia acceptar de cap manera la proclamació d'Independència de Txetxènia. Armat amb tot el seu poder, l'exèrcit rus va iniciar la segona guerra contra la República txetxena, amb l'excusa de destruir "els terroristes islàmics", "els bandits". El Govern rus necessita guanyar aquesta guerra, sigui com sigui. És disposat a aniquilar tota la població txetxena, si cal. L'exèrcit no deixa pedra sobre pedra. A Grozni, la capital, es fa difícil distingir un edifici que no sigui en runes. Pateixen un continu bombardeig. La població i els combatents viuen sota terra quasi permanentment; a la superfície hi ha un paisatge lunar. Només surten dels refugis per a fer activitats estrictament necessàries.

La pregunta és: a què ve aquesta total aniquilació de Txetxènia? Per què aquesta colossal concentració de grans màquines de guerra en contra d'uns pocs milers de combatents txetxens pobrament armats? Txetxènia és un petit país del Caucas, al sud de Rússia, amb una població al voltant del milió d'habitants. Social i econòmicament, aquest petit territori tindria poques conseqüències sobre el total de la immensa Federació Russa. La guerra no és solament una pura relació d'enfrontament entre Rússia i Txetxènia. Rússia fa la guerra a tots els països islàmics del Caucas. Fa la guerra física a Txetxènia, però la psicològica s'estén a totes les minories al·lotògenes de la Federació. Els països islàmics de la Federació són una munió de petites repúbliques la major part de les quals tenen una llarga tradició de guerra heroica contra l'ocupant rus. Rússia sent paor de les ànsies independentistes dels pobles del Caucas. La revolta dels islamistes del Daguestan va confirmar la tesi que si s'acceptava la independència a la república txetxena, llavors seguiria un eluvió de proclames independentistes. Vegeu la llarga llista de petites repúbliques o territoris autònoms del Caucas: Adygea, Txerquèssia, Kabardino-Balkària, Nord-Ossètia, Ingúixia, Txetxènia, Kalmúquia. I a l'Àsia central, en tenim una altra llista: Txuvàixia, Mari, Mordòvia,

Udmúrtia, Tatarstan i Bashkostostan.

M'ha cridat l'atenció l'opuscle de N'Anatol Lieven, una intel·ligència russa que intenta fer llum sobre el complex laberint rus. Pens que l'escrit d'En Lieven és notablement aclaridor i ens dona les claus per a la comprensió del tema. (El títol és significatiu: Llibertat i anarquia: Rússia camina ensopegant cap al segle XXI). Comença tot dient frases tan feridores com aquesta: "Tot rus conscient de la història cada matí es posa de genolls i dona gràcies a Déu per l'existència d'armes atòmiques". Els "russos conscients" senten angoixa per la feblesa de l'Estat; saben que fa temps que Rússia va deixar d'ésser una potència de primer ordre; saben que si Rússia no disposés del seu tremend arsenal atòmic, es desintegraria d'immediat. Saben que Rússia és un malalt que si ha de fer el més petit esforç bèl·lic - com ara a Txetxènia -, corre el risc d'esfondrar-se. Saben que, sense armes atòmiques, Rússia deixaria d'ésser respectada.

Fa sis mesos, els USA i la Unió europea feien una campanya d'informació per a justificar els bombardejos sobre Sèrbia. Els arguments eren convincent; es tractava d'aturar el genocidi i l'exili de la població albanesa de Kosovo; es tractava d'obligar En Milosevich a retirar l'exèrcit de Kosovo. Ara, davant la brutal ofensiva dels russos contra la república de Txetxènia, els Estats Units i el Regne Unit no s'atreveixen a entrar en confrontació contra la política genocida dels russos. No s'atreveixen a contradir la declaració del govern rus que afirma que la guerra de Txetxènia és un assumpte intern de la Federació Russa. Kosovo, formalment, era una província de la República Sèrbia; pels serbis, Kosovo era el bressol de la nació sèrbia; allà són situats els "llocs sagrats" de la història sèrbia. Txetxènia, en canvi, formalment, tenia l'estatus de República federada integrada dins la Federació Russa. Abans de la desintegració de l'URSS, Txetxènia i Ingúixia formaven una sola república. Al 1991, establert el nou règim, Moscou va decidir la partició del territori en dues repúbliques, la txetxena i la ingúixia.

El calàpet és massa gros i l'opinió pública mundial no se'l pot empassar. O sigui, per Kosovo, mouen guerra, i per Txetxè-

nia, en canvi, ni tan sols són capaços de fer una condemna o una moció de censura; només s'atreveixen a "aconsellar" o a "demanar". Tots saben que és un Estat feble, però senten calfreds just de pensar en una situació de descontrol de l'armament atòmic rus.

Els russos volen la guerra de Txetxènia. Volen que la república caucàsica pagui molt cara la seva gosadia; i, sobre tot, volen que l'esclafament dels txetxens serveixi d'avís per a totes les minories nacionals de la Federació amb sentiments independentistes. Pels russos l'anorreament de Txetxènia, serà un indicador per a tot el Món. S'haurà d'entendre, pensen ells, que l'exèrcit rus té un gran poder destructiu, i que Rússia continua essent una gran potència.

Rússia no ens ha de demostrar res d'allò que ja sabem: la seva tradicional capacitat d'aplicar mètodes genocides contra les poblacions revoltades (En temps de n'Stalin, al 1945, diversos d'aquests pobles, acusats de col·laboració amb els nazis, foren suprimits del mapa i tota la població en massa expulsada del territori i concentra en àrees de l'Àsia central, com fou el cas dels ingúixos i els txetxens. Al 1957, al'era d'En Kruchev, es va restablir la república txetxena-ingúixia. Els tàrtars de Crimea han tingut pitjor sort; encara continua la diàspora tàrtara per les diverses repúbliques de la Federació).

Per molt violenta que Rússia es mostri, sembla que res no pot impedir el procés de desintegració de l'Estat rus. Tot i el creixement del vot a favor del Partit Comunista (40 %), és impensable un retorn a la situació anterior al 91. No hi ha sentiment revolucionari. Com assenyala En Lieven, aquest vot als comunistes és expressió del sentiment de nostàlgia d'aquella nombrosa població que vivia millor a l'època soviètica. És el vot dels humiliats i confusos. Actualment, una tercera part dels russos són sota el límit de la pobresa; és a dir uns 50 milions de persones; dins aquest nombre hi figuren la quasi totalitat dels pensionistes. Moscou i Sant Petesburg, en canvi, han apostat per la via cap a l'economia de mercat i la democràcia. Malgrat tot, En Lieven, confia que a llarg termini sorgirà un nou Estat rus plenament democràtic. Ω

Marbella i Melilla, s'Arenal i Calvià

Des de familers d'anys, la Mediterrània és un viver de demagogs histriònics i cabdills locals. La més petita feblesa d'un regne o imperi ha estat sempre aprofitada pel cacic local de torn per implantar-hi la fèrula autoritària, el poder personal, exercit adés amb maneres paternalistes (o maternalistes), adés amb brusquedat atàvica -i sempre, sempre, amb un bon domini de les tècniques teatrals.

Aquesta casta de manaies ha proliferat i prolifera tant, a les ribes de la nostra mar, que gairebé els podem considerar endèmics del nostre paisatge social. Els tirans espartans, les tribus iberes, els microregnes de les illes hel·lenes, les ciutats-estat babilòniques, els reialmes visigots, els regnes musulmans de taifes, els senyors feudals, les ciutats renaixentistes itàliques, la màfia siciliana, l'Albània autàrquica, l'eivissenc Abel Matutes, els clans corsos, Berlusconi, els libanesos xiïtes i sunnites, Umberto Bossi... són els exponents més cèlebres d'aquesta fallera mediterrània que consisteix a encastellar-se en un redolet, cultivar el culte a la personalitat, fer i desfer a pler, i oblidar que en el més enllà hi ha valors democràtics, ideals il·lustrats o noses per l'estil.

Avui, aquests espècimens aconseguen bunqueritzar-se en indrets com ara Marbella, Ceuta, Melilla, s'Arenal de Lluçmajor... o Calvià. És a dir, que, en política, les males herbes arren (i maten la vegetació autòctona) en llocs que tenen unes característiques similars: a) un percentatge molt elevat de persones desarrelades; b) un nivell cultural baixíssim entre el gruix de la població; c) un entorn natural devastat; d) una cultura autòctona gairebé exterminada; e) una societat desestructurada, i f) una cultura del lucre que apaga tot altre valor o consideració.

És en aquest femer que personatges com Jesús Gil i Gil, Joaquín Rabasco o Margarita Nájera s'engreixen, s'enfilen damunt troncs de poder municipal i obtenen l'adhesió reverencial de molta gent. Tots tres tenen en comú l'originalitat provocadora, i una gran habilitat per activar els ressorts primaris de gent que no ha tingut accés a una educació decent.

Jesús Gil explota la fascinació del matassetes groller i cavernari -tan rendible a Marbella (perquè vol ser un món a part) i a Melilla (perquè és un tocom oblidat). Joaquín Rabasco governa a Lluçmajor amb el PP gràcies als vots de s'Arenal, on s'apinya molta de gent que no volen ser ni mallorquins, ni remotament cultes, ni tampoc bilingües -el bilingüisme que predica Rabasco és per als altres, perquè els seus votants els vol monolingües i desarrelats.

Però la més hàbil de la tríada és na Margarita Nájera, presidenta del PSIB i batlessa de Calvià: per una banda, es passa per la daixona les directrius proteccionistes del seu partit, pega una endemesa de ciment contra la serra de Tramuntana i fa pami-pipa al Pacte de Progrés, al Consell Insular i al Govern. I al mateix temps té la barra de vendre a Europa la imatge d'una ecologista d'avantguarda, es presenta a les eleccions municipals lluint una camionada de margalides, agrana... i després resulta que les floretes que venia eren... no de plàstic, sinó de ciment!

A més -i no és casualitat-, les agressions contra el territori sempre van de bracet amb el menyspreu de la llengua i la cultura pròpies de Mallorca. A finals de l'any passat, la Nájera presentava un Pla municipal de Normalització Lingüística que feia polit i tot... però no conec ningú que li hagi sentit dir *bon dia* a la senyora de Calvià.

Margarita Nájera és una pedra insuportable a la sabata del PSIB-PSOE, una dissonància massa estrident. Si Francesc Antich vol que el seu partit sigui (o sembli) *més PSIB que no PSOE*, haurà de llevar-se de damunt el pes mort de la impresentable batlessa calvianera.

Ara que ha començat la transició de veres a les illes Balears i Pitiüses, el PSIB-PSOE podria fer aquí un paper similar al que va fer el PSUC a la Catalunya estricta durant els anys setanta: explicar als *nous illencs* (i als seus fills) que les illes són un bocí de nació catalana, que el català n'és la llengua nacional, que la normalització lingüística és un imperatiu democràtic indefugible, i que la terra que trepitjam és un dipòsit de cultura que cal respectar i estimar. Però el PSIB no tindrà cap credibilitat, en aquesta tasca noble i necessària, si no s'espolsa aqueixa mosca d'ase anomenada Margarita Nájera. Ω

Joan Cabot, ERC-Migjorn

Maquis i guerrillers

PER VICENT BORRÀS (*)

Potser en les nostres latituds-mb l'euro com a tòtem de la tribu i la visa com a únic passaport -i a hores d'ara- en que la polèmica més ardent és si el mil·lenni i el segle finiran la nit de Cap d'any del 1999 o la del 2000, les històries de guerrillers i de maquis ens queden més lluny que les gestes cinematogràfiques d'El Zorro. Però no fa tants anys les parets de molts dels joves eren decorades amb l'efígie del guerriller més mític i les pres tatgeries albergaven alguna biografia d'aquell que s'anomenava Ernesto Che Guevara, El Che. I fa només cinquanta anys la geografia d'aquesta pell de brau -els seus paisatges més inhòspits- era poblada per maquis, aquells que no donaren per acabada la guerra del 36-39 i que s'hi refugiaren per resistir fusell en mà al general Franco, com els últims romàntics, a l'espera que les tropes aliades entraren pels Pirineus, quan l'any 1944 havien acabat amb el nazisme i el feixisme europeus, i enderrocaren la dictadura. I ara, de la mà d'Edicions Bromera, Miquel Ferrà i Joan Francesc Mira, amb les "Llegendes del Che" i "Viatge al final del fred" respectivament, recuperen de la desmemòria aquelles històries de guerrillers i maquis. Tot i que formal i narrativament són llibres molt disparells, coincideixen en aquest interès combatiu, per qualificar-lo d'alguna manera, que tan poc té a veure amb l'euro, la visa i el final del mil·lenni.

Les "Llegendes del Che" és, com el seu títol descriu un recull de llegendes protagonitzades per Ernesto Che Guevara. La veracitat històrica d'aquests passatges biogràfics descansa sobre un matalàs de recerca ferrariana i de mitologia popular que l'Amèrica llatina ha anat teixint-hi i que, de ben segur, tampoc s'allunyarà massa de la realitat d'aquell heroi de la boina i l'estel que preferí estendre la revolució per tota la geografia nerudiana a la tranquil·litat d'un despatx ministerial a l'Havana. Siga com siga, aquestes llegendes aporten aspectes interessants i contribueixen a perfilar la humanitat del guerriller argentí. Miquel Ferrà, una vegada més, amb la fórmula de la història-ficció, s'interessa per una biografia històrica i manipula i fa versemblants els materials tot esforçant-se perquè càpien dins els paràmetres del que hauria pogut passar en la realitat. Ja en un altre lloc vam comentar que la "insistència obsessiva en la història, en els diferents escenaris del planeta, en les múltiples connotacions d'interessos que esclaten en guerres, ens fa

pensar que la globalitat de l'obra de Miquel Ferrà és una profunda reflexió sobre l'ésser humà, un estudi sobre la història de la intolerància i el caïnisme

(...) i aquest nou lliurament del seu quefer literari no desdii les anteriors paraules. Les narracions, tractades literàriament per l'escriptor solleric amb les formes de la rondalla tradicional que accentuen l'aurèola mítica del personatge, van acompanyades d'unes notes explicatives sobre la procedència del material i per unes magnífiques fotografies d'Alberto Korda.

"Viatge al final del fred" de Joan Francesc Mira havia estat publicada l'any 1983 però significativament retallada. Ara aquesta nova edició ens ofereix la versió completa, revisada i definitiva i gràcies a l'estudi introductor de Carles Mulet, les eines necessàries per fer-ne una lectura aprofundida. "Viatge al Final del fred", com altres creacions de Joan Francesc Mira, s'emparenta amb aquell tipus de narrativa que elabora al màxim cada paràgraf i aprofundeix en el món- leg interior i en el flux de consciència per "viatjar" a l'interior dels protagonistes. L'exercici d'estil i de domini de la tècnica i del codi no és gratuït, vistos els resultats que n'obté Mira amb aquesta novel·la, els protagonistes de la qual són una parella de bessons que s'enfrontaran amb el pasat personal i amb la

història col·lectiva. El paisatge vist pels protagonistes i l'ascensió -real i simbòlica- a la muntanya són molt bones mostres de la prosa fabulosa de Mira, i també, en aquests capítols, podem observar el partit que en trau a cada racó de línia o paràgraf per suggerir fragments d'un pasat; passat que el flux de la consciència ens descobreix incomplet, però que la retina del lector reconstruirà en un tot sense més esclatxes que les que visqueren els protagonistes. Com a rerafons d'aquest brillant exercici narratiu, hi ha els fets novel·lats que ens parlen d'una història d'amor marcada per la guerra del 36 i les fronteres, no només geogràfiques i polítiques, sinó també les que separen dos germans bessons. "Viatge al final del fred" té a més l'atractiu de ser una interessant exploració literària del món dels maquis amb uns personatges singulars i amb les petites i terribles tragèdies dels foscos anys de la postguerra.

Ja ens va bé que durant aquest apocalíptic 1999 ens acompanyen lectures com les que ens proposen Miquel Ferrà i Joan Francesc Mira. Ω

(*) **Vicent Borràs** és professor universitari de català a València.

Història de Mallorca

Francesca Bosch i la transició

D'ençà finals de l'any 1983, en la mateixa mesura en què les relacions de na Francesca amb l'eurocomunisme es refredaven, els nostres contactes anaven adquirint força intensitat. Aleshores, juntament amb Antoni Serra -que dirigia la secció "Cultura" del diari Última Hora-, jo escrivia cada setmana en aquesta publicació. Vaig aprofitar l'avenentesa per a obrir el suplement cultural a la històrica dirigent del carrillisme a les Illes, que en aquells moments (febrer de 1984) començava a qüestionar la política duita a terme per la direcció del PCE en temps de la transició. El diumenge 12 de febrer de 1984, en una entrevista que li feia, ella posava a revisió públicament tota la seva vida política d'ençà l'època en què era secretària general del PCE a Balears (1968-1978). En aquells

UCD i el PSOE no hem tret res de profit. Nosaltres lluitàvem per un Programa de Solidaritat Nacional per sortir, entre tots -obriers i patrons-, de la crisi, de l'atur, etc. La dreta i el PSOE no ho entengueren com nosaltres ho enteníem".

Més endavant, li deia: "D'ençà 1977 són molts d'anys sense treure Nostra Paraula. Ara surt enmig d'una conjuntura ben difícil per al vostre partit..."

Contestava: "La V Conferència de l'any 1981 ja prengué un acord per editar-la de nou. Però els entrebancs i problemes de determinats camarades del Comitè d'Illes amb una visió reformista, revisionista i socialdemòcrata de la realitat il·lenca i de l'Estat feren impossible tirar endavant el projecte. Ara hi ha un Comitè sense reformistes ni socialdemòcrates, un comitè d'Illes comu-

En temps de la transició hi hagué greus errors polítics que som els primers en reconèixer. A vegades semblava que volíem ocupar l'espai electoral del PSOE. Hi hagué un oblit del paper del Partit dins els moviments de base. Potser era una visió molt electoralista de la nostra feina (Francesca Bosch).

moments (estam en el febrer de l'any 1984) era fortament crítica amb l'experiència tenguada amb les fantasmals organitzacions promogudes pel carrillisme. Parlava, en l'entrevista abans esmentada, del cost polític -immens, en la seva opinió- que havia significat la legalització dels "euros". "Una legalització" -jo li deia- "amb un preu polític molt elevat: renúncia del socialisme; renúncia de la República com a forma d'Estat; renúncia a l'autodeterminació de les nacionalitats, etc". Em contestava na Francesca: "No cal dir que en temps de la transició hi hagué greus errors polítics que som els primers en reconèixer. A vegades semblava que volíem ocupar l'espai electoral del PSOE. Hi hagué un oblit del paper del Partit dins els moviments de base. Potser era una visió molt electoralista de la nostra feina. Però ha de quedar ben clar que els vertaders comunistes mai no hem renunciat al leninisme ni a l'internacionalisme proletari. Tot allò fou quelcom de provisional i conjuntural. Però dels pactes amb

nista que porta a terme aquesta tasca. Nostra Paraula vol ajudar a la clarificació ideològica. Amb tanta crisi interna i amb tanta confusió política cal fer una revista com la nostra que ajudi a clarificar l'espai d'una política comunista per a la nostra terra".

En aquell moment jo recordava a la perfecció la Conferència del P "C" celebrada en el Poble Espanyol de Ciutat (sota la vigilància inquisitorial del membre del Comitè central, el camarada Zaldívar, futur trànsfuga, en busca de diners i poder, al PSOE), en la qual la direcció il·lenca del carrillisme rebutjaven públicament l'herència històrica de la Revolució Socialista d'Octubre, del socialisme. Hi érem presents com a convidats: en Sebastià Serra per part del PSM; en Ramon Aguiló per part del PSOE; i jo, que hi anava per part de l'OEC i vaig llegir -una vegada enterrada tota vel·leitat revolucionària- un missatge en nom del meu partit. Ω

Miquel López Crespí

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

La lluita antiimperialista i antifeixista en els anys vuitanta

Havia conegut Margalida Thomàs l'any de la seva ruptura amb el PCE i l'eurocomunisme (1984). Aleshores ella i un nombrós grup de dirigents i afiliats al carrillisme illenc decidiren entrar a militar en el prosoviètic partit d'Ignacio Gallego (el PCPE) i, a partir d'aquell moment, tot criticant les claudicacions fetes pel PCE en temps de la transició (abandonament de la lluita per l'autodeterminació i la república, acceptació dels antipopulars Pactes de la Moncloa, etc., etc.), passaren a enfortir el marxisme i el moviment antiimperialista de les Illes. Particularment no vaig militar mai en el PCPE; però com de costum (des de començaments dels anys seixanta), sempre havia col·laborat amb l'esquerra mallorquina; i ara, amb na Lila i molts companys d'altres grups (PSM, MCI, independents...), començàvem les campanyes per provar d'aconseguir que l'Estat espanyol no ratificàs l'ingrés en el bloc agressiu de l'OTAN. Record tantes i tantes discussions per dinamitzar la vida cultural i associativa de les Illes! Els debats per muntar l'Ateneu Popular Aurora Picornell... Era l'any 1985. Un dia de 1985, amb na Lila i na Lluïsa Thomàs, en Manel Domènech, en Miquel Rosselló, en Rafel Morales, les germanes Massanet (n'Assumpta i na Magdalena) i altres companys decidírem muntar aquesta eina de lluita cultural: l'Ateneu Aurora Picornell. Na Francesca Bosch, com de costum, s'hi sumà de seguida i ens ajudà en l'organització dels actes i cicles de conferències. L'Ateneu Aurora Picornell va ser una provatura per servir la memòria nacionalista i republicana de les Illes, la història del moviment obrer i les

idees del marxisme per a les properes generacions de mallorquines i mallorquins. Idees que, a mesura que es consolidava el regnat de l'oportunisme i el cinisme dins la societat sorgida de la reforma, eren oblidades per més i més sectors del poble.

A mitjans dels anys vuitanta, la dreta, malgrat l'èxit que per a ella significà el canvi de règim, les continuades victòries electorals, portava -i porta cada dia!- una intensa guerra ideològica contra les idees d'autodeterminació, canvi i progrés social. Quan amb na Margalida Thomàs i na Francesca Bosch decidírem fundar l'Ateneu sabem que una època grisa s'apropava. Tornaven a calar foc als homes i les dones a la "civilitzada" Europa. A Dresden, Hamburg, Madrid o París (a Catalunya ara mateix!) s'hi encenien fogueres per a cremar persones. Els atacs constants contra la immigració! Al·lotells sense escrúpols, armats per misteriosos grups amb prou diners, atacaven -ataquen encara!- a les nits, les cases en runes on es refugiaven els immigrants àrabs o sud-americans. També muntàrem el Casal d'Amistat Mallorca-Cuba (amb els amics Carles Manera, Aina Salom, Miquel Planas, Bartomeu Sancho...). Sovint les reunions de l'Ateneu i del Casal les fèiem a casa del recordat company, el tinent Rafel Morales, espòs de n'Assumpta Massanet, o en el Pont d'Inca, a casa d'en Miquel Rosselló i na Lila.

En la línia de defensar aquestes idees de justícia social i de combat continu contra les desigualtats organitzàrem la presentació de l'Ateneu. La primera reunió informativa per a la premsa tengué lloc en el local del PCB a les cinc del capltard del dimarts dia 5 de març de 1985. Ens

encarregàrem de la presentació Francesca Bosch i jo mateix. Amb na Margalida Thomàs també muntàrem l'acte d'homenatge (15 de març de 1987) a la dirigent comunista Aurora Picornell, assassinada pel feixisme l'any 1937. El descobriment de la placa amb el nom d'Aurora Picornell en un carrer de la barriada del Molinar, va ser un èxit. Les desenes de reunions al local de l'Ateneu, en el carrer de Lluís Martí de Ciutat, o a casa de n'Assumpta Massanet i na Lila Thomàs, havien donat el seu fruit. Una munió immensa de gent -molta de la qual vells lluitadors republicans dels anys trenta- es reuní davant l'església del Molinar on s'havien de pronunciar els discursos aquell dia. La

banda de música de Montuiri tocà l'himne republicà, Els Segadors i La Internacional nombroses vegades. Hi parlàrem n'Antoni Serra, en Miquel Ferrà i Martorell, na Lila i jo mateix. El meu parlament se centrà a recordar la necessitat que teníem, per servir la memòria

col·lectiva del nostre poble, que els historiadors joves es dedicassin a estudiar aspectes desconeguts del nostre passat més recent; especialment, tot el que feia referència a la guerra civil i a la lluita antifeixista. Aquest parlament fou recollit en el llibret Aurora Picornell: la lluita mai no mor, editat per Nostra Paraula l'any 1987.

Amb Margalida Thomàs vaig col·laborar molts d'anys en la revista Nostra Paraula (publicació a l'avantguarda sempre dels nostres drets nacionals i socials). Hi vaig escriure d'ençà el primer número, en la segona quinzena de febrer del 84, fins al 1988, malgrat que mai no vaig ser militant del PCB-PCPE, tot i el càrrec de vice-president de l'Ateneu Popular "Aurora Picornell". El primer nucli de redacció (febrer de 1984) el formàvem: Federico Melchor, Biel Bassa, Francesca Bosch, Miquel López Crespí, Manel Domènech, Josep Valero, Armando López Salinas, Isidre Forteza, Carles Manera, Òscar (que amagava sota aquest pseudònim el tinent Rafel Morales) i Lila Thomàs. Un parell d'anys més endavant, l'equip de Nostra Paraula va quedar reduït a la mateixa Francesca Bosch, Josep Valero, Manel Domènech, Òscar, Lila i jo mateix. En Biel Bassa i na Carmen Vázquez s'encarregaven del disseny i la composició i en feien de secretàries tècniques Lluïsa Thomàs i Magdalena Massanet. (Miquel López Crespí) (Article publicat en El Mundo-El día de Balesares el 2-VIII-1999).Ω

Alimentar els engranatges de l'especulació

Són 45.000 milions a repartir entre el President de Telefònica i uns quants executius d'aquesta entitat. El negoci es basa, en bona mesura, en lleis fiscals que donen rebaixes generoses als qui especulen en borsa. En aquest cas, a les "opcions sobre accions" que, en expressió d'un comentarista econòmic, permeten que un executiu pugui "jugar inclòs amb el seu sou, com si fos a un casino".

Al mateix temps, la plantilla de Telefònica perd, no 10.000 treballadors, com s'ha dit, sinó 25.000 treballadors. Acomiadats. No perquè sobrin, sinó perquè cobraven "massa". El servei ha empitjorat fins a extrems que no es coneixien feia molts anys, les factures pugen. Telefònica deixà de ser un servei públic per a convertir-se en una fixa de joc a les borses. Els executius que dirigeixen l'operació, naturalment, juguen i es folren.

Qualsevol treballador compren que allò que era patrimoni dels països, controlat per l'Estat, ha estat lliurat a aquests jugadors de borsa a fi de nodrir els engranatges de l'especulació. Amb l'agreujant que Telefònica ha estat l'instrument per a privatitzar també els serveis telefònics de molts de països de l'Amèrica Llatina.

Al senyor Aznar li sembla totalment normal el que ha fet el seu amic el president de Telefònica, que per això el nomenà sense més mèrits que l'amistat i el seu coneixement del joc de la borsa (que no de les telecomunicacions). Però prefereix guardar les aparences augmentant un poc els impostos d'aquests superbeneficiis.

Joaquín Almuina i els demés representants de l'esquerra oficial a les Corts han protestat. Diu en Juli Anguita que li sembla malament que en "algunes privatitzacions" hi hagi una minoria que floqui. I el grup parlamentari d'Esquerra Unida ha acordat amb el PP, CiU, PNV i Coalició Canària una reforma que manté la rebaixa d'imposts per a "les opcions sobre accions", però només fins a dos milions i mig de pessetes anuals. Es a dir, se segueix primant l'especulació, però dins d'uns límits.

El candidat socialista Almuina, "puntualitza contínuament que no està en contra de que els directius de les empreses tinguin aquest sistema de retribució. El problema està en les empreses recentment privatitzades" (EL PAÍS, 11-11-99). Joaquín Almuina, que ja ha reiterat que no vol fer-se enrera en les privatitzacions, vol, privatitzacions "netes" i opcions sobre accions "netes". Són escrúpols fora de lloc, ja que l'objectiu central de l'onada de privatitzacions que assota el món es precisament nodrir les borses de valors.

El senyor Vilallonga i demés executius de Telefònica, cobren, dons, 45.000 milions (entre altres emoluments) com a comissió pel servei prestat als centres financers al lliurar-los el servei telefònic de tots aquests països com objecte de saqueig.

Escandalitzar-se per la comissió i donar per bo el saqueig, és agafar el rave per les fulles. Allò més greu és que es lliurin totes les nacions a mans dels especuladors, destruint l'economia i, en particular, els serveis públics.

Els dirigents de la Internacional Socialista han proclamat, aquests dies, les seves bones intencions de "disciplinar els fluxos de capital" mitjançant una reforma de les institucions internacionals de capital financer, que organitzen la privatització per nodrir les borses. No pretenen "controlar-les" i posen com a guardià de les gallines, el guineu, a les institucions internacionals del capital financer.

L'únic problema és que les privatitzacions destrueixen serveis públics, els llocs de feina, les bases d'existència de les poblacions.

Les privatitzacions netes no existeixen. L'especulació neta no existeix. Cal tancar aquest casino de les privatitzacions. Ω

Pere Felip i Buades

L'Ateneu Popular "Aurora Picornell" els anys vuitanta. Margalida Thomàs presenta Alexandre Sisnenko i Miquel López Crespí que parlaren de la història del moviment obrer a nivell nacional, estatal i internacional.

Episodis Turístics

PER ALFONS CUBELLS PLENS (MARQUÉS DE MONISTROL I CODORNIU)

En florir la primavera a Mallorca, una allau de turistes desembarca per tal de passar-s'ho bé. Els indígenes troben llavors moltes oportunitats de conèixer gent d'altres països i els fadrins cerquen la aventura eròtica. Les històries que segueixen són patrimoni de moltes persones i intenten descriure aquesta epopeia plena de grandesa i misèria de la recerca intercultural en forma d'aventures i desventures de picadors despistats narrades en primera persona. Les societats "turístiques" tenen encara massa hipoteques pendents (el masclisme n'és una, però no l'única) com per a que els mites del mestissatge, el multilingüisme i demés no sonin falsos i artificials. A aquests conceptes grandiloqüents s'hi oposa frontalment el drama tragicòmic d'una identitat que els protagonistes d'aquest inventari de situacions necessiten i de vegades no troben. És aquesta una assignatura no aprovada que provoca desconcert i confusió, un tema susceptible de ser investigat.

Però potser no calgui cercar-li tanta transcendència a tot plegat i el que es descriu sigui atribuïble a les seves personalitats poc madures. No ho sé. Jutjau vosaltres mateixos.

Primer Episodi

Caminam acaronats per la suau brisa marina sota la celstia amarada d'estrelles i la llum de la lluna evocadora del nostre somni d'enamorats. Abans de tocar la riba ens aturam moltes vegades: a besar-nos amb aquella tendresa insistent que creix i creix en la quietud de la pau primaverenca.

-T'estim.....

És una queixa, un balbuçig vacil·lant que, endut per l'emoció, difícilment encert a mussitar.

Però els seu esguard queda fixat en els llavis que han pronunciat aquestes paraules com si en aquell moment no existís res més. I, deliciosament sensible, s'abandona un cop més en els seus braços que l'acullen càlids.

La platja solitària és testimoni del nostre amor que se'n emporta a altres paratges, inefables, d'ombra i de llum orgàsmiques.

La festa continua a l'habitació del seu hotel. És fantàstic. Després de fer l'amor per segona vegada aquell vespre, em diu: - Ets el millor amant que mai hagi tingut.

Pens que la meua gana fa miracles però no li ho dic per no trencar el seu entusiasme.

-En deus conèixer moltes, d'al·lotes. -Només les més boniques, li dic.

Aquestes paraules vanitoses són també un homenatge a ella i el preludi d'una pregunta que acabarà trencant el miratge quan em demana: -Et vols casar amb mi?

El cel s'esbuca al meu damunt.

L'he coneguda fa unes quantes hores. És hongaresa i fa de traductora. Al seu país té un sou, segons m'ha dit, d'unes trenta mil pessetes mensuals. Vint vegades menys del que guanyen les ballarines russes de la discoteca on treballa i que ocasionalment m'han prestat els seus favors venals. Em sent estafat. Pens que deu tractar-se d'una espavilada a la caça i captura d'home, d'una aventurera sense escrúpols, oportunista i resaviada. Em cal desenganyar-la aviat. De manera volgudament brutal li dic: -Escolta, tu, perquè al teu país us morigüeu de gana i segurament hagi demanat un préstec al banc per venir a Mallorca a trobar un incaut que vulgui casar-se i et tregui de la misèria, això no et dona dret a pensar que cauré en el teu parany. Què t'has pensat?

Hi ha un silenci sepulcral. Lentament es gira d'esquena, s'arrufa al caire del llit i comença a sanglotar. Passen minuts abans que intenti ponderar la situació: -Gyöngyi? -Gyöngyi, no et facis la víctima.

Es redreça. Té les galtes cobertes de llàgrimes i les sines molt caigudes, de tristesa potser, o tal vegada les hi ha tingut sempre i fins aquell moment, en que tot s'ha esqueixat, existís en mi un valor de naturalesa espiritual que transcendia les característiques del seu cos tot ignorant-les.

Amb una serenitat impròpia d'aquell moment, amb gest mescla de dignitat i dolorosa presència d'ànim replica: -Ja res del que pugui dir té ara sentit, però vull que sàpigues una cosa. Aquesta nit ha crescut en mi un sentiment que fins llavors no havia experimentat. Pensava que era recíproc, pregon, profund, i que aquest miracle havia nascut entre nosaltres. Malgrat el que pensis pels teus prejudicis, no cercava un paio amb diners, no sóc una prostituta. De fet, tenia -Sospira, rectificat: -Tinc, un promès amb molt de diners, diners sí, i prestigi social: és el fill del primer ministre del meu

país. S'ha expressat amb naturalitat, m'ha semblat fins i tot que creixia físicament, que s'elevava. Probablement ha dit la veritat. -Ara, si us plau, surt d'aquesta habitació. No et vull tornar a veure mai més.

Me'n vaig ràpidament, avergonyit. A de fora ja no hi ha estels, la nit és fosca, però no tant com els meus sentiments.

Segon episodi

S'havia cruspit amb fruïció les gambes a preu de fresques però que no ho eren que, com a cavaller que sóc, vaig pagar religiosament. Tenia una mirada penetrant que prometia tota mena de plaers. Era qüestió de quedar bé.

En havent sopat, ja dintre del cotxe i en el moment que em va semblar oportú la vaig convidar a anar al meu apartament. Amb prevenció reconcentrada em contestà: -No, vull anar al meu hotel a dormir.

Alarmat, vaig demanar-li: -Tota sola? -És clar, respongué sense immutar-se.

Era evident que la tia no "tragava". I jo que m'havia gastat vint llangardaixos! Vaig trepitjar el fre i ens aturarem gairebé en sec: -Doncs senyoreta, si vol dormir tota sola haurà d'arribar a l'hotel sense la meua ajuda. Faci el favor d'abandonar el meu vehicle.

Al principi no s'ho creia. Potser perquè la carretera era secundària i la nit molt fosca. Amb veu tremolosa em demanà: -Què dius?

-Que baixis d'aquest cotxe ara mateix.

Vaig ser jo qui hagué de baixar, vaig obrir la porta del seu costat i la féu sortir, no sense certa resistència. En acomiadar-me vaig intentar consolar-la: -D'aquí un parell d'hores potser algun pagès que passi amb el tractor et porti a la cruïlla de....

No em deixà acabar: -Fotut malparit, porc, cabró !!

Certament que aquella nit havia pensat veure-la fora de si, però no precisament d'aquella manera; el contrast entre l'escena de llit imaginada i la que s'estava produint en la realitat em va fer sentir trist, buit i miserable.

Arrencant precipitadament la vaig deixar, però al cap d'un parell de quilòmetres faig una pensada: la nit era tan fosca i ella tan dèbil... Decidesc tornar-hi.

La trob asseguda a la cuneta, les mans cobrint-li la cara.

Sense moure'm de dins el vehicle li deman: -Què, t'ho has pensat millor nena?

Per tota resposta la paia agafa un roc i el llença contra el meu cotxe. I jo que prem l'accelerador i la deix enrera definitivament, per sempre més.

Tercer Episodi

Aquest diàleg fou mantingut en el bar d'una petita ciutat sueca on em vaig desplaçar per necessitats afectives, resseguint un somni la protagonista del qual m'havia robat el cor. Em recollí a l'aeroport i ens en anàrem a prendre copes. Entre glop i glop intercanviarem aquestes paraules: - Be, Joan, ara m'has de dir quin és el teu programa, què penses fer aquí?

-Compartir amb tu tots els moments possibles, conèixer-te millor, anar construint quelcom entre els dos.

-Saps que estic molt ocupada amb els fills del meu anterior matrimoni i la meua feina, ho intentaré però em serà difícil.

-Sí, no vull destorbar-te. En decidir venir a veure't era conscient de que tens moltes responsabilitats i obligacions. Saps? Hem parlat per telèfon tantes vegades, que ara, cara a cara, la situació és un poc diferent. No és que em trobi incòmode però et trobo diferent....

És normal. A Mallorca era de vacances, com veus m'he tallat els cabells.....

-I tal vegada portes ulleres i, per coqueteria no te les has posades.....

Somriu, encén una cigarreta.

-Les empro per llegir.

-Vaja !!

Esclafeix a riure, per primera vegada la trob més propera, accessible.

-Res d'això, que portis ulleres o t'hagis tallat els cabells, invalida la imatge que tinc de tu, el que sent. He fet quatre mil quilòmetres per dir-te el que tant et vaig repetir a Mallorca: que m'agrades.

-Però la nostra relació s'ha mantingut per telèfon, no ens coneixem molt.....

Manté una distància que em sorprèn. Segueix parlant.

-A la teua illa em vaig sentir lliure, em trobava en una altre dimensió, el primer dia que vaig llogar el cotxe tot era lluminós.

-Per això reies tant, i jo em demanava perquè. Trob que estàs bevent molt.

-El nerviosisme del primer encontre, després de tant de temps.

Quelcom falla, no sé exactament el què. Pens que a l'aeroport, quan recollia les male-

tes, s'ha mantingut darrera meu, a distància, especulant potser.

-Quina impressió et faig ara?

-Ets una persona agradable.

-Vaig conèixer una al·lota que pensava el mateix. Era molt riallera, tant, que un dia em va sufcocar una mica i ella sentí la necessitat de dir-me que reia amb mi no de mi. Li queia bé, fins i tot li agradava... com amic.

Hi ha un silenci, ella abaixa l'esguard, em mira les mans, a l'aeroport quan ens hem vist per primera vegada ja ha fet un gest semblant. Reprèn la conversa.

-Crec que és fort que hagi fet un viatge tan llarg només per veure'm; valor molt que et presentis aquí, pensat i fet no?

Ara les seves paraules les trobo del tot intrascendents. Com impulsat per un mecanisme secret li deman: -Barbro, et vols casar amb mi?

-I ara.. Joan... però si amb prou feines ens coneixem. Allò nostre fou un encontre bonic, molt bonic, Miquel però no deixa de ser una aventura estival.

-Tens raó però és que ara mateix, amb les teves paraules, els teus gestos, et veig allunyada com si t'hagués perdut. -No m'has perdut. El meu promès no viu amb mi...

-Quin promès?

-T'ho havia d'haver dit... m'he reconciliat amb ell....

-I has esperat a que em presentés per a dir-m'ho? Que fes un viatge tan llarg i gastés la meua paga de dos mesos per venir a veure't? Això no és fa, dona.

-Era una situació difícil per a mi. Em trucà fa una setmana i em digué que encara m'estimava.

-I per què no m'ho digueres? Som amics...Potser has esperat fins ara perquè ja no te'n recordaves massa de com era jo i has volgut comparar-nos?

-No sé què dir-te. Joan, és possible.

Quart Episodi

Després de creuar uns breus mots a la barra la noruega s'havia assegut amb mi a la terrassa d'aquell bar. Vàrem parlar prou (filosofia inclosa, li agradava Nietzsche). La meua imaginació començava a fantasiejar.

Però les meves il·lusions eren vanes, perquè al cap d'una estona es va asseure amb nosaltres un jove de color que no em devia arribar a l'altura de l'avantbraç. Molt educadament i després d'intercanviar unes paraules amb el negret, la vikinga em va dir que se'n anaven.

-Que potser t'agrada més que jo? Vaig cometre la

imprudència de demanar-li a soles mentre ell pagava les consumicions. Ella em va respondre amb la diplomàcia pròpia de les fèmies en aquests casos:

-No es tracta d'una qüestió de gustos, és un vell amic i hem de parlar de coses privades.

S'allunyaren de mi agafats del braç, tot fent-se moixaines.

No sé si a algú li ha passat mai quelcom de semblant però crec que molts d'homes vindrien que el nostre orgull queda un poc tocat després d'una cosa com aquesta: que estiguis assegut amb una paia fent-te il·lusions i que en un tres i no res la vegis desaparèixer amb el primer individu que li fa peça (que sigui baixet i negre no crec que hi tingui res a veure).

Els vaig seguir.

S'havien assegut en un altre bar musical, i aleshores vaig fer una de les meves entrades estrepitoses que criden l'atenció. Vociferant i amb gest comminatori l'amenaç:

-Escolta nena, a Mallorca no estem acostumats a n'això. M'has destrossat l'amor propi i...

Ella féu un gest de disgust i se n'anà amb ell a la barra del bar (volien estar tot solets)

En aquell local hi havia la fauna típica de la costa mallorquina en temporada estival. Jo devia estar molt alterat perquè vaig notar que molta gent començava a fixar-se en mi; em passa sovint això, els meus gestos no dissimulen els sentiments i el meu nerviosisme és un imant que atrau tot tipus d'atencions.

És aleshores que cobra sentit una vena gairebé exhibicionista que recrea els meus conflictes i frustracions. Ja em teniu, doncs, fent el brètol: ara empalm cigarreta rera cigarreta, llavors se'm cau el gin tònic, a la pista de ball improviso un bolero mallorquí... tot prou llastimós, o divertit, segons ho mireu.

Uns "hooligans" que portaven una cambra de vídeo havien seguit els meus moviments i es mostraven interessats, avorrits com estaven, en aquella història (els païos havien detectat el que passava i amb un morbo decididament britànic els encuriósien les meves evolucions angoixants de mascle burlat: vist amb perspectiva em sembla que era tot el bar el que estava pendent a veure en què desem-

bocava tot plegat).

Quan no vaig poder més, aclaparat com estava amb la sorna general que començava a congriar-se li vaig dir al de la càmera que em seguís. Aquest, els seus companys riallers i jo ens acostàrem a la parella. I just davant els nassos dels dos enamorats, amb el testimoni de la càmera i el descollanament general, amb un sentiment desconegut que em descobrí els meus innegables dots artístics, vaig començar a entonar la inoblidable cançó d'en Paul McCartney:

"Ebony and ivory did together in perfect harmony, side by side om my piano....."

Era el meu sincer homenatge a aquell amor que se'm negava. Ω

Dites relacionades amb el vi

El vi des que el van trepitjar fuig dels peus i puja al cap.

El vi diu la veritat.

El vi dolç fa coragre.

El vi dóna bona llengua.

El vi és bon mosso, però mal amo.

El vi és el millor testimoni de la veritat.

El vi és enganyós: primer dóna força i després dolors.

El vi és l'ham de la veritat.

El vi és la llet dels pobres.

El vi és la llet dels vells i la llet el vi dels infants.

El vi és la medecina dels pobres.

El vi és mal enemic.

El vi és més llaminer que el sucre.

El vi és vendre i penedir.

El vi esquiva les penes.

El vi estalvia el pa i el pa estalvia el vi.

El vi fa com la sal: no porta mida.

El vi fa parlar a glops, però clar.

El vi fa parlar llatí.

El vi fa riure i fa dormir.

El vi fa sagí.

El vi fa saltar els vells.

El vi fa sang i l'aigua fa fang.

El vi fa sang, la carn fa carn i el peix fa fang.

El vi fa sant el vell.

El vi fa tenir.

El vi força i l'aigua en treu.

El vi fort fa anar de tort.

El vi fred i el caldo calent i si pot ser bullent.

El vi ha de tenir coses de la dona hermosa: bon color, bon nas i bona boca.

El vi i el secret són enemics.

El vi i el sol fan posar alegre. Ω

Gràcies a la democràcia dels catalans i dels protestants

La tirania -enemic públic nombre u de la Humanitat-, l'*Imperio*, està en crisi d'ençà 1643, quan els *tercios* quedaren en total debacle enmig la Guerra de Religions europea i els processos independentistes de Portugal, Catalunya, Biscaia i Andalusia.

Els nostres cruels botxins ens han martiritzat el 1640, el 1714, el 1939... Però els ha sortit cara llur barroera i viciosa crueltat, i llur *Imperio* genocida s'ha anat esmicolant i passant a ser una subpotència que s'ha d'adaptar a uns mínims criteris democràtics, cosa impensable per a uns energúmens integristes com les castes dirigents castellanés, gent de força, foguera i degollim.

A cada genocidi que han comès els ha seguit una catàstrofe estructural o interna, una desfeta internacional... Sa nostra pàtria, Catalunya, encara és esclava d'*ellos*. *Ellos* ens han desestructurat psicològicament i cultural, com la serp que desencaixa els ossos del xai que s'està engolint. Cada vegada els catalans semblen més estúpids, sobretot els del continent, per deslliurar-nos-en. Però mentrestant, l'*Imperio* veu com moviments nacionalistes de tota mena (asturs i lleonesos, el BNG, andalusos, canaris, aragonesos, càntabres, castellanistes, fins i tot riojans de dretes, d'esquerres, tous, durs, governs nacionalistes monocolors com a Euskadi, pactes a les Illes o a l'Aragó, etc...) els surten pertot com a fongs, símptoma que indica que l'*Imperio* se'ls ha florit - i no per ser primavera- i que per més premsa TV i ràdio que compren i manipulen per esbombar llur verinós i sibil·lí espanyolisme imperial, com que són mals alumnes i descreguts, no han pas après la lliçó, i nous Flandes, Cubes i Filipines se'ls preparen, per a deslliurar-se de la lepra imperial.

Els catalans no ens deslliurarem car som els nostres pitjors enemics: patim dels 7 pecats cabdals; el materialisme ens duu a la covardia i la covardia a una amnèsia ridícula i patètica. Com els elefants: ben lligats de petits, i, ja de grans, no intenten pas deslligar-se d'una estaca que fàcilment podrien desclavar.

Ser de dretes, si tens un Estat darrera, sol ser propi de gent sense problemes, o bé de males persones. Però voler crear un nou estat des de l'esquerra -com solen fer els catalans- és d'utòpics somiatruites. Si ets jove és perdonable. Si no, ets un enganyador, no pas un patriota sincer. Ω

Jaume Tallaferró

SI T'HA
AGRADAT
AQUESTA
REVISTA
NO
ET
TALLIS
I TELEFONA
AL
9
7
1
2
6
5
0
5
5
I LA
T'ENVIAREM
CADA
QUINZE DIES

LITERATURA MALLORQUINA CONTEMPORÀNIA

La fidelitat literària

PER OLGA XIRINACS, ESCRITORA

Miquel López Crespí ha donat fe i notícia de Mallorca

Parlar de Miquel López Crespí, és per a mi, continuar un passeig obligat en el temps literari. Parlar de Miquel López Crespí és reconèixer un exercici de fidelitat.

Passeig en el temps literari vol dir que, ja d'anys, he conegut Miquel pels seus poemes i les seves proses. He estat jurat de premis als quals ell optava. La seva llista impressionant de guardons és un indicatiu que, aquí i allà de la nostra extensa geografia, ell ha sigut l'elegit entre els concursants que es presentaven. I és així com ha estat conegut en pobles i ciutats, i com ell ha

donat fe i notícia de Mallorca, on viu i treballa; com ha establert lligams sobre mar i terra; com, en la complicada xarxa on fluctua el món literari, el nom de Miquel López Crespí és present amb viva.

Sóc testimoni d'una notable evolució en l'ofici literari de Miquel López Crespí.

L'autor que escriu L'Amagatall (Premi Miquel Àngel Riera 1998) és ara un home de lletres en plenitud

Sóc testimoni d'una notable evolució en l'ofici literari de Miquel López Crespí. L'autor que escriu L'Amagatall (Premi Miquel Àngel Riera

1998) és ara un home de lletres en plenitud, que en aquest volum aconsegueix dues de les funcions indispensables en un escriptor: mantenir l'atenció del lector i crear una tensió argumental d'eficàcia irrefragable.

Ahora tenim el López Crespí periodista, que amb una dedicació constant no sols acosta la informació puntual, sinó que es fa ressò dels moviments, problemes i resolucions de la societat literària en el seu conjunt.

López Crespí ha sabut crear llaços i enllaços, i d'ell s'ha de dir en justícia que és paraula i no silenci. Que reconeix i no amaga. Miquel López Crespí és home de llargues i constants fidelitats

He dit que parlar de Miquel López Crespí és reconèixer un exercici de fidelitat. Ho és, tota vegada que ell, com sabem els que d'una manera o altra s'hi han relacionat, és home de correspondències. I no em refereixo ara a correspondència postal, sinó a l'atenció que sempre ha

demonstrat als escriptors quan, en la mesura que ha pogut, els ha ofert una entrevista o els ha dedicat un espai. Ha sabut crear llaços i enllaços, i d'ell s'ha de dir en justícia que és paraula i no silenci. Que reconeix i no amaga. Miquel López Crespí és home de llargues i constants fidelitats.

L'homenatge és ben merescut, i el llibre ens indica fins a quin punt és real la capacitat de Miquel López Crespí per unir i no separar

Aquest és un breu escrit d'homenatge, i m'agrada ser també present -al llibre que s'editarà recentment- amb altres col·legues que honoren la presència i la constància d'aquest mallorquí actiu. L'homenatge és ben merescut, i el llibre ens indica fins a quin punt és real la capacitat de Miquel López Crespí per unir i no separar. L'escriptor és un activista cultural, un home pont, i per aquest pont literari desitjo que hi circulin els millors projectes i els realitats més aconseguibles. Ω

E L C I N E M A A L E S I L L E S

Temps Moderns: la millor revista de cinema dels Països Catalans

Acaba de sortir un nou número de Temps Moderns amb importants articles de Jordi Vidal, Antoni Oliver, Miquel López Crespí, Antoni Figuera, Francesc M. Rotger, Antoni Serra, Iñaki Revesado...

Acaba de sortir un nou número

de la revista de cinema Temps Moderns amb importants articles de Jordi Vidal (Tots vivim a un submarí de color groc); Antoni Oliver (Hitchcock i la literatura); Miquel López Crespí (El cinema franquista a sa Pobla); Toni Figuera (Els meus clàssics); Antoni

Serra (Cuerda: Cinema espanyol i el record); Francesc M. Rotger (L'escenari de llauna)...Igualment hi col·laboren en el número 57 de la revista: Xavier Flores, Jaume Salvà i Lara, Joan Obrador, Javier Sánchez Cuenca, Eduardo Jordà, Iñaki Revesado, Jorge Martí, M.F. Rincón i Jaume Vidal.

Temps Moderns és una de les publicacions més importants de cinema que s'editen actualment a l'estat espanyol. La revista, dirigida per Jaume Vidal Amengual, s'edita a Ciutat de Mallorca d'ençà el març de 1994

amb el suport de "Sa Nostra" (Obra Social i Cultural).

Temps Moderns té una periodicitat mensual -amb una tirada de 2.000 exemplars. Redactada totalment en català ha esdevingut una eina imprescindible per a tots els amants del cinema.

El poder fruit cada mes, d'ençà l'any 1994, d'una revista de categoria internacional com Temps Moderns és, sens dubte, un privilegi ben especial

Són importants -exemplars de consulta obligada- els monogràfics

dedicats al cinema negre, al director Akira Kurosawa, a la història del cinema soviètic, a la comèdia nord-americana, a Henry King, Victor Mature, René Clair o Hitchcock... Recordam amb especial deler aquells números que ens descobrien un nou Douglas Sirk o amb aquells altres on podíem constatar tota la força revolucionària d'Eisenstein i Tarkovski. Pensam que el Centre de Cultura "Sa Nostra", els seus organitzadors, el director de Temps Moderns -Jaume Vidal- que fan possible aquesta publicació excepcional, mereixen el reconeixement entusiasta de tots els afeccionats al cinema de les Illes. El poder fruit cada mes, d'ençà l'any 1994, d'una revista de categoria internacional com Temps Moderns és, sens dubte, un privilegi ben especial. Ω

(Redacció)

Tria de poemes a cura de Maria Llaneres Montesa

Estimats

INTERSPORT
Shops for Winners

Avinguda Alexandre Rosselló, 7

kenia
Hobby Models

Avinguda Alexandre Rosselló, 9

CIUTAT DE MALLORCA

OBSEQUI NADAL
1999

Des de fa 9 anys, l'empresa INTERSPORT kenia obsequia als seus clients i amics amb un llibre. Va començar aquest costum amb l'edició de Terra d'Homes d'Antonie de Sant Exúperi, Pilot de Guene del mateix autor, Utopia i Els Ulls del Geme de E Tenus, El Petit Príncep d'Antoine de Sant Exúperi, l'any que morí en Guillem d'Efac se va regalar el compacte de les seves cançons i l'any passat L'endemà de mai d'en Miquel Àngel Riera. Enguany, INTERSPORT kenia regala als seus clients i amics una tria de poemes a cura de na Maria Llaneres sota el títol de Poetes Estimats. Anau hi a comprar de part de l'Estel i us atendran de manera ben especial.

Núm. 57
Novembre
1999

DOS CLÀSSICS DE LA UNIVERSAL

TEMPS MODERNS I PAPER DE CINEMA

TORNAMENTS DE CINEMA

HITCHCOCK

OBRA SOCIAL I CULTURAL

Nadalena

En un temps de materialisme De gran empaitament ganancial, Eix esdeveniment del Portal Que ens portà el cristianisme, Ens dona un caire d'optimisme, Beneit succés transcendental, sorgit de la novetat Pasqual sense càrrega d'escepticisme, i prou audit pel catalanisme, hom considera un fet natural, i és son sentiment principal, a més d'una cerimònia formal seguir el costum tradicional com a mostra d'humana expressió, desitjar que amb satisfacció, gaudiu d'un Bon Any i un Felic Nadal. Ω

Pilar Rios i Fernandez
Jaume Alfonso i Barceló

EL TEATRE MODERN A MALLORCA

El teatre de la revolta:
Joan Soler i Antich

Joan Soler i Antich és una excepció d'honestat i treball ben fet dins del demencial camp del teatre regional que, a hores d'ara, encara hem de sofrir (el teatre de l'autoodi tan enlairat per reaccionaris de tota mena). Aquest autor que l'any 1984 es definia com a comunista i membre de CC.OO. (lluny de tot càrrec que comportàs privilegis!), sabem ja aleshores que era un dels més destacats lluitadors populars del Baix Llobregat (compromís autèntic, el seu amb el poble treballador català, ben lluny de les xirimandagues a què ens tenen acostumats els "exquisits"). Havia refusat diversos càrrecs polítics i administratius per motius d'ètica i moral socialistes. Allunyat de tota mena de clans literaris, era i és un dels pilars fonamentals de la renovació del teatre contemporani mallorquí. Oblidat per una part del comissariat reaccionari que encara avui controla la nostra cultura, la reacció -malgrat es disfressi de 'defensora de lo nostre'- no perdona a Joan Soler i Antich el seu ferm compromís social amb el poble treballador. L'any 1984, després de més de vint anys de treball constant dins del camp teatral, encara no tenia cap obra seva editada (i això que havia guanyat tots els premis de teatre dels Països Catalans!).

El teatre de la revolta
mallorquí: dignificar la
nostra escena

Per l'historiador Antoni Nadal sabem (vegeu pròleg a Teatre de la revolta, pàg. 13) que Els commoguts va ser publicada en una edició d'autor poc coneguda a Esplugues de Llobregat, l'any 1988). Finalment Joan Soler (juntament amb Miquel Mestre, autor de Anomenat lo Tort i Llorenç Moyà, autor de Joanot Colom) ha pogut veure editada la seva obra Els commoguts en una edició de 1.000 exemplars publicada per l'Editorial Documenta (que dirigeix el citat Antoni Nadal) gràcies a un ajut de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. L'edició d'aquestes obres per part de Documenta Balear, com molt bé explica el seu director, ajuda a crear una certa impressió de normalitat dins del teatre mallorquí. Antoni Nadal, després de parlar d'una sèrie d'obres i d'autors que defugen l'autoodi del típic sainete regional (Josep M. Palau i Camps, Llorenç Moyà,

Jaume Vidal Alcover, etc.), afirma molt encertadament: "La llista anterior fa una impressió de normalitat i dona ocasió a conjecturar l'existència regular d'un tipus de teatre que ajuda el públic a recapitular el passat. És, no cal dir-ho, el drama històric que trobam en qualsevol altra cultura, i que exigeix uns drames d'aquesta mena... Tanmateix, la normalitat de què parlem és més aparent que real. I és que la llista no fa sinó ajustar-se a la situació efectiva del teatre d'autor a Mallorca: obres inèdites, absència avui de premis, estrenes comptades..., són fets que l'entelen".

La revolta dels forans i la
Germania

La triadella feta pel director de Documenta (Els commoguts, Anomenat lo Tort i Joanot Colom) em sembla molt reixida. Evidentment, en aquest temps de desmemòria històrica, es tractava de donar la paraula als herois de l'alçament forà de Mallorca en el segle XV i de la Germania mallorquina en la segona dècada del segle XVI. Qüestions cabdals de la nostra història que, llevant algun muntatge d'excepció, mai no hem vist representades com pertoca en els escenaris de la democràcia.

Comprenen els motius! No hi mancaria més! Joan Soler i Antich no és un Xesc Forteza o un Joan Mas qualssevol. Joan Soler Antich és un intel·lectual en el més profund sentit gramscian del terme. Per a ell el "compromís" -ho hem especificat anteriorment- no és amb el seu llombrícol, sinó amb el poble treballador. L'autor que ens ocupa, lluny de qualsevol torre d'ivori com aquelles a què els autors promocionats pel poder ens tenen acostumats, ja en temps de la dictadura fundà quatre associacions de veïns, optà pel carnet dels comunistes de Catalunya i de CC.OO., en els anys de la lluita contra el bloc agressiu de l'OTAN participà en tota mena de comitès i activitats per la pau, per la defensa de la natura i el mei ambient...

Joan Soler.

Una obra valenta i
independent al servei del
poble mallorquí

Joan Soler i Antich era -i és!- un home que no es mossega la llengua. Sap a la perfecció el preu que tot autor independent de debò ha de pagar en una societat com la nostra per a mantenir les idees d'igualtat i justícia social. Una cosa és fer l'"art" que interessa als poderosos (polítics, camarilles culturals, etc) i una altra és pugnar per dur als escenaris les idees dels de baix, dels pobles oprimits pel capitalisme i l'imperialisme. "Fins aquí hem arribat!", sentencien els qui tenen el control de la promoció i la difusió de l'obra d'art (sigui llibre, escultura, música, pintura, teatre, etc.). "Si continues lluitant contra nosaltres, el silenci i la marginació seran el resultat que obtindràs. Ja et pots definir!". I ja és clar que molts intel·lectuals es defineixen... I tant; sobretot, cap als posicionaments dels poderosos.

Deia Joan Soler i Antich: "Certament que és difícil navegar pel tempestuós mar dels clans culturals i 'camarilles' de tota mena! Jo, francament, no n'he sabut mai i encara ara no m'interessa gens ni mica endinsar-m'hi. No oblidem que el nostre és un país petit, on tothom se coneix i que els clans estan integrats per persones que exerceixen, tot alhora (quin desfici, Déu meu!) d'autors, de crítics, d'assessors i directors d'editorials (i en el camp del teatre, ben sovint, a més a més, d'actors, directors i autors). I jo -ja t'ho he dit abans- no he estat mai això que se'n diu un bon 'relacions públiques'". Ω

Miquel López Crespí

Jo no soc espanyol

BERNAT JOAN I MARÍ.
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-
ILLES BALEARS I PITÀUSES

El passat cap de setmana vaig llegir el llibre de Víctor Alexandre titulat *Jo no sóc espanyol*. En aquest volum, de lectura àgil i fluïda, hi ha entrevistes a diferents persones, de camps molt diversos i de llocs molt diversos dels Països Catalans que practiquen una afirmació a través d'una negació, encara que això pugui parèixer paradoxal. Vull dir, afirmar la catalanitat dient "Jo sóc català" és una cosa tan absolutament ètica que avui dia només té substància si es fa a les illes Balears i Pitiüses, a la Franja de Ponent o al País Valencià. Dir que un es català a València, a Alacant o a Eivissa sí que té una càrrega d'afirmació nacional que ningú no pot negar. Dir que un es català al Principat de Catalunya pot tenir aquesta càrrega d'afirmació nacional o pot ser senzillament com si hom diu que és riojà a la Rioja, que és andalús a Sevilla o que és extremeño a Badajoz. En el nostre cas, doncs, o bé s'afirma la catalanitat a la perifèria dels Països Catalans -i té el seu contingut semàntic del tot intacte- o afirma la catalanitat negant l'espanyolitat o la francèsitat (dir "no sóc espanyol" a Barcelona o "pas sun francès" a Perpinyà té la mateixa càrrega d'afirmació de la pròpia catalanitat que afirmar que hom és català a Santa Eulària del Riu o a Catarroja). En el llibre d'Alexandre, doncs, existeix una afirmació contundent de catalanitat que, tenint en compte que la majoria de les persones enquestades són del Principat de Catalunya, es produeix a través de la negació de l'espanyolitat. (M'hi falta, potser, algú que afirmi que no és francès, des del cantó de la Catalunya del Nord; però, en fi, aquesta petita mancança no li fa perdre al volum ni un bri de la seua força.

Passen pel volum persones d'àmbits molt diferents. Hi ha, per exemple, algun sociòleg (obre el volum precisament Salvador Cardús), qualche periodista (potser l'entrevista més substancial de totes és la que l'autor li fa a Alfons Quintà, probablement la persona del món de la comunicació pública que durant aquests darrers anys ha fet unes aportacions més importants al debat polític al nostre país), o l'home del temps de TV3, n'Alfred Rodríguez

Picó. No hi falta algun personatge del món del teatre (com Joel Joan), o de la música, com Lluís Gavaldà (líder de la banda rockera Els Pets) o Lluís Llach, emblema màxim de la Nova Cançó. Hi tenim també alguns escriptors (Maria Antònia Oliver, de Mallorca; Isabel-Clara Simó, d'Alcoi). No hi manca un director de cinema (en Francesc Bellmunt, una persona amb un discurs independentista d'una gran contundència i al mateix temps d'una extraordinària normalitat). Ni gent del món de la televisió, com en Toni Soler, l'ànima de "Malalts de Tele". Fins i tot hi tenim un personatge destacat del món de l'esport (en Masip, jugador de bàdminton del Barça, que es va fer famós per la seua negativa a jugar en la selecció espanyola), un altre de l'Església (el bisbe Antoni Deig, de Solsona, profundament partidari del dret d'autodeterminació per als Països Catalans i de l'establiment d'una conferència episcopal catalana, deslligada de l'espanyola), i un conegut arquitecte que també pensa que seria més just i democràtic de viure en una Catalunya independent: es tracta de n'Oriol Bohigas.

Les peripècies de tots són interessants, i les anàlisis encertades. Potser les dues entrevistes que més colpeixen són les que Víctor Alexandre fa a Joan Brossa i a Núria Cadenas. La de Joan Brossa perquè deu ser de les darrers que el nostre magnífic escriptor i artista plural va concedir abans de morir. Home de conviccions fermes i de coherència vital i ideològica, afirma la seua catalanitat i el que aquesta ha significat per a la tasca artística que ha portat a terme.

La de Núria Cadenas colpeix perquè na Núria és una persona que ha passat uns anys preciosos de la seua vida -entre els divuit i els vint-i-tres- tancada en una presó espanyola per l'únic fet de ser independentista. Núria Cadenas fou empresonada acusada de pertànyer a banda armada i de col·locar una bomba, bussejant, a la reproducció de la caravel·la Santa Maria, ancorada al port de Barcelona. L'al·lotja acusada d'això i condemnada... amb prou feines sabia nedar! Però volia la independència del seu país, i actuava públicament en coherència amb això... Ω

Refransys

Introducció

Una antiga sentència diu: "No hi ha cap refrany que menteixi". Agafar-ho d'aquella manera tan categòrica, seria faltar a la veritat perquè si comencem pels refransys que fan referència a les supersticions, continuem amb els que ens volen fer veure la dona com un ésser de segon ordre, sotmesa injustament per un anacrònic masclisme, i acabem amb els que qualifiquen (o desqualifiquen) amb clau d'humor els pobles i la gent dels Països Catalans, fets pels propis veïns o per altres de la rodalia a conseqüència d'antigues rivalitats, veurem que gairebé cap d'ells es pot prendre seriosament. Però és ben cert que, tret els esmentats, els refransys expressen de forma sentenciosa un pensament que, gairebé sempre, cal tenir en compte pel seu contingut didàctic. De vegades ho fan de manera planera i directa, però d'altres, empen formes al·legòriques, la qual cosa fa que puguin tenir diverses interpretacions. Per això cal filar prim a l'hora de llegir-los, perquè, moltes vegades, volen expressar idees molt més fonades que el significat concret de les paraules.

Podríem definir el refrany com l'exposició en forma sentenciosa d'una idea de la qual se'n desprèn una conclusió, ensenyament o norma de conducta.

Els refransys reflecteixen la forma de ser i de fer dels pobles i perpetuen la saviesa popular. Per això podríem dir que expressen com érem, com som i, tal vegada, com serem.

Molts refransys van néixer en un context cultural ben diferent de l'actual i, per tant, hom podria pensar que ja no tenen vigència, però en molts casos no és pas així, perquè la majoria es refereixen a uns comportaments que són constants en les persones. No obstant, és ben cert que n'hi ha d'altres que ja no tenen

validesa però ens serveixen per donar testimoni de les formes de fer i de pensar d'èpoques pretèrites. Els refransys, d'autors sempre anònims, solen donar uns ensenyaments extrets d'unes experiències comunes de tot un país.

Sovint se li associa al refrany els sinònims d'adagi, dita o proverbi, si bé n'hi ha que pensen que aquest darrer té un significat diferent. El proverbi se sol aplicar a una sentència que procedeix d'una reflexió intel·lectual de tipus filosòfic o moral, d'autor o època coneguda, que sorgeix de forma escrita en cercles cultes i, per tant, és elaborat, docte i sentencios. Tot això en contraposició a l'origen de l'ingeni popular, d'autor desconegut, transmès oralment de generació en generació, tret de comptades i modernes compilacions, i expressat gairebé sempre en to humorístic, com és el refrany.

Encara que no sempre, sovintegen els refransys que empen recursos literaris com ara el ritme i la rima, així com figures retòriques, principalment la metàfora. Un recurs expressiu molt característic en la confecció del refrany

És la utilització de l'el·lipsi, és a dir, la supressió d'uns determinats elements lingüístics que queden suficientment entesos, principalment el verb, la qual cosa fa que tinguin un to intemporal.

Vaig engegar aquest treball amb el modest objectiu d'aconseguir recopilar un centenar de refransys dels que corren de boca en boca i que per la seva raresa i escàs ús considerava que estaven en perill de perdre's, però la col·laboració d'amics i coneguts, als quals dono les gràcies, ha fet que aquesta obra tingués, finalment, una magnitud insospitada. Aquesta obra, que recull exactament 5.283 refransys de les nostres contrades, s'ha confeccionat de manera força exhaustiva, mirant d'integrar tots aquells que he atrapat pel carrer, els quals

tenen quasi sempre un regust força localista, els que he sentit a través de la ràdio i la televisió i els que he trobat en obra escrita com diaris, revistes i calendaris.

El refranyer català, tal com passa en d'altres, és inesgotable i, per tant, de cap de les maneres es pot considerar aquest recull com a definitiu. Per això voldria animar els lectors a fer memòria i pregar-los que em donin nota dels que sàpiguen per tal de salvar-los de l'oblit i incloure'ls, si arriba a ser possible, en un proper tiratge.

La lectura d'aquesta obra és força amena, fins i tot per aquelles persones poc o gens avesades a llegir. Començar-lo no força gens a continuar i també es pot obrir a l'atzar en qualsevol pàgina sense el temor de trobar-se fora de lloc, com passaria en un relat, perquè cada línia és una història comprimida.

Et desitjo, amable lector, que gaudeixis assaborint aquestes pinzellades de saviesa, les quals estan degudament avaluades per haver passat per l'espèss sedàs del temps. L'autor

Apunts per una polèmica

GUILLEM CREMAT.
SA POBLA

Fa pocs dies vaig anar d'excursió amb l'associació de pensionistes i jubilats de can Picafort per terres catalanes. Quan arribarem a Barcelona, pujarem a l'autobús. "La presidenta" i algunes sòcies d'aquesta societat cantaren l'Ave Maria pregant a la mare de Déu que ens donàs in felix viatge. Un dels meus amics de l'Associació de sa Pobla va intentar donar una explicació de les visites que havíem de fer en aquestes 4 dies de viatge: monestirs, castells, museus esglésies, pobles i altres llocs que estaven programats durant l'itinerari. Quina fou la meua sorpresa quan la "Presidenta" i les sòcies que havien cantat l'Ave Maria començaren a fer el burot, a belar i cridar menyspreant allò que deia el meu company. Després em tocà el meu torn. Volia recitar unes poesies a la Mare de Deu de Fàtima i entonar la Balanguera que és l'himne de Mallorca. Tornaren a cridar dient "fora, fora". Afortunadament la simpàtica, agradosa i educada guia de nom Jerònia va sufocar aquest incident i vaig poder recitar i cantar les dues poesies.

El que jo vull demanar a aquestes senyores burletes és amb quina devoció resaren l'Ave Maria per després mofar-se del germà proïsme. Això, benvolgudes senyores és contradictori. Que m'heu entès, bona gent? Vet ací aquestes gloses:

*Amb quina devoció
Cantareu l'Ave Maria
Amb tanta d'hipocresia
I tan poca germanor.*

*Si això no vos ha agradat,
Preneu-ho amb paciència,
Que vos valgui d'advertència
Que amb un poc de paciència,
Això no hauria passat. Ω*

La feina,
els diners i el poder

Aquests tres conceptes són gairebé inseparables, perquè quan se n'anomena un, els altres dos quasi sempre hi són presents tàcitament perquè, de manera recíproca, els uns són conseqüència dels altres.

El refranyer català sovint fa referència a normes de conducta en els tractes comercials i qüestions laborals, critica durament el malfeiner i els abusos del diner i el poder.

1. A bon mercat ixen diners i a bon lloguer, feiners.
2. A bon mercat vendràs doblat.
3. A bons ocis, mals negocis.
4. A cadascú el que sia seu i l'encens per Déu.
5. A cadascú el que sigui seu... i robar el que es pugui.
6. A casa del paleta mai la feina no està feta.
7. A casa del paleta, cent goteres a la teulada.
8. A casa no hi porten res.
9. A comptes vells, fulles noves.
10. A darrera del taulell val més el jove que el vell.
11. A diners pagats, braços cansats.
12. A diners pagats, braços trencats.
13. A fira, qui res no porta, res no tira.
14. A gran senyor, doble honor.
15. A l'església per resar, a la plaça per tractar.

NOTA: Aquest capítol consta de 769 refransys. La resta els podreu trobar en el llibre de propera aparició "5.000 REFRANSYS DE NOSTRA TERRA" d'Arola Editors, del qual en soc l'autor. Arola Editors - Polígon Francolí, parcel·la 3, 43006 Tarragona - Telèfon 977.54.76.11 E-mail: arola@tinet.fut.es

L'ESTEL

EL DIARI DELS
MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !!

ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

R E C E P T E S D E C U I N A

Esqueixada de bacallà

Ingredients:

Bacallà salat esqueixat, tomàquet, ceba, pebrot vermell, olives mortes, oli i sal.

Preparació:

Es dessala el bacallà esqueixat, tenint-lo en remull durant unes quantes hores. Es treu de l'aigua i s'espren, per escórrer-lo bé. Es piquen la ceba i el pebrot i es ratlla el tomàquet.

Es barreja tot plegat, s'hi afegeixen les olives i s'amaneix amb oli i sal.

Pòti-poti de Mura

Ingredients:

Bacallà esqueixat, patates, ceba, tomàquet, pebrot vermell, olives, oli i sal.

Preparació:

Es posa a dessalar el bacallà esqueixat, durant unes quantes hores. Es bullen les patates, amb pell. Quan són fredes, es pelen i es tallen a rodanxes. Es talla la ceba pel llarg, el pebrot a tires i el tomàquet a rodanxes. Es posa, en una plata fonda, un sostre de patates, un de bacallà esqueixat, ben escorregut, i un de ceba, pebrot i tomàquet i unes quantes olives pel damunt. Es posa una estona a la nevera. Quan es treu, s'amaneix amb oli i sal i es serveix.

Empedrat

Ingredients:

Mongetes seques bullides, bacallà esqueixat, ous durs, tomàquet d'amanir, ceba, olives negres i verdes, envinagrats, oli, vinagre i sal.

Preparació:

Es dessala el bacallà esqueixat, durant unes quantes hores. Després, es treu de l'aigua i s'espren, per escórrer-lo. En una enciamera es barregen les seques, el bacallà, el tomàquet i la ceba trossets. S'hi posa al damunt els envinagrats, les olives i els ous durs, pelats i partits a quarts. S'amaneix amb unes gotes de vinagre, un bon raig d'oli i una mica de sal.

Cigrons amb bacallà i romesco

Ingredients:

Cigrons cuits, una mica de bacallà esqueixat, romesco, oli i sal.

Preparació:

Es remulla el bacallà esqueixat, durant una bona estona. Quan és dessalat, s'escorre i es barreja amb els cigrons.

Es barreja en una tassa el romesco, l'oli i la sal i es remena bé. S'aboca damunt els cigrons i el bacallà i ja es pot servir.

Ciurons trempats (cigrons amanits a l'estil mallorquí)

Ingredients:

Cigrons cuits, ceba, oli, vinagre, sal i pebre vermell.

Preparació:

Es barregen els cigrons amb una mica de ceba picada, ben fina. S'amaneix amb unes gotes de vinagre, un raig d'oli i sal. Es remena i s'hi tira un pols de pebre vermell. Ja es pot servir.

Amanida russa

Tot i que se'n digui russa,
és molt tradicional

Ingredients:

Patates, pèsols, pastanaga, mongeta tendra, tomàquet, pebrot vermell, olives, ous, pernil dolç, pernil salat, tonyina en conserva, maionesa, aigua i sal.

Preparació:

S'escaliya el pebrot i es talla a quadrats petits. Es tallen a daus petits, la patata i la pastanaga. Es tallen a trossos igualment petits les mongetes tendres i es bull la patata, la pastanaga i la mongeta, junt amb els pèsols i uns ous, amb aigua i sal. Quan és cuit, es cola i es posa a refredar. Es pelen els ous, es fan a daus, es talla el tomàquet i es barreja amb les verdures bullides, el pebrot, les olives i uns daus de pernil de cada mena i unes engrunes de tonyina. Es posa a la nevera a refredar. Al moment de servir, es fa la maionesa, es tira pel damunt i es remena bé.

Trempó

L'amanida mallorquina per
excel·lència. No se sap perquè, dalt
d'una barca encara és més bó

Ingredients:

Tomàquet madur, ceba, pebrot verd tendre, olives, tàperes, oli i sal.

Preparació:

En una plata fonda o un bol gros, s'hi posen, trinxats a daus, el tomàquet, la ceba i el pebrot tendre. S'hi afegeixen les olives i unes quantes tàperes. S'amaneix (es trempa) amb sal i oli, es remena. Es deixa reposar una estona i es serveix. El suc que fa és boníssim per sucar-hi pa. Antigament, s'usava com a cullera una llesca de pa lleugerament doblegada, per a que fes concavitat. De tant en tant, es mossegava el tros sucats del pa.

Xató

Plat de camp penedesenc

Ingredients:

Escarola, ceba, anxoves salades, bacallà, tonyina de conserva, tomàquet madur, pernil,

embotits secs i bullits, mongetes seques, cuites i salbitxada per amanir-ho.

Preparació:

Es dessalen les anxoves i el bacallà, durant una bona estona. Després, s'escorren i es posen en una plata amb l'escarola, neta i trossejada, la tonyina i la ceba, tallada pel llarg.

Es posen el pernil i els embotits, a talls, en una plata. Es fa una truita amb els ous i les mongetes seques. Acte seguit, s'amaneix l'escarola amb la salbitxada i es serveix, abans no es refredi la truita.

Amanida d'arròs blanc

Ingredients:

Arròs, pèsols, pernil, pebrot escalivat, tonyina en conserva, gambes salades, olives negres, aigua, oli, sal i maionesa.

Preparació:

Es bull l'arròs i els pèsols, en una olla amb aigua, sal i un raig d'oli. Es deixa escórrer, es renta a raig d'aixeta i es deixa refredar a la nevera. Es barregen l'arròs i els pèsols amb el pernil, el pebrot, la tonyina, la gamba salada pelada i les olives negres, tot fet a trossets petits. S'amaneix amb maionesa i es remena bé. S'emmotlla en un bol i s'aboca a cada plat. Es decora amb una oliva negra i una tira de pebrot o dues, o amb una gamba.

Amanida d'enciam, favetes i menta J. Mercader

Creació del qui fou gran cuiner del
"Motel de l'Empordà" de Figueres

Ingredients:

Favetes, enciam, menta fresca, pernil dolç, aigua oli i sal.

Preparació:

Es trien les favetes, es bullen en aigua i un pessic de sal. Quan són cuites, es colen i es posen a refredar a la nevera. Es talla l'enciam, la menta i el pernil dolç a tires. Es barreja tot amb les favetes i s'amaneix amb un raig d'oli i sal.

Tomàquets farcits

Ingredients:

Tomàquets de la classe coneguda com "color de rosa", grossos; tonyina en conserva, ceba, pebrot, olives farcides, all, julivert, sal i oli.

Preparació:

Es posen els tomàquets amb la cua a sobre i es tallen horitzontalment, un través de dit per sota. Es buiden una mica i es farceixen amb una picada de tonyina, ceba, pebrot, olives farcides, all i julivert, amanida amb sal i oli. Es posen a refredar a la nevera, una mitja hora.

Contem històries antigues

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. TLF. 971 665 336

Som home foraviler,
He fet feina a sa terra,
He observat tota guerra,
De quan s'home al món vengué.
Moltes idees hi hagué,
A dins diferent pensar,
El qui força demostrà,
Gran preferència tengué.

Va durar mils milions d'anys,
Que de sa terra en vivien,
I d'ella se mantenien,
No se sentien estranys.
A tots els seus molts treballs,
A Déu Terra els dedicaven,
Perquè s'hi alimentaven,
Posant-hi els seus afanys.

Era el déu vertader,
D'altre no en coneixien,
Aigua natural bevien,
Claror del sol los vengué.
Res més havien mester,
Per viure amb tranquil·litat,
Però esperit pertorbat,
A dins tots ells hi nasqué

Sa picardia va entrar
Dins aquella gent de bé,

El qui sabé parlar bé,
La gent l'anava a escoltar.
Ell se va imaginar,
Forma d'amassar riquesa,
En aquesta grossa empresa,
En pràctica se va posar.

Amb el seu tan dolç parlar,
I sa riquesa conquerida,
Superior se sentia,
Per sa gran massa explotar.
Ho varen catalogar,
En senyors, servents i esclaus,
Tenia totes ses claus,
Per obrir i per tancar.

Per trastornar a al gent
Amb el seu total poder,
Varen imaginar-se,
A un déu tenir present.
Un variat contingent
Aquell temps s'adoraria,
Canviant quan convenia,
Aquell Déu omnipotent.

S'adoraren animals,
De molt diferents races,
Els mandos ells no faltaven,

En tots els cerimonials.
Per enganyar als incauts,
Que s'havien convertits,
Des que eren molt petits,
Los posaven els morrals.

Sent el món tan variat,
De tants diferents races,
Tots ells se sentien maces,
Per tenir s'autoritat.
Durant el llarg temps passat,
Hi hagué reformació
Amb molt diferent color
Dominaven son veinat.

Mil quatre cents vuitanta anys,
Abans de venir Jesús,
Va existir un intrús,
Dotat de molts forts tamany,
Va lluitar pobles estranys.
Eurípides se li diria,
Ordes noves posaria,
Molt diferents dels d'abans.

Esquilo també vingué,
Cinc cents anys abans Jesús,
Poeta de molts alts fums,
Poesies escrigué.

Sa gent a ell el tengué,
Per home capacitat,
Governà ell son Estat,
De sa forma que volgué.

Un tal Isopo vengué,
En el mon quasi baldat,
Era mut i mal format,
Però tenia es cap bé.
El rei estudi li fe,
Li va posar confiança,
Però dugué sa desgràcia,
Que es clero en feu femer.

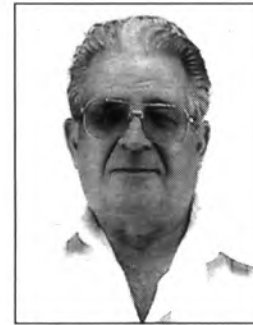
De tos els savis que hi hagué,
A dins de l'antigüitat,
N'Isopo fou senyalat,
Per ses faules que escrigué.
Gran ressonància tengué,
Durant el tems que seguí,
El curiós el llegí,
Mai oblidat romangué.

Se compliran dos mil anys,
Que a Galilea vengué,
Persona per fer el bé,
A tots els dignes germans.
Els esclaus eren ells tants,
Que patien privacions,
Dels fariseus i senyors,
Dirigits pels capellans.

Jesucrist s'aventurà,
A implantar un ordre nou,
Va dir: Això no té consol,
Els són tot de cos germans.
Se posà a predicar,
La justícia i la pau.
-Alliberau a l'esclau,
per fugir del molt penar.

A pesar de que Jesús,
Se va molt sacrificar,
Per un ordre nou posar,
Amb els seu savi discurs,
Els han seguit el vell curs,
El que Crist ja va trobar,
A Ell volen imitar,
Creant un món ple d'embulls. Ω

La contaminació

Escandell

Quan acabam l'any dos mil,
Mentre que augmenta la ciència
Amb poca conveniència,
Posen el món en perill.

Fan bombes de gas mortal,
Que contaminen la terra,
I moltes vides esguerra,
Aquest acte criminal.

També els aucells perjudica,
Contaminant tot l'ambient,
A la mar també s'hi afica,
Aquest esdeveniment.

Espècies desapareixen,
Amb tanta destrucció,
Molts de volàtics no neixen,
Els manca protecció.

Dolenta és sa força atòmica,
Lo que passà a Xernobil,
Volem defensar Mallorca,
Això és lo que mos conforta,
Guardar l'illa de perill. Ω

Hivern de 1918 (L'any des grip)

VICENÇ DE SON
RAPINYA.

Hivern que fores de cruel
fred glaçat, i eixordador,
cel cobert, tota grisor
estampa de temps pitjors.
Pas a pas just un rellotge
el temps anaves esmerçant,
marcant-ne la seva pausa
d'aquella estació de l'any.
Temps era temps, a les viles
a pagès com a ciutat,
a l'Església les campanes.
sovint tocaven a mort.
Pèls carrers hi desfilaven
de gent una gran munió,
rera el taüt hi anaven
tots ells abillats de dol.
Que fores de cruel Hivern
ton rostre havies lleterós,
i l'alè fred i glaçat
com si fos el cos d'un mort. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

Apuntant a ferir

He tenc clar

Germanets. Ho tenc clar!
Essent mallorquí,
Ens que no faci fi,
Xerr i escric català.
Sa meva llengua és aquesta.
La tenc salada,
I així, ella m'agrada. Ω

El Cavaller Estades de Montcaire